

vrede

verschijnt tweemaandelijks | 44 e jaargang | nr.351 | september-oktober 2001
afgiftekantoor Gent X
Vrede - Galgenberg 29, 9000 Gent
T. 09 233 46 88 F. 09 233 56 78 e-mail: vrede@vrede.be
internet: www.vrede.be

DE VERENIGDE STATEN ZEGGEN NEEN !

- aan de internationale conferentie die beslist heeft de antipersoonsmijnen te verbieden en te vernietigen
- aan de Internationale Klimaatconferentie, het genaamde Kyoto-akkoord, die afspraken maakte om de luchtverontreiniging tegen te gaan
- aan de VN-conferentie voor de controle op en de beperking van de lichte wapens
- aan de voorstellen van de OESO wat betreft een betere controle op de belastingparadijzen
- aan het stopzetten van zijn spionagesysteem "Echelon", waarmee ze over de ganse wereld telefoon, fax, e-mail, telex en elke andere elektronische communicatie opneemt en afluistert
- aan het protocol dat op 25 juli te Genève werd opgesteld om de proliferatie van bacteriologische wapens te verbieden

en... ondertussen gaat de Europese Unie steeds door de knieën voor de USA die zichzelf het meesterschap over de wereld toe-eigenen.

Hoelang nog?

(ads 21.08.2001)

TIJDSCHRIFT VOOR INTERNATIONALE POLITIEK

DOSSIER

DE DOODSTRAF

p. 26

INHOUD	
EDITORIAAL	Terrorisme 3
UITKIJK	Geweld en gespreksbereidheid 4
INTERVIEW	Oorlogspropaganda 5
INTERNATIONAAL RECHT	De VN, het volkenrecht en de interventies 11
BELGIË	Het Europees voorzitterschap en de vredesbeweging 12
AZIË	Weerzien met China 15
ZUID-AFRIKA	Landhervorming 17
MIDDEN-OOSTEN	Quo Vadis Israël ..... 18 Land in plaats van vrede ..... 20 Sabra & Shatilla 21
MONDIALISERING	Mondialisering ..... 23 Velen stellen de goede vragen, maar de antwoorden. 25
DOSSIER	De doodstraf: een dodelijk kansspel 27
EERLIJKHEIDSHALVE	 34
ECONOMIE	Wie zijn de eigenaars van de Europese bedrijven 35
BALKAN	Gevaarlijk pokerspel in Macedonië 36
BEWAPENING	De globale militaire uitgaven in de lift ..... 40 "Ons recht om te leven is belangrijker dan welke economische overweging ook!" ..... 42 Defensie en het Belgisch voorzitterschap van EU ..... 44 Democratische legitimiteit van een interventieleger 46
U.S.A.	Wat zit achter de Amerikaanse vrijhandelszone? 48
VARIA	Agenda ..... 51 Personalia ..... 52 Kruiswoordraadsel - Steunfonds 53
VOOR DE VUIST	Geweld bij het verzet tegen globalisering 55
TE ZOT OM LOS TE LOPEN	 56

vrede

sedert 1957
tweemaandelijks tijdschrift
vrede vzw
studie- en informatiecentrum internationale
politiek, vredes- en ontwikkelingsproblematiek

REDACTIE-BEHEER-PUBLICITEIT

Galgenberg 29 9000 Gent
prk 000-0956015-80
tel 09 233 46 88
fax 09 233 56 78
e-mail: vrede@vrede.be
internet: www.vrede.be

LEESGELD:

140 BF/ 3,47 euro: los nummer
800 BF/ 19,83 euro: 6 nummers/jaar
900 BF/ 22,31 euro: instellingen met factuur
1000BF/ 24,79 euro: Nederland en E.U.
1200BF/ 29,75 euro: rest vd wereld
Nederland:
54 gulden op postbankgiro nr 5267830 van
Ad Woudenberg/VREDE
postbus 923111 1090 AH Amsterdam
steunabonnement: 1200 BF/ 29,75 euro
combinatie-abonnement met vredeschaiers:
1400 BF

ABONNEMENTENDIENST: L. Verwest

wordt gedrukt op kringlooppapier
OFFSET DRUK: Nevelland, B.W. 9850 Nevele
LAYOUT-CONCEPT: Filip Coopman
FOTO OMSLAG: Tineke D'Haese
(Oxfam - Solidariteit)

HOOFDREDACTEUR: André De Smet

KERNREDACTIE:

Ludo De Brabander, André De Smet, Jan Olsen,
Georges Spriet, Marie-Jeanne Vanmol, Antoine
Uytterhaeghe

REDACTIELEDEN:

Lucien Bollaert, Tim Bracke, Paula Burghgraeve,
Marel De Smet, Claudine Huyghe, Mohamed
Kabbar, Yordi Lesaffer, Karin Lievens, Francine
Mestrum, Marleen Renders, Victor Stuyck, Peter
Schepens, Jennie Van Lerberghe, Paul Vanden
Bavière, Wouter De Vriendt

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:

Michel Vanderborght Beukendreef 15
9401 Pollare-Ninove

De ondertekende artikels beantwoorden niet
noodzakelijkerswijze aan ons standpunt.
Overname van artikels is slechts toegelaten
mits bronvermelding en toezending van een
presentemplaar.

Werkten mee aan dit nummer.

Georges Spriet, Willy Courteaux, Maggi Poppe, Ludo De Brabander, Carla Ronkes Agerbeek, Jan Dreezen, Peter Strutyinski, Jochen Hippler, Tienneke Holvoet, André De Smet, Marcel Maes, Marie-Jeanne Vanmol, Antoine Uytterhaeghe, Hilde Herssens, Michel Chossudowski, Jef De Loof & Michel Vanderborght, Jozef Van Dromme, Michel Billiau.

EDITORIAAL

| Georges Spriet |

TERRORISME

Het is zonder meer een allerverwerpelijke daad: terrorisme. De gelijktijdige aanslag op verschillende doelwitten in de Verenigde Staten – de 2 WTC-torens en het Pentagon – heeft enorm menselijk leed veroorzaakt. Ieder mens voelt medeleven voor wat de families van de slachtoffers overkomt. Ieder democraat voelt walging. Dat is zo voor deze terreurdaad, dat is zo voor alle terreurdaden. De wereld spreekt terecht z'n afschuw uit. Maar misschien zouden de wereldleiders toch ook wel 's best de hand in eigen boezem steken? Is het optreden van diegenen die bepalen hoe de wereld reilt en zeilt wel zelf altijd vrij van geweld en terreur? Is onze militaire conflict-hantering wel altijd volgens het internationaal recht of neigt ze naar oorlogsdaden?

Er is het structurele geweld dat zit ingebakken in de manier waarop wij onze werelddamenleving organiseren: tienduizenden kinderen sterven dagelijks door hongersnood en ontbering, een vijfde van de wereldbevolking moet onder de armoedegrens leven. De neoliberale globalisering van het kapitalisme maakt zoveel lokale economieën kapot en duwt mensen in de miserie. De openbare dienstverlening moet overal wijken voor rendabiliteit en winst. Daarbij komt dat de wereld door wapens wordt overstromd die moord en doodslag vergemakkelijken. Wapens die hoofdzakelijk door de vijf permanente leden van de VN-veiligheidsraad worden verkocht.

Hoe laten 'wij' – ik bedoel de regeringen van de rijkere landen – regionale gewelddadige conflicten rotten, waarbij dan alleen nog het recht van de militair sterkste kan spelen? Ik denk hierbij onmiddellijk aan het Midden-Oosten, of ook aan de Westelijke Sahara, bijvoorbeeld. Hoe mogen multinationals de lokale legers inzetten naar eigen goeddunken en de bevolking terroriseren, zoals Shell dat mocht in Nigeria, of Occidental Oil in Colombia? Dergelijk geweld wordt door geen enkele rechtsregel bepaald, en kan je toch moeilijk anders noemen dan terreur en terrorisme?

Hoe stevig stonden 'we' internationaal rechterlijk in onze schoenen bij de westerse bombardementen op Irak, bij de NAVO-bombardementen in Bosnië, en zeker bij de NAVO-bombardementen op Joegoslavië? Hoe fundamenteel verschillend is het bombarderen van ziekenhuizen, ambassades, elektriciteitscentrales in Servië van de verwerpelijke aanslagen nu in New York en Washington? Zou ik in voornoemde gevallen van westers staatsterrorisme durven spreken? Als in dit geval een plaatselijk

Foto: Het Indymedia

bewindsvoerder, met name Milosevic, van oorlogsmisdaden wordt beschuldigd, is dat dan niet ook toepasselijk op de westerse aanvalsmachine van de NAVO?

Eén ding is zeker nu. Zelfs de allergrootste supermacht kan geen veiligheid voor z'n grondgebied garanderen in een wereld van conflict, ongelijkheid, armoede, uitbuiting en geweld. Voor een serieus deel van de wereldbevolking is dat het dagelijks leven. Voor het rijke noorden komt nu de vaststelling dat ze zich van dat geweld niet kan afsluiten. Terwijl de VS-regering de wereld uitdaagt door koppig het antirakettschild te willen invoeren, en daarvoor bestaande bewapeningsverdragen over boord zal gooien, wordt het land getroffen door terroristen die slechts

met een mes waren gewapend. In een geglobaliseerde wereld is het niet mogelijk alles te controleren en beheersen.

En dat lijkt men in Washington, tot de eigen grote schade, ook te hebben begrepen. Alleen zal het antwoord naar alle waarschijnlijkheid wraak zijn: militair ongemeen hard toeslaan op de vermeende schuldige en z'n vermeende bondgenoten. Daar zullen kennelijk nu ook de NAVO-lidstaten hun bijdrage toe leveren. De Verenigde Naties zullen opzij mogen staan en toekijken. Vervolgens zullen de rijke wereldgebieden zich willen verschansen achter nog hogere muren om de 'gevaarlijke buitenwereld' af te houden. De defensie-uitgaven zullen fors stijgen. Het vijandbeeld wordt door de media zwaar geactiveerd.

Deze terreuraanvallen op WTC en het Pentagon bewijzen het failliet van een veiligheidsconcept dat gebaseerd is op militaire macht. Een werelddordering die vanuit economische, neoliberale en militaire dominantie vertrekt roept om problemen. Een veiligheid die op wapens is gebaseerd biedt geen veiligheid. Alleen het afschaffen van die dominantie, en ze vervangen door rechtvaardige handelsrelaties en een samenwerking gebaseerd op respect voor zelfbeschikking en gebaseerd op het recht op ontwikkeling van de volkeren, biedt een uitweg. Maar kijken onze bewindslui wel in die richting?

Dit is al altijd een enorme uitdaging geweest voor iedere democraat. De vredesbeweging wil zeker deze uitdaging verder opnemen, en meebouwen aan een beweging, die de neoliberale dominantie wil wegwerken en vervangen door rechtvaardige wereldverhoudingen.

GEWELD EN GESPREKSBEREIDHEID

| Willy Courteaux |

Ik wil beginnen met een citaat. De auteur is Jim Hoagland, columnist van The Washington Post en verlicht conservatief. (Het citaat werd overgenomen uit De Tijd.)

“Men moet niet noodzakelijk sympathiseren met de anarchisten, protectionisten en mediagellen onder de demonstranten, of zelf met de goedmenende ecologische, civiele en politieke organisaties die aan deze protesten deelnemen (het gaat natuurlijk over de betogingen en de rellen in Genua), om te erkennen dat ze er in geslaagd zijn een veelbetekenende toegeving te ontfutselen aan hun tegenstanders, die wel kunnen weglopen, maar zich niet kunnen verbergen op het wereldtoneel. De zoektocht naar legitimiteit wordt een steeds nijpender probleem voor de machtige landen in het Noorden in een tijdperk van ziektes, verwoesting en ontbering voor het Zuiden. Dat heeft ertoe geleid dat de G-8 schuldverlichting, ziektebestijding en armoede op de agenda heeft geplaatst, en enkele positieve dingen heeft verwezenlijkt. De twijfel of de rijken wel vrijwillig de nodige middelen ter beschikking zullen stellen om de problemen van de armen op te lossen vindt zijn uitdrukking in de betogingen die nu de bijeenkomsten van G-8, WTO, IMF en Wereldbank verstoren. In het licht daarvan wordt het tijd dat deze instellingen de rol die ze zijn komen spelen in de wereldpolitiek herzien.”

Men kan het met deze analyse eens zijn. Maar er kan nog een stukje aan worden bijgebreid. De beelden van de gewelddadigheid in Genua zijn de wereld rondgegaan en hebben de gemoederen geschokt. De afkeuring van het geweld was algemeen en ontspoorde hier en daar tot regelrechte hetze, die pas getemperd werd toen bleek uit de getuigenissen van geloofwaardige lieden dat de Italiaanse politie een behoorlijk aantal provocateurs

had laten infiltreren om de rellen uit te lokken of op zijn minst te activeren.

Toen de gemoederen wat bedaard waren, gingen er van officiële zijde stemmen op, dat men met de “antiglobalisten” (overigens geen correcte term) moet gaan praten. Verhofstadt heeft gemeld dat hij dat wil doen, en vandaag lees ik in de krant dat Annemie Neyts dat ook wil doen naar aanleiding van de bijeenkomst in Brugge van de EU-ministers van Buitenlandse Handel. Dat is natuurlijk een goede zaak.

Seattle, Göteborg, Genua: het heeft wellicht iets opgeleverd. En in de wereldpers zal Jim Hoagland wel

niet de enige zijn die voorzichtige maar duidelijke gevolgtrekkingen maakt.

Maar desondanks bekruip mij een gevoel van onbehagen. Stel dat Seattle, Göteborg en Genua het toneel waren geweest van niets anders en niet méér dan een vreedzame optocht van een groep betogers die met officiële toestemming een wandeling mochten maken door enkele straten van de genoemde steden en daarna even vreedzaam met trein of autocar naar huis teruggereden waren. Dan zouden er geen schokkende beelden van geweld de wereld zijn rondgegaan. Dan zou men niet het schouwspel hebben meegemaakt dat wereldleiders (“democratisch verkozen” in sommige gevallen) zich moesten opsluiten in een versterkte burcht, verdedigd door duizenden politie-agenten. En vermoedelijk zou er naar de betogingen geen haan meer gekraaid hebben. Al wie ooit heeft deelgenomen aan massabetogingen, zoals de massale protesten tegen de installatie van de nieuwe raketten, heeft achteraf knarsetandend moeten vaststellen dat de “democratisch verkozen” regeringsleiders doodgemoedereerd de raketten

installeerden.

Laat ik er meteen aan toevoegen, dat dit géén pleidooi is voor het gebruik van geweld. Alleen vraag ik mij af of het geweld in Seattle, Göteborg en Genua niet gelegitimeerd wordt door de wereldleiders zelf, die niet de gewoonte hebben zich ook maar in het minst te storen aan protesten zolang die maar vreedzaam zijn, maar die plotseling wakker schrikken als hun gekeuvel in de salons van de macht wordt gestoord door een losbarsting van geweld.

Ik vraag me af of het geweld niet gelegitimeerd wordt door de houding van de wereldleiders zelf

---

Als de wereldleiders van de politiek, de economie en de finances vandaag niet tot het besef komen, dat hun optreden in de cenakels van de heerschappij alle voeling mist met de brede publieke opinie op wereldschaal en dat ze steeds méér als “de vijand” worden beschouwd of, in het beste geval, als zelfgenoegzame heren die zich koesteren in de glorie van hun macht en welgedaanheid, als ze niet tot dat besef komen, dan volgt er meer geweld. En dan zal het niet de publieke opinie zijn die om dat geweld heeft gevraagd, of die het zelfs maar goedkeurt.

Maar terwijl men dat geweld afkeurt, moet men wel beseffen dat er andere vormen van geweld bestaan dan het gooien van stenen of molotov-cocktails. Uitzichtloze armoede in een immens deel van de wereld is een vorm van geweld die miljoenen keren massaler is dan het kortstondige geweld in de straten van Genua, Göteborg en Seattle. En dat is het wat de betogers vragen: de globalisering van de welvaart en het welzijn. Maar op dat punt zijn de wereldleiders zelf de anti-globalisten. ■

OORLOGSPROPAGANDA

Interview met Anne Morelli, professor ULB auteur van "Principes élémentaires de propagande de guerre"

I Maggi Poppe I

stafmedewerker Nederlandstalige Vrouwenraad (NVR)

Onlangs verscheen bij uitgeverij LABOR 'Principes élémentaires de propagande de guerre. Utilisable en cas de guerre froide, chaude ou tiède...' van Anne Morelli. In dit boek geeft zij een overzicht van de tien basisregels van oorlogspropaganda en staft deze aan de hand van hun gebruik in conflicten in de 20ste eeuw. Alleen de opsomming al verschaft een sterke structuur voor de kritische analyse van de historische en actuele berichtgeving. Uw nederige reporter van dienst werd vooral geraakt door de ontmaskerende kracht van het werk. We kennen die beginselen wel, maar we onderkennen ze niet steeds. Wijsheid en evidentie liggen vaak voor de hand, maar vragen wel om verwoording. Dit is precies wat Anne Morelli doet. Dit boek is dan ook meer dan een aanrader voor alle weldenkende, kritische geesten die denken 'mij hebben ze niet'. Zoals ieder goed boek roept het echter ook vele vragen op. Een interview met de auteur lag dan ook voor de hand.

Is er een bijzondere reden waarom u dit boek geschreven heeft ?

Anne Morelli: Ik geef de cursus historische kritiek aan zo'n 750 studenten per jaar en dit is een deel van de cursus die hen interesseert omdat je veel verbanden kan leggen met de huidige situatie. Het is geschiedenis, maar deze principes van propagandavoering die men bestudeert heeft voor WO I kunnen duidelijk ook toegepast worden voor recente conflicten. Ik kan u vertellen – maar dat zal u al begrepen hebben tijdens het lezen van mijn boek - dat deze methodes toegepast werden tijdens de oorlog in Irak. Ook in de recente oorlog in Joegoslavië heeft men deze goede oude principes gebruikt die kennelijk nog steeds werken.

Het achterliggend idee bij het schrijven van dit boek, is de hoop dat de lezer de volgende keer, kritisch gaat nadenken over wat in de media wordt verteld. Want de volgende keer gaat het zich allemaal weer herhalen. Bij het volgende conflict, misschien over twee maanden, misschien over 5 jaar, gaat men ons weer uitleggen dat het een goede oorlog is, dat wij voor de goede zaak oorlog voeren, dat wij het bij het rechte eind hebben en niet de vijand etc., etc.

Kan u een definitie geven van wat propaganda is ?

Anne Morelli: Het verschil tussen propaganda en de mededeling, de informatie is soms uiterst miniem. Wij noemen propaganda alles wat komt van de vijand, wij zeggen dat zij propaganda voeren. Tijdens WO II maakte Goebbels propaganda maar wat de geallieerden deden tijdens WO II heette informatie, mededelingen etc.. Niemand ging natuurlijk van zichzelf zeggen dat zij propaganda maken. Het is een term die niemand accepteert.(...). Tijdens de oorlog in Joegoslavië organiseerde Jamie Shea elke dag een ontmoeting met de journalisten om hen informatie mee te delen, maar hij heeft daarbij nooit gezegd dat hij deel uitmaakte van het propagandabureau van

de NAVO was. Het is dus een term die men nooit voor zichzelf aanvaardt maar altijd toekent aan de vijand.

Hoe komt het dat ze er steeds weer in slagen om de pers die zichzelf kritisch noemt, voor hun kar te spannen ?

Anne Morelli: Ik heb net een klein filmpje gezien dat een Belg gemaakt heeft voor Canal Plus, over de propaganda tijdens de oorlog tegen Joegoslavië. Hij toont heel duidelijk hoe Jamie Shea de journalisten verzamelt, hoe die journalisten hem vragen stellen die door hemzelf gesuggereerd werden aan bevriende journalisten, en waarover hij gaat spreken. En inderdaad diezelfde avond worden door alle journaals dezelfde nieuwsberichten gegeven. Op dat moment kan je je wel vragen beginnen te stellen of wij nog wel een pluralistische pers hebben, bestaat er nog wel echte persvrijheid ?

Want voor belangrijke zaken is er geen alternatief mogelijk. Kunnen wij in België voor of tegen Europa zijn ? Nee, iedereen is voor. Er is geen debat voor of tegen Europa. Kunnen wij voor of tegen de Euro zijn? Nee, iedereen is er voor, aan iedereen werd uitgelegd waarom dat goed is voor ons en dus zijn we verplicht hem aan te nemen. Konden wij voor of tegen de

bombardementen in Joegoslavië zijn ?
 Neen, men heeft ons goed uitgelegd dat het slechteriken waren en dat ze gebombardeerd moesten worden. Dus over alle echt belangrijke zaken, de markteconomie, de liberale geneeskunde, het onderwijs enz. is er geen echt diepgaand debat. Er worden dan debatten gehouden tussen mensen die bijna identieke standpunten hebben en die gaan discussiëren of het beter is de Euro in te voeren in juli 2001, of in januari 2002. Maar er komt niemand die zegt dat hij vindt dat de invoering van de Euro onze sociale situatie moeilijker of slechter maakt enz.. Ik denk dus dat deze kwestie van propaganda veel vragen doet rijzen over de media in het algemeen. Wie zijn de eigenaars van de media? Zijn ze wel echt onafhankelijk? In Frankrijk waren er kranten die heel erg voor de bombardementen in Joegoslavië waren : dit waren de kranten die tot de groep Hachette behoren en Hachette behoort tot de groep Matra. En Matra maakt bommen. Dus zijn de kranten van de groep Hachette voor de oorlog. Ze hebben enorm veel macht. Wat de televisie betreft is het hetzelfde liedje : het gaat om regeringspartijen, financiële groepen binnen de media. B.v. de RTL is niet onafhankelijk : het zijn de banken, de verzekeringen enz.. Als je daar werknemer bent heb je dan het recht om hen te zeggen dat je tegen de politiek bent die zij voeren? Nee, iedereen zwijgt. Het gaat hier meer om een autocensuur dan om een echte censuur bij de journalisten: zij weten dat er bepaalde dingen zijn die zij beter niet zeggen.

Het lijkt me dat deze principes ook toepasselijk zijn op xenofobie, op racisme?
 Anne Morelli: Ik geloof dat je deze principes kan uitbreiden tot alle vormen van oorlog : ook economische oorlogsvoering. Zie b.v. wat er nu gaande is tussen Sabena en Ryanair: zij verwijten elkaar het gebruik van oneerlijke concurrentiemiddelen. Dat is één van de principes in oorlogspropaganda: de andere gebruikt wapens die niet toegelaten zijn. Sabena verwijt Ryanair bedrieglijke publiciteit want 'zij vergelijken onze tarieven business class met hun tarieven in economy'. Ik wil me hier niet uitspreken over de validiteit van hun argumenten maar

zij gebruiken die argumenten.
 In 'economische' oorlogsvoering gebruiken zij termen als imperium, strategie enz. Het zijn argumenten van een echte oorlog met de propaganda, de wreedheden: 'de andere is een echt monster' en 'hij is de oorlog begonnen'.
 Je kan die principes ook in zekere mate

oorlog tussen de seksen.
 Anne Morelli: Ja in de zin dat de mannen zeggen dat het de vrouwen zijn die de oorlog begonnen zijn, met hun domme eisen etc.. De 'demonisering' van de tegenstrever werd tijdens de hele strijd van het feminisme gebruikt. B.v. door het belachelijk maken van de feministen, door

Het gaat hier meer om autocensuur: de journalisten weten dat bepaalde dingen beter niet gezegd worden.

toepassen op de sociale conflicten : denken we maar even aan hoe D'Orazio, de vakbondsleider van Clabecq, als een duivel afgeschilderd werd. Het is een monster, hij is van de maffia, het is een demagoog, hij is gewelddadig, kortom hij wordt in diskrediet gebracht.

Je kan de principes van propagandavoering inderdaad ook uitbreiden tot etnische conflicten, of ook tot conflicten van seksuele oorlogsvoering. B.v. bij raciale of etnische rellen zegt de rijkswacht dat niet zij begonnen zijn : 'OK wij hebben een jongere gedood maar zij zijn begonnen. Zij hebben met stenen naar ons gegooid'. Dat is al een eerste principe : het 'demoniseren' van de tegenstrever : 'het zijn straatjongens, het zijn boefjes, misdadigers'. Zij gebruiken wapens die niet toegelaten zijn : ze gooien met stenen, flessen... Dit zou je voor de recente rellen in Göteborg ook kunnen zeggen : de manifestanten worden voorgesteld als gevaarlijke duivels. Ze begaan wreedheden maar er wordt nooit bijgezegd wat de rijkswacht of wat de politie doet met die jongeren. Maar op de daden van die jongeren wordt de klemtoon gelegd : zij hebben auto's vernield, etc. Ik geloof dat deze principes in zekere mate ook toegepast worden in etnische conflicten, ook door de tegenstrevers die zeggen dat het de rijkswachters zijn die begonnen zijn, zij zijn de SSers, etc. En diegenen die deze versie niet geloven zijn natuurlijk verraders.

En die principes kun je ook toepassen in de

te zeggen dat het gekkinnen waren, overspannen vrouwen, onbevredigde vrouwen. Mannen gaan ook zeggen dat hun motieven onduidelijk zijn : wat willen ze nu eigenlijk, willen zij de plaats van mannen innemen? Terwijl zij van zichzelf zeggen dat zij edele motieven hebben, dat zij de harmonie van de maatschappij willen behouden, dat zij de vrouwelijkheid van vrouwen willen aanmoedigen. Zij houden van vrouwen maar zij willen dat zij frivool en lief zijn.

In uw boek toont u aan dat diegenen die de propaganda aan de kaak stellen beschouwd worden als verraders. Maar hoe komt het dat hun boodschap niet doorkomt tot het grote publiek maar wel die van de propaganda ?
 Anne Morelli: Als je alle media tot je beschikking hebt en er is een klein mediakanaaltje dat tegen de informatiestroom ingaat, dan is er een krachtsverhouding die maakt dat het grote publiek vindt dat die marginale media het bij het verkeerde eind moet hebben vermits 99 % van de media dezelfde informatie geeft. Dat was zo tijdens WO I. Er waren pacifisten maar er waren bijna geen informatiekanaalen die hun boodschap konden doorgeven. En dus was het voor hen heel moeilijk om hun opinie kenbaar te maken. En dus hadden deze pacifisten, hetzij in Frankrijk, in Groot-Brittannië of in Vlaanderen, veel problemen. Zij die weigerden te vechten, of pacifistische standpunten verdedigden werden

beschouwd als verraders en werden gefusilleerd of gestraft met gevangenisstraffen e.d.

Hetzelfde gebeurde in meer recente conflicten. Tijdens de conflicten in Joegoslavië - en onlangs nog op TV n.a.v. de transfer van Milosevic - werd ons uitgelegd dat het heel goed was dat Joegoslavië gebombardeerd werd, dat het nodig was - het moest gebeuren. "Omdat zei men toen", er 500 000 slachtoffers gevallen waren. Er was zelfs sprake van 1 miljoen. En dan is er iemand zoals Régis Debray die naar Kosovo gaat en in Frankrijk in een klein tijdschrift, Marianne, schrijft, dat hij zo'n slachting niet heeft gezien. Van zo'n bloedbad kan het niet anders of je ziet er 15 dagen nadien nog de sporen van. En zegt hij: "Ik heb er twijfels over; ik denk dat die cijfers opgeblazen werden. Ik heb de enige Westerse journalist die de hele tijd ter plaatse gebleven is ondervraagd en hij heeft me gezegd dat er geen bloedbaden voor de bombardementen waren, dat pas na die bombardementen de mensen zich gewroken hebben. Natuurlijk zijn er mensen buiten gedreven maar dan gaat het niet over één miljoen doden."

Vandaag geven de expertiseverlagen gelijk aan Régis Debray; er zijn zeker teveel doden geweest maar dat waren er misschien 5000 en niet meer. Maar op het moment van de feiten hebben alle media die de informatieverstrekking controleerden zich op hem gestort en hem gebrandmerkt als verrader. Bernard Henri-Lévy b.v. die in Frankrijk de woordvoerder was van deze ten oorlog trekkende groep intellectuelen heeft onmiddellijk een artikel geschreven in Le Monde onder de kop 'Adieu Régis Debray', waarin hij zei dat hij Debray nooit meer wil zien. Het was een regelrechte gemediatiseerde lynchpartij van Debray, vermits bijna alle media in dezelfde richting gingen en de publieke opinie het standpunt van de meerderheid overnam. De grote televisies geven trouwens allemaal dezelfde informatie, of het nu de VRT is of RTBF, RTL ... Het zijn slechts de kleinere media, de krant Marianne e.d. die er tegenin gaan.

Het beeld van de ander als verschillend, als anders dan het ik, en meer bepaald het benadrukken van dit verschil, van het anders-zijn is dit niet één van de onderliggende

methoden en strategieën, die aan de basis liggen van oorlog, racisme, xenofobie, seksisme ?

Anne Morelli: Het is evident maar het is misschien een breder principe dat wij voor onszelf opbouwen tegen de anderen. In het algemeen profileert een groep mensen zich tegenover een andere groep mensen, met

De publieke opinie neemt het standpunt van de meerderheid van de media over

het fenomeen, ethocentrisme genoemd: iedere groep denkt dat zij het centrum van de wereld is. En dus dat de anderen - helaas voor hen - niet zo goed zijn als zijzelf. De Nederlanders denken b.v. dat zij het geluk hebben, het meest tolerante volk ter wereld te zijn, de Fransen dat zij de meest fantastische geschiedenis van de wereld hebben. Iedereen bouwt zijn identiteit op aan de hand van deze notie en dat is waarschijnlijk ook het beste voor het voortbestaan van de groep.

(...)Maar er is een verschil tussen bevestigen van de identiteit en het misprijzen van de andere. En vanaf het moment dat het onderwijs en de media dit misprijzen van de andere aanwakkeren is het gemakkelijk om die andere te reduceren tot een niet-menselijke dimensie. En als die andere een niet-menselijke dimensie heeft dan is alles natuurlijk toegelaten.

En hier kom ik terug op die bombardementen in Joegoslavië: ik ben naar Joegoslavië gegaan in mei 1999 en ik heb de slachtoffers van onze bombardementen gezien. Een verpleegster die geamputeerd werd, en die zei: "Waarom sturen jullie ons die bommen? Ik heb altijd alle mensen verpleegd, Serviërs, Albanezen, Kroaten, zigeuners, waarom doen jullie dat?" Op dat moment realiseer je dat diegenen die je werden voorgesteld als niet-

menselijk en aan wie je een goed lesje moest leren, dat dit ook onderwijzers zijn, verpleegsters. Of een klein jongetje van 9 jaar die voor zijn ogen zijn oom, zijn grootvader en zijn hond heeft zien sterven door een bom van de NATO die in hun tuin gevallen was. Dat brengt de zaken weer op zijn plaats, dan zeg je: "zelfs zij zijn mensen". Toen ik terug in het land was heb ik deze eenvoudige en menselijke boodschap niet kunnen doorgeven. Ik heb toen een apolitiek artikel geschreven waarin ik zei dat er in Belgrado ook mensen waren waarvan ik hield.

(...)

Kan de ingesteldheid dat men naar gelijkenissen, naar gemeenschappelijkheden zoekt, geen strategie zijn tegen propaganda?

Anne Morelli: Natuurlijk, men moet de vijand kunnen zien in zijn economische, politieke en sociale context. Wanneer men u een vijand voorstelt geeft men u een beperkt beeld van de vijand.

De vijand is een quasi oneindige variëteit van personen. En vanaf dat moment is men reeds minder bereid om oorlog te voeren tegen de vijand omdat men er zich rekenschap van geeft dat dit mensen zijn die op ons lijken.

Wanneer wij ons het beeld hadden gevormd van de Japanners niet als 'Japanners' maar als mannen, vrouwen, kinderen, leraars, arbeidsters, verpleegsters, enz ... zou Hiroshima dan aanvaardbaar zijn geweest? Hiroshima is monstrueus. Wij hebben dat gedaan. Wij hebben Hiroshima aanvaard. Het zijn onze overwinnaars die die mensen en kinderen vermoord en verminkt hebben. Voor sommige mensen was dat een jarenlang stervensproces. En via de propaganda heeft men ons verteld (kunnen doen aanvaarden) dat het noodzakelijk was om grotere Amerikaanse verliezen te beperken. Wat bovendien niet waar was. Maar men wou de kernbom uitproberen. Het was belangrijk in de beginnende strijd (koude oorlog) tegen de Sovjet Unie. Maar is Hiroshima aanvaardbaar? Zijn de bombardementen op Dresden aanvaardbaar? Op het einde van de oorlog waren alle vluchtelingen - maar vooral vrouwen, ouderlingen en kinderen - teruggetrokken richting Balkan. Er waren veel vluchtelingen in Dresden, dat men het

Firenze van het Noorden noemde. Wel, de geallieerden hebben Dresden op systematische wijze gebombardeerd. Waarschijnlijk 100.000 mensen zijn in deze bombardementen omgekomen. Maar als men begint na te denken dat dit mensen zijn, niet moffen, dan wordt dit onaanvaardbaar.

In uw boek citeert u Thomas van Aquino. 'De oorlog is een heilige zaak'. De heilige oorlogen van vandaag zijn de mensenrechten en het internationaal recht. Hoe kan men ontsnappen aan dit discours, want wie kan daartegen zijn?

Anne Morelli: Niemand. Niemand kan zeggen ik ben tegen de mensenrechten. Men moet beseffen dat het begrip mensenrechten meestal gebruikt en misbruikt wordt om onmenselijke zaken te verbergen. En dat het steeds dezelfde motieven zijn die men opwerpt. Tijdens WO I – vanuit ons standpunt, het standpunt van de Fransen en de Belgen enz ... – werd de oorlog gevoerd om het Pruisische militarisme uit te roeien, om het arme kleine België te helpen en om de democratie te herstellen. Dat is heel mooi. Iedereen gaat akkoord met zo'n motieven. Maar nader beschouwd is dit allemaal niet waar. Het was niet om het arme kleine België ter hulp snellen. Het waren imperialistische staten die tegenover mekaar stonden: Frankrijk en Engeland tegen Duitsland. Ze hebben de kolonies van Duitsland afgenomen enz. En de democratie? Laat ons niet lachen. De bondgenoot van Frankrijk en Engeland was de tsaar van Rusland, als democraat een uitstekend voorbeeld. En het militarisme uitroeien? Er was evenveel militarisme langs Franse als langs Duitse kant. Maar deze nobele objectieven, deze goede doelen verbergen monstrositeiten, natuurlijk. Hetzelfde zien we bij de Irakese oorlog. Men gaat het Irakese militarisme beëindigen. Men komt een klein land - Koeweit – ter hulp en men gaat de democratie redden. Maar Koeweit is dat een democratisch land? Het is één van de landen die het minst erkenning geeft aan de mensenrechten, en nog minder aan de rechten van vrouwen. Maar men heeft ons dat zo voorgesteld. Men stelt ons deze genereuze ideeën van rechten en democratie voor als motief, en in

naam van deze ideeën begaat men om het even welke smerlapperij.

Inderdaad. Maar in dit geval kan men nog heel goed de werkelijke belangen die op het spel staan onderkennen: de oliebelangen en belangen van de westerse olie-industrie en petrochemie. Maar in het geval van Joegoslavië is dit al niet meer zo eenvoudig. Wat waren daar de belangen?

Anne Morelli: In geval van Joegoslavië zijn het vooral geo-politieke belangen die spelen. De Amerikanen duiden geen rotte appel in hun mand. Een land dat in opstand komt tegen – zoals voor Vietnam het geval was – de Amerikaanse dominantie, dat is onmogelijk. Want waartoe zou dit leiden, als morgen de Bulgaren zeggen dat ze het kapitalisme niet aanvaarden, en overmorgen zijn het misschien andere buurlanden die hetzelfde gaan verkondigen. Dus ik geloof dat daar geopolitieke belangen meespelen, maar deze zijn natuurlijk verborgen achter mooie principes van democratie en mensenrechten. En de vluchtelingen worden politiek uitgebuit. De Belgische vluchtelingen tijdens de eerste wereldoorlog – er waren er 1,3 miljoen – heeft men politiek uitgebuit om landen bij de oorlog te kunnen betrekken, door de oorlog te verantwoorden met het argument: 'Het is om de vluchtelingen te helpen'.

In uw boek betwijfelt u de objectiviteit van de media omdat ze zeer gepolitiseerd zijn, gelieerd met de politiek en met de machthebbers.

Anne Morelli: Ja, met de politiek en met de macht. Dat kan de economische macht of de politieke macht zijn. Maar neem nu als voorbeeld wat zich heeft voorgedaan langs Franstalige zijde in België. Een hele reeks media die niet gelieerd was met de grote economische machten is verdwenen. Le Matin, die je kon vergelijken met De Morgen, maar onafhankelijker en autonomer, Le Journal du Mardi, Avancées zijn verdwenen. En dat allemaal op zes maanden tijd. Dus, al de andere media situeren zich in grote persgroepen, die niet onschuldig zijn vanuit politiek en economisch standpunt.

Alle vragen draaien uiteindelijk een beetje rond hetzelfde. Bestaat er een middel om weerwerk te bieden aan deze propaganda. Want dit moet van twee kanten komen anders heeft dit geen zin.

Anne Morelli: Het komt van twee kanten. Het enige wat wij kunnen doen is voor de eigen deur vegen. De 'vijand' voert zeker ook zijn propaganda, maar wij moeten trachten die propaganda die bij ons wordt gevoerd te ontmaskeren en aan te klagen. Dat het bij de vijand om propaganda gaat, dat wordt ons voldoende verteld. Maar we moeten beseffen dat bij ons dezelfde mechanismen spelen. En wat zo erg is, is dat we het op het moment zelf niet kunnen zeggen. Maar enkele maanden of jaren later kan dit wel, kan men de propaganda wel tegenspreken. Nu pas kan men openlijk zeggen dat er in Kosovo maar 5000 doden gevallen zijn. Na de oorlog in Irak heeft men kunnen zeggen dat de Iraakse soldaten de babies uit de couveuses niet hebben weggerukt, zoals men gezegd had in de propaganda. Maar achteraf, na 1 of 2 jaar kun je pas zeggen dat het niet waar was, dat het leugens waren, dat het oorlogspropaganda was. Maar op het moment zelf kan men niets doen. Want men moet dit bewijzen. Denk bijvoorbeeld aan Timishoara in Roemenië. Op het moment dat men met dat bericht naar buiten komt is iedereen verontwaardigd en aanvaardt men dat Ceaucescu onmiddellijk vermoord wordt.

Een jaar later had men dit niet meer kunnen doen, men zou dit niet meer aanvaard hebben om hem te doden zonder een echt proces.

En dit gebeurt steeds weer.

Anne Morelli: Ik ben een beetje pessimistisch in die zin dat wij zeer alleen staan tegenover deze grote propagandamachine. Het enige wat wij kunnen doen is twijfelen. Dus als ik zo een klein boekje schrijf of een cursus historische kritiek geef, is dit omdat ik toch hoop dat het mogelijk is om te twijfelen. En ik zeg bij mezelf: de jongeren twijfelen steeds meer aan de instellingen van onze samenleving – iets wat 100 jaar geleden niet zo was. Ze twijfelen aan de kerk, aan het leger, aan justitie, aan de politiek. Wel als ze ertoe zouden kunnen komen om te twijfelen aan

Anne
MORELLI

Principes élémentaires de propagande de guerre

*Utilisables
en cas de guerre
froide, chaude
ou tiède...*

de media dan zou dat een mooie zaak zijn. Er is een humorist die zegt: de mensen geloven niet meer in om het even welke stommiteit behalve in diegene die ze op televisie gezien hebben.

Je hebt het over een propagandamachine.

Anne Morelli: Neen, ik geloof niet dat er een groot complot bestaat. Maar ik denk dat spontaan iedereen aan hetzelfde zeel trekt. Als Jamie Shea, tijdens de oorlog in Kosovo, een persconferentie geeft verplicht hij de journalisten niet om zijn berichten over te nemen, maar de informatie die hij hen gegeven heeft wordt gemakshalve overgenomen. Ik heb dit meegemaakt in Joegoslavië. Ik was in Belgrado op het moment van de bombardementen op het ziekenhuis van Belgrado. Het bombardement vond plaats om 5 uur, ik heb de bommen zien vallen. Om 9 uur zijn de Griekse, Spaanse, Italiaanse televisie ter plaatse – maar de Belgische televisie is niet aanwezig. Ik telefoneer naar de RTB die in Belgrado was, en ik vraag hen waarom ze niet aanwezig zijn. Ze antwoorden: "Wij hebben het beeldmateriaal en het commentaar al ontvangen van CNN". Je kunt je wel indenken welke beelden en welk commentaar dit is. En dus uit gemakzucht neemt men die beelden over en bewerkt men een klein commentaar dat men van CNN heeft gekregen. En voor de persagentschappen geldt hetzelfde. Hoe wordt de actualiteit gemaakt? Welke zijn de gebeurtenissen die vandaag belangrijk zijn? Het zijn de agentschappen die u zeggen welke de belangrijke gebeurtenissen zijn. Dus dat neem je over en je reproduceert het.

Op dit punt kunnen we misschien terugkomen op de zaak van de vrouwen. Vrouwen hebben het zeer moeilijk om hun agenda en standpunten ingang te laten vinden in de media. De toegang van vrouwen

tot de media is beperkt. Heb je daar eventueel een verklaring voor?

Anne Morelli: (...)Het lijkt me inderdaad weinig waarschijnlijk dat men een krant zal openen met een grote kop over 'de gezinstoelagen zijn sedert zes jaar nog steeds niet verhoogd'. Dat zou nochtans ook een belangrijke vaststelling zijn. Maar omdat dit alleen de huismoeders aanbelangt – en alleen de vrouwen meer in het algemeen – zal dat niet verschijnen als een belangrijk bericht. Je hebt gelijk, maar ik heb daar niet verder over nagedacht.

Ook de intellectuelen zijn een rader in de propagandamachine. De intellectuelen – nog meer dan de media – doen zich voor (geven een beeld van zichzelf) als geëngageerd, kritische geesten die niet zomaar alles slikken wat de media (kranten, radio, televisie) beweren. Maar in uw boek toont u aan dat ook de intellectuelen niet ontsnappen aan de propaganda.

Anne Morelli: De propaganda heeft steeds nood gehad aan intellectuelen. Want propaganda dat is eigenlijk de emotie creëren. De emotie is de basis van alle propaganda. Trouwens communicatie in het algemeen is emotie creëren. Maar wie kan emotie oproepen? Dat zijn precies de kunstenaars en de intellectuelen. Dus tijdens de eerste wereldoorlog zijn dit schilders die de blijde intocht van koning Albert schilderen aan het hoofd van de christelijke koningen, of dergelijke zaken. Want dat emotioneerde de mensen destijds. Of men schildert een priester voor zijn vernielde kerk. Maar ook musici en dichters zijn hierbij betrokken. Wij hebben bvb Emile Verhaeren die ontzettende gedichten geschreven heeft waarin hij verwoordt dat men steeds de zakken van Duitse soldaten moet fouilleren omdat er dikwijls kleine kinderhanden inzitten die zij bewaren als herinnering aan wat zij hebben gedaan. Emile kan emotie oproepen. En je moet heel

sterk staan om niet bij die propaganda aan te sluiten als heel het mentale universum daaraan meedoet. En tijdens de tweede wereldoorlog waren het filmregisseurs, karikaturisten, afficheontwerpers,... En recent nog speelden hoogleraars maar ook kunstenaars hun rol in de propaganda. Er zijn grote shows geweest op televisie (samenwerking tussen BRT, VTM, RTB, RTL en nog anderen) die dezelfde avond een immense show hebben gebracht ten bate van Kosovo. Wie is sterk genoeg om te zeggen: ik heb er mijn twijfels over dat dit geld gebruikt zal worden voor een goede zaak. Ik ga niet naar die Kosovoshow. Je moet echt sterk zijn om daar niet aan mee te doen. Enkelen hebben dat gedaan – bvb de Vlaamse zanger Arno die zegde: "OK dit is een liefdadigheidsshow en hoeveel geld denkt u hiermee op te halen? 100 miljoen? Dat zou al veel zijn. 200 miljoen misschien? Wel weet je hoe je 200 miljoen kan verdienen, vraag aan uw vrienden van de

NAVO om vanacht twintig bommen minder te droppen op Joegoslavië en je zal je tweehonderd miljoen direct hebben." Wel iedereen was hier zeer verontwaardigd over. Je moet sterk zijn om in te gaan tegen de grote meerderheid: als iedereen zegt: "Oh die arme Kosovaren, arme kinderen, ... en hoeveel geef jij ..." en dan zeg jij: "Ik heb daar twijfels over (over dit doel), ik geef niets. Ik stel mij vragen". Maar hoe komt dat? Steun jij Millosevic? maar nee ik ben niet voor Millosevic, ik stel mij vragen bij de zin van dit gebeuren". In Frankrijk heeft George Moustaki zijn twijfels geuit over het enthousiasme, maar dit is slecht onthaald. Toen ik terugkwam uit Joegoslavië lag er op mijn bureau een brief van een collega die stelde dat het onverdraaglijk was dat ik daar (naar de vijand) naartoe ging terwijl wij in oorlog zijn met dat land. Het is moeilijk om

al de politieke argumenten die men kan bedenken. Want iedereen wordt daardoor geëmotioneerd. Maar men zal u geen dergelijke scènes met een kind van de vijand voorschotelen.

De media is een manier om aan politiek te doen. Media en politiek zijn dus gelieerd aan elkaar?

Anne Morelli: Maar natuurlijk, de media zijn een middel om aan politiek te doen. En om het beleid ingang te doen vinden via de emoties.

Tot slot. De Europese Unie beweert vandaag dat ze een leger gaat ontwikkelen om de vrede te vestigen en te handhaven

Anne Morelli: Daar sta ik onmiddellijk achterdochtig tegenover. Dan stel ik me daar vragen bij.

komen ter hulp gesnel, wij gaan de democratie herstellen, de vrede vestigen enz...

Ik ben het met u eens, maar ze zullen ons tegenspreken als wij hen daarop wijzen.

Wat men kan doen is zich vragen stellen of het middel gepast is om het doel te bereiken. Of dit de aangewezen methode is.

En wat ingeval van de tussenkomsten van de VN?

Anne Morelli: Dit geldt ook voor de legers van de Verenigde Naties. Ook de Verenigde Naties komen slechts selectief tussen. Waarom komt men niet tussen in Israël? Waarom installeert men geen vredesmacht om de Koerdische bevolking te beschermen wiens dorpen verwoest worden. Er zijn honderden locaties waar men had kunnen tussenkomen, maar dit niet doet. Timor in Indonesië bijvoorbeeld. De moordpartijen in Timor waren geen reden om tussen te komen. Men komt slechts tussen of reageert slechts dan wanneer dit als bij toeval verband houdt met onze politieke belangen. Ik heb zelfs twijfels – geen volledig vertrouwen in – over de zuivere bedoelingen bij de humanitaire operaties. Men had in Rwanda kunnen tussenkomen toen het moorden begonnen is. De genocide in Rwanda is niet in één nacht gebeurd. Men had vliegtuigen en troepen kunnen sturen om de vrede te herstellen. Maar niemand had daar belang bij. Dus, ik ben een beetje achterdochtig, ik stel me altijd vragen: wie heeft voordeel bij de interventie?

Dit is misschien een goede tactiek om propaganda beter te kunnen onderkennen.

Maandag 2 juli 2001

Auteur : Anne Morelli
Titel : Principes élémentaires de propagande de guerre
Ondertitel : Utilisables en cas de guerre froide, chaude ou tiède ...
Uitgever : Editions LABOR, Collection Quartier Libre, Brussel 2001
Prijs : 320 frank

Het zijn de agentschappen die zeggen welke de belangrijke gebeurtenissen

tegen de hele sfeer in te gaan. Wie vandaag de blokkade tegen Irak in vraag stelt, blokkade die de dood van duizenden kinderen veroorzaakt, krijgt als reactie dat men met de vijand heult, dat men voor Sadam Houssein is. Dit heeft daar niets mee te maken. Ik vraag me enkel af of het noodzakelijk is dat duizenden kinderen moeten sterven. Ik vroeg me af of het nodig was om de ziekenhuizen van Belgrado te bombarderen om de Kosovaren te redden. Ik stel mij die vragen. Reeds de vraagstelling is teveel in oorlogstijd, ook de vraagstelling als dusdanig wordt niet getolereerd.

Waarom maakt men geen melding van de Iraakse kinderen als slachtoffers?

Anne Morelli: Omdat dit politiek gezien geen interessante slachtoffers zijn. Bush bombardeert nog regelmatig Irak; dus een slachtoffer is pas interessant wanneer men dit slachtofferschap politiek kan uitbuiten. Er zijn ongelooflijke getuigenissen. Natomilitairen die zeggen dat een Kosovaars kind in tranen meer waard is dan

Maar we moeten wachten op de geschiedenis voor we het definitieve antwoord kennen.

Anne Morelli: In mijn boek verwijs ik naar een citaat van Emile Zola, dat stelt dat wie een goede reden wil hebben om oorlog te voeren altijd moet zeggen dat ie vecht voor de anderen, nooit voor zichzelf. Wij zullen ons voordoen als weldoeners van de mensheid. Dat is het precies: de idee van het Europese leger als weldoener van de mensheid. 'Wij' zullen duidelijk stellen dat we dit niet doen in het eigen belang. 'Wij' stellen ons nederig ten dienste van de anderen, van de goede zaak en van de grote ideeën. 'Onze' bereidheid om ons leger uit te lenen aan wie het vraagt is een genereuze houding om de wereld vrede te brengen, om de wereld te pacificeren: onze soldaten zullen als grote verdedigers van de beschaving slagen toebrengen aan diegenen die zich niet vlug genoeg beschaven. Men zegt nooit dat men gaat vechten voor het eigen belang: neen, wij

DE VN, HET VOLKENRECHT EN DE INTERVENTIES

| Antoine Uytterhaeghe |

De laatste tijd gebruiken de NAVO, het Westen en de EU steeds meer het argument van humanitaire interventie, om hun militair optreden aan de buitenwereld te verkopen. Ze kunnen hun ware politieke, economische militaire doelstellingen verdoezelen, de vredesactivisten, die hun optreden aanklagen, discrediteren, en zelf als grote vredestichters op de voorgrond treden.

Is dergelijk optreden wel in overeenstemming is met de geldende internationale rechtsregels? Op het vredesconvent van Berlijn op 23 maart II. heeft professor Gregor Schirmer enkele overwegingen gepresenteerd over deze netelige materie.

VERENIGDE NATIES

Schirmer verwees naar de Verklaring van de Mensenrechten, die door de Algemene Vergadering van de VN in 1948 werd aangenomen, en meer speciaal het artikel 28. Het waarborgt het recht van iedere mens op een sociale en internationale rechtsorde. Hierin staan ook de mensenrechten en vrijheden ingeschreven. Iedere staat is hierdoor verplicht een minimum aan mensenrechten te waarborgen en in de praktijk door te voeren. Dit ongeacht welke internationale rechtverdragen het land wel of niet onderschreven heeft. Dat is de huidige rechtspositie: staten zijn op basis van dit volkenrecht verplicht, de rechten van de mensen te eerbiedigen en te beschermen.

De spreker vroeg zich dan ook af of buitenlands militair geweld, - door andere staten of door de NAVO, of door de VN-Veiligheidsraad -, in overeenstemming te brengen valt met het VN-volkenrecht om de mensenrechten te vrijwaren. Professor Schirmer stelde dat dit duidelijk niet zo is, ook niet in het geval een staat of regering de mensenrechten van zijn burgers niet respecteert. De zogezegde 'humanitaire interventie' is verboden".

In artikel 2 alinea 4 van het VN-handvest zegt men: "In hun internationale betrekkingen onthouden alle leden zich van bedreiging met of het gebruik van geweld tegen de territoriale integriteit of politieke onafhankelijkheid van een staat, en van elke andere handelwijze die onverenigbaar is met de doelstellingen van de Verenigde Naties".

Er bestaat op basis van artikel 51 van het VN-Charta maar een uitzondering op deze regel waardoor een land of een groep staten het recht krijgt op individuele of collectieve zelfverdediging, met name tegen een gewapende agressie.

Volgens professor Schirmer gaat het argument niet op dat door de NAVO en

... de zogezegde 'humanitaire interventie' is verboden.

het Westen meer en meer gehanteerd wordt om met militair geweld noodhulp te ondernemen wanneer er schendingen van mensenrechten plaatsgrijpen. Dat zijn voor hem louter uitvindingen die ze gebruiken om een oorlog zoals die tegen Joegoslavië, te rechtvaardigen. Er bestaat in het geldende volkenrecht niet zo een recht op gewapende noodhulp.

INTERNATIONALE VEILIGHEID

De VN-Veiligheidsraad, zo betoogt professor Schirmer, kan volgens het hoofdstuk VII van het VN-Charta militaire sancties opleggen om de wereldvrede en internationale veiligheid te waarborgen of te herstellen, wanneer er volgens het

artikel 39 hiervoor de noodzaak vastgesteld is geworden.

Dat is niet van toepassing op het intern beleid van staten. Weliswaar heeft de VN-Veiligheidsraad gezien de veroorzaakte menselijke tragedie tijdens het conflict in Somalië, de toestand in dat land als "bedreigend voor de wereldvrede en de internationale veiligheid" ingeschat. Men heeft toen aan de VS en andere staten de toelating gegevens alle nodige middelen in te zetten.

Schirmer onderstreepte dat de Veiligheidsraad alleen militair geweld kan inzetten, als de inbreuken op de mensenrechten gepaard gaan met een aanval op andere staten. De oorlog tegen Joegoslavië is dan nog in tegenstrijd met het volkenrecht, zelf als de VN-Veiligheidsraad haar fiat zou gegeven hebben, daar Joegoslavië geen enkel buurland heeft aangevallen.

EINDE VAN DE VN-RECHTSREGELS

Een humanitaire interventie met militaire middelen legaliseren kan dus alleen maar wanneer men het VN-Charta zou wijzigen. Hiervoor moeten 2/3 van de VN-lidstaten hun toestemming geven alsook alle vaste leden van de VN-Veiligheidsraad.

Het erkennen van de humanitaire militaire interventie als de gewone gang van zaken betekent het einde van de geldende VN-vredesorde.

Bron: Pax-report

HET EUROPEES VOorzITTERSCHAP EN DE VREDESBEWEGING

| Ludo De Brabander |

De vredesbeweging zal van zich laten horen tijdens het Belgisch voorzitterschap van de Europese Unie. Zoveel is zeker. In ons vorig nummer kon u al een blik werpen op de activiteiten van het NGO-forum waarin de Belgische vredesbeweging een zeer actieve rol speelt.

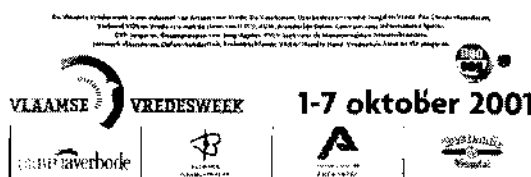
Vorig jaar al maakte het NGO-forum het memorandum "Wereldmacht of wereldpartner" bekend. Hierna willen we wat uitgebreider ingegaan op de eisen van de vredesbeweging en de verschillende activiteiten die in het najaar zijn gepland.

Daarbij mogen we rekenen op de actieve steun van de vrouwenorganisaties, die het vredesthema hoog op hun agenda hebben geplaatst.

DE VLAAMSE VREDESWEEK: 1-7 OKTOBER

Dit jaar wil de Vlaamse Vredesweek zich inschrijven in de bredere campagne die de vredesbeweging samen met de noord-zuid-, de milieu- en de mensenrechtenbewegingen voert rond het Belgisch voorzitterschap. De campagne Vlaamse Vredesweek 2001 wil tijdens het Belgisch voorzitterschap van de Europese Unie focussen op het ontwikkelen van meer niet-militaire instrumenten om aan crisisbeheersing te doen en op het terugdringen van de Belgische en Europese wapenhandel naar conflictregio's. Dit gebeurt onder de slogan: "Europa har(d)t voor vrede?" Tijdens de campagneweek van 1 tot 7 oktober 2001 wordt door het verspreiden van actiekaarten een brede maatschappelijke ondersteuning gezocht om deze eisen te ondersteunen.

De campagne Vlaamse Vredesweek verwacht van het Belgisch voorzitterschap van de Europese Unie dat ze afstapt van een beleid dat blijkbaar vooral kiest voor een militaire aanpak van conflictsituaties en dat ze in de plaats daarvan meer werk maakt van een preventief niet-militair veiligheidsbeleid. Dit vraagt om een fundamentele geweldpreventie en geweldloze crisisbeheersing en -hantering op lange en korte termijn. Op lange termijn betekent dat een beleid dat kiest voor duurzame ontwikkeling als vorm van geweldpreventie. De menselijke veiligheid moet centraal komen te staan voor de

uitwerking van een degelijk veiligheidsbeleid, zoals het bestrijden van armoede, schuldenlast en oneerlijke Noord-Zuidverhoudingen. Op korte termijn beschikken we nog over voldoende instrumenten en middelen als alternatief voor de militaire gewelddadige aanpak alleen moeten ze nog uit de schuiven van universiteiten en vredesonderzoeksinstituten worden gehaald en is er politieke wil nodig om er werk van te maken. Denken we maar aan:

veelsporen diplomatie, een Europees vredesinstituut, burgervredesteams, ontwikkelingspolitiek, vredeseducatie op alle niveaus van de samenleving en humanitaire bijstand. Preventief is ook het aanpakken van de wapenhandel. De EU beschikt over een Europese gedragscode voor wapenhandel, die de wapenhandel naar probleemgebieden aan banden moet liggen, maar in de praktijk blijkt daar weinig van in huis te komen. In het politiek dossier dat bij elke Vlaamse Vredesweek hoort, geven we daar twee voorbeelden van: Turkije, recent nog in het nieuws omwille van de munitiefabriek die een paar EU-landen – waaronder België – willen bouwen en de landen verwickeld in het conflict in de

regio van de Grote Meren, waar onder meer Frankrijk niet echt van plan lijkt om de eigen wapenhandelbelangen te offeren.

Vrede vzw werkt actief mee aan de Vredesweek. Actiekaarten die oproepen voor stopzetting van wapenhandel naar conflictgebieden en die meer tijd en middelen vragen voor niet-militaire preventie zijn te bekomen op het vredesweeksecretariaat 03/225.10.00 of vredesweek@paxchristi.be

INTERNATIONALE CONFERENTIE OVER LICHT WAPENS 5-6 OKTOBER

Lichte wapens zijn wijd over de wereld verspreid. Men spreekt dat er voldoende handwapens zijn om elke tiende wereldburger van een wapen te voorzien. Welk beleid wil men nu in de Europese Unie voeren na de VN-Conferentie van juli dit jaar over dit onderwerp (zie artikel hierover elders in dit nummer). Een reeks actiepunten werden daar besproken, die helaas niet bindend kunnen zijn. Hoe moet het nu verder?

Na het succes van de anti-persoonsmijnencampagne werd een nieuw netwerk opgericht die iets wil doen aan de enorme verspreiding van lichte wapens.

De Belgische takken van dit internationaal netwerk IANSA (Netwerk Lichte Wapens) organiseren in het Egmont Paleis een tweedaagse conferentie op 5 en 6 oktober om vanuit de wereld voorstellen te bespreken om het regeringsbeleid van de verschillende EU-lidstaten hieromtrent trachten te beïnvloeden. Bij de sprekers vinden we naast staatssecretaris Eddy Boutmans verschillende vertegenwoordigers van niet-goevernementele organisaties die al lang met deze thematiek bezig zijn: International Alert, GRIP, Saferworld.

Vrijdag 5 oktober om 17u30 is er op de Grote Markt van Brussel een publieksevenement waarbij een voorraad lichte wapens zullen vernietigd worden in aanwezigheid van de ministers van defensie en buitenlandse zaken.
Grote Markt 5 oktober 17u30 Publieke vernietiging van een lot lichte wapens Conferentie: Egmontpaleis, Kleine Zavel 8 te 1000 Brussel. Vrijdag 5 oktober van 9u tot 17u. zaterdag 6 oktober van 9u tot 17u30 zijn er dan werksessies onder de NGO's. een organisatie van RAIAL/IANSA p.a. GRIP Rue Van Hoorde 32 te 1030 Brussel. www.grip.org

ACTIE TIJDENS INFORMELE VERGADERING VAN DE MINISTERS VAN LANDSVERDEDIGING: 11-12 OKTOBER

Op 11 en 12 oktober komen de Europese ministers van Landsverdediging samen in Brussel – het legermuseum (!) in het jubelpark - voor een tweede “Conferentie over de capaciteiten”. De eerste vond plaats onder het voorzitterschap van Frankrijk eind vorig jaar, waar elk land formeel liet weten hoeveel troepen en materieel het ter beschikking wilde stellen. Op deze tweede conferentie zullen de operationaliteit en de militaire capaciteiten van de interventiemacht verder worden bekeken (zie ook elders in dit blad). Verder zal het ook gaan over de ‘dialoog’ met de ‘publieke opinie’ (niet over de democratie, nochtans probleem nummer één v.w.b. defensie). Tenslotte willen de ministers het nog hebben over ‘gezondheid’ (Verarmd Uranium).

In een nota die de bijeenkomst moet toelichten zegt de Belgische defensie-minister Flahaut: “In de voorbije twee jaar heeft de Europese Unie meer gepresteerd op het vlak van defensie dan in de veertig jaar die daaraan zijn voorafgegaan.” Dat is nu juist waar de vredesbeweging het moeilijk mee heeft. Het veiligheidsbeleid wordt in sneltreintempo op militaire leest geschoeid, ten koste van de democratie (wie controleert?), VN (zonder VN-

mandaat kan), civiele conflictoplossingen, etc. Vandaar ook dat we met de Belgische vredesorganisaties op ludieke wijze ons protest zullen laten weerklinken. Dat gebeurt op 12 oktober in de voormiddag. Op 31 oktober tussen 15u en 20u zullen Europese vredesorganisaties de koppen bij mekaar steken om te zien hoe elkeen het Gemeenschappelijk Europees Veiligheids- en Defensiebeleid beoordeelt. Uiteindelijk willen we onderzoeken hoe de vredesbewegingen mee op het politieke debat kunnen wegen. We zullen natuurlijk niet nalaten om de ministers een duidelijke boodschap mee te geven. *Ook hier is Vrede vzw een actieve participant. Meer informatie: bij onze Franstalige collega's van CNAPD, tel: 02/640.52.62 of cnapd.dg@skynet.be*

INFORMELE TOP VAN STAATSHOOFDEN IN GENT: 19 OKTOBER

Een van de hoogtepunten van het Belgisch voorzitterschap. Het gaat om een grote informele algemene vergadering van Staatshoofden en regeringsleiders van de Europese Unie in de Sint-Pietersabdij, die de belangrijkste (actuele) thema's onder loup zal nemen en zoals elke Europese top nieuwe knopen zal doorhakken.

Verschillende organisaties willen er actie voeren. Er komt ook een gezamenlijk manifest. De vredesbeweging is present en doet dat onder de noemer: “Werp een dam op tegen het militaire Europa!” Dat doen we met mensen, materialen, alarmsirenes en veel geweldloze creativiteit. Er komt een muur rond de militaire agenda. Letterlijk. We sluiten de straten af samen met kunstwerken, fanfares, mobiele keukens, podia, ... Om 17.45u slaat een sirene in heel Gent alarm: hoog tijd voor een niet-militair veiligheidsbeleid.

Veiligheid is geen kwestie van militairen. *Afspraak: 19 oktober, van 16 uur tot 18 uur Gent, 't Zuid, W. Wilsonplein. Vrede vzw helpt mee organiseren en zal in Gent present zijn. Meer info: Forum voor Vredesactie, 03/281.68.39 of forum@vredesactie.ngonet.be*

IEPER ZATERDAG 27 OKTOBER 2001

Noordervleugel Lakenhallen

14u - vredesloopwandeling

start Vredesloop kinderen vanaf 6j. 500 tot 1500m

6km om 15u. en 12km om 16u.

DE KÄTHE-KOLLWITZ VREDESLOOP TE IEPER

Voor de vijfde keer al kunnen de sportievelingen van de vredesbeweging hun kunnen bewijzen op de Käthe Kollwitz vredesloop. Er zijn afstanden voor kinderen en volwassenen, voor elk wat wils dus. Uiteraard gaat het over meer dan lopen. Dit jaar worden de gevolgen van het gebruik van Verarmd Uranium in wapens in de focus gesteld. Ray Bristow, een Brits oorlogsveteraan, Michel Collon (journalist) en Dr. De Sutter (oorlogsveteraan) getuigen uit persoonlijke ervaringen. Daarnaast is er ook een debat met vertegenwoordigers van de vredesbeweging, vakbonden en jongeren over vrede en veiligheid in Europa.

Inschrijven kan tot 15/10 via paul.decroos@pandora.be of 051/40.33.54 van het Käthe Kollwitz Collectief

DE EUROPESE VREDESCONFERENTIE 7-8 DECEMBER

Een week voor de grote formele top van Laken zullen de organisaties van het NGO-forum op verschillende plaatsen in Brussel bijeenkomsten organiseren. Een week ervoor, omdat we een boodschap willen meegeven aan de politici voor de week daarop. Bovendien sluiten de media zich op grote officiële topbijeenkomsten toch samen met de ministers op (en zien ze de NGO's niet zitten) of hebben ze enkel oog voor de spectaculaire beelden van straatgeweld.

De vredesbeweging wil met deze eerste Europese vredesconferentie de politieke wereld het signaal geven dat ze geen genoegen neemt met het veiligheids- en defensiebeleid zoals dat nu wordt uitgestippeld en over ernstige alternatieven beschikt. De conferentie zal beginnen met een focus op diverse analyses en inzichten die leven binnen de vredesbeweging m.b.t. het Gemeenschappelijk Buitenlands en Veiligheidsbeleid (GBVB) en het Gemeenschappelijk Europees Veiligheids- en Defensiebeleid (GEVDB) zoals uitgetekend sinds Keulen en Helsinki. Vandaaruit zal worden gekeken naar de diverse voorstellen tot een Europees

veiligheidsbeleid zoals gezien door (verschillende strekkingen binnen) de vredesbeweging, meer bepaald voor wat betreft het militaire luik enerzijds en het civiele luik anderzijds. De conferentie wil daarnaast een ontmoetingsplaats zijn voor de Europese vredesbeweging, vanuit de vaststelling dat de vredesbeweging niet of versnipperd aanwezig is in het debat over het Europese veiligheidsbeleid. Daarbij zal onderzocht worden of de vredesbeweging voortaan, naar analogie van de derdewereldbeweging, elk voorzitterschap bijeenkomsten kan organiseren.

Voorts mogen we als vredesbeweging Europa in de wereld niet vergeten. De EU probeert meer en meer een gemeenschappelijke stem te laten weerklinken (de essentie van het GBVB) op het internationale forum. Het veiligheids- en defensiebeleid speelt zich eveneens op die en andere niveaus af: OVSE, NAVO,... Er is ook het facet van de uitbreiding met landen uit vnl. Oost-Europa, de relatie met het Middellandse zeegebied en de ACS-landen (Cotonou). Tenslotte zijn er thema's van wereldbelang, waar de EU al dan niet rechtstreeks mee te maken heeft: wapenhandel, kernwapens en NMD, schuldenlast en geweld,... Veel van die thema's houden ook andere ngo's bezig, in de eerste plaats de vrouwenorganisaties en de derdewereldbeweging. Vandaar dat het platform van de Belgische vredesbeweging er bewust voor gekozen heeft om zich in te schakelen in het bredere NGO-forum. Tenslotte is er de aangename vaststelling dat heel wat vrouwenorganisaties veel belang hechten aan het Europees Veiligheids- en Defensiebeleid. Vandaar dat zij actief zullen participeren aan de Vredesconferentie. De conferentie wil het gender-aspect m.b.t. het veiligheidsthema benadrukken.

De eerste dag begint met een plenaire zitting die een schets en kritische evaluatie zal bevatten van het GBVB en GEVDB.

Daarna volgt in de namiddag van dag een en de voormiddag van dag twee een discussie in werkgroepen rond vier grote thema's:

1. Het militaire veiligheidsbeleid
2. Het niet-militaire veiligheidsbeleid (een ander veiligheidsbeleid)
3. Bewapening en ontwapening
4. Regio's in conflict

Afsluiten gebeurt met een plenaire zitting met onder meer voorstellen voor een ander veiligheidsbeleid en een reactie vanuit het beleid. Het gezamenlijk NGO-forum voorziet nog een grote bijeenkomst tussen alle ngo's, maar daar krijgt u later ongetwijfeld meer over te horen.

Vrede vzw neemt de coördinatie op zich. Hoe deelnemen? De conferentie staat voor iedereen open. Wel wordt van u verwacht dat u zich op voorhand inschrijft. Dat kan door een eenvoudige mail naar europ@vrede.be of een telefoontje naar 09/233.46.88. Wij vragen van u ook een bijdrage in de kosten. Deze zullen vermoedelijk 750 fr. per deelnemer niet overschrijden (exclusief maaltijden).

DE VREDESBUS

Ons pareltje. Met man/vrouw en macht werken we ons uit de naad om tijdig een vredesbus klaar te stomen. De vredesbus zal ons helpen onze stem te laten weerklinken op alle bovenstaande en andere activiteiten. Dat kan met een duidelijke Grafitti outfit, binnenin een tentoonstelling over een ander veiligheidsbeleid en mogelijkheden voor de bezoeker om zelf tot actie over te gaan. *Wie geïnteresseerd is en de bus op een eigen activiteit wil laten opdraven kan contact opnemen met Vrede vzw (09/233.46.88) of Pax Christi (03/225.10.00). Let wel er hangt wellicht een klein prijskaartje aan (de onkosten) en er wordt ook gevraagd om op zoek te gaan naar een chauffeur (rijbewijs voor vrachtwagen is voldoende).*

WEERZIEN MET CHINA

EEN REISIMPRESSIE

| Carla Ronkes Agerbeek |

Carla heeft samen met haar man Michel al heel wat gereisd. Om professionele redenen, d.w.z. internationale universitaire contacten rond arbeidsgeneeskunde, brengen sommige van deze reizen hen naar erg verschillende plaatsen: Cuba, Joegoslavië, China... We vroegen naar haar indrukken nu ze na vijf jaar nog 's China een kort bezoekje bracht. (red.)

TOEN

In juni van dit jaar vertrokken wij naar China. In 1996 was ik daar voor het laatst. Ik was vol verwachting. China van vijf jaar geleden zat nog op mijn netvlies: het vliegveld van Beying met betrekkelijk oude, primitieve gebouwen, die mij aan een oud spoorwegstation deden denken. De uniformen van het personeel pasten bij de gebouwen, een beetje ouderwets, een beetje versleten. Het geheel deed wat chaotisch aan. De mensen die er rondliepen waren op een andere manier met hun vertrek bezig dan bij ons. Er werd veel gebabbeld, gelachen, wat op z'n Chinees gegeten uit bakjes. Sommigen zaten gehurkt met hun rug tegen de muur of met een been onder hun achterste op een stoel wat filosofisch voor zich uit te staren. Een enkele durfde zelfs op de grond spuwen, maar dat werd wel onmiddellijk bestraft. Hun bagage bestond behalve uit gewone valiezen ook uit geïmproviseerde pakken en zakken. Niemand sprak Engels en ook nergens stond er één enkele aanduiding! Je voelde het: dit is een andere wereld. Het gaf mij een gevoel van blijdschap, herkenning ook. Het was alsof mijn oude roots weer wakker werden (mijn grootmoeder was namelijk van Chinese afkomst). Die sfeer... hier wou ik eigenlijk wel de rest van mijn leven blijven... Dat was de herinnering waar ik mee vertrok.

DE SCHOK

Ik kon dan ook mijn ogen niet geloven toen wij dit jaar op het Beying vliegveld landden. Het gemoedelijk

spoorwegstation was verdwenen. Daarvoor in de plaats stond een gigantisch super modern gebouw met overal marmer en lichten. Zaventem kon er zeker wel twee keer in. Hier en daar stonden er zelfs aanduidingen in het Engels. Op de kruispunten in de gangen van het gebouw stonden er geüniformeerde mannen of vrouwen die je bij enige twijfel de weg wezen. Bovendien stond in deze eindeloos lange gangen om de tien meter iemand klaar om de vloer op te blinken: geen spatje, geen pluisje of kleenexje bleef onopgemerkt liggen... en spuwen dat was er zeker niet meer bij!

De mensen leken allemaal gehaast, waren luxueus gekleed, hadden valiezen die zeker met de collectie van Samsonite konden concurreren en dan dat zenuwachtige geroep door de luidsprekers in het Chinees én in het Engels. Het China van 5 jaar geleden is niet meer.

We vervolgden onze reis naar Wuhan, een provinciestad, waar we de universiteit zouden bezoeken en enkele dagen zouden verblijven. Ook hier was de metamorfose enorm. Er wordt nog enorm veel gebouwd, dag en nacht, met ontzettend veel werkvolk: grote, hoge appartementsgebouwen, kantoren,

musea, sociale woningen, grote pleinen worden aangelegd met daarin fonteinen die 's avonds op de maat van sprankelende Chinese muziek hun waterstralen laten dansen.

We passeerden twee gebouwen in aanbouw die volgens onze gastheer een

Het China van 5 jaar geleden is niet meer. Sinds Hongkong bij China is gekomen wordt er veel geïnvesteerd op verschillende manieren

privé-kliniek voor pediatrie en de ander voor cardiologie zouden worden. Dit was privé-bezit en de eigenaars ervan waren Chinezen uit Hongkong. We waren nogal geschokt; maar het schijnt dat deze privé-ondernemingen goedkoper zijn dan de staatsziekenhuizen. Gratis gezondheidszorg blijkt in China uitzonderlijk te zijn.

Sinds Hongkong bij China is gekomen, wordt er veel door kapitaalcrachtige Chinezen uit Hongkong geïnvesteerd op verschillende manieren. Het aantal auto's is onvoorstelbaar toegenomen. Ook hier files. We hebben eens over een afstand van 5 km één uur gedaan! Ook de universiteit heeft kunnen meeprofiteren

van de vernieuwing. Er zijn verschillende nieuwe gebouwen gezet en het inkomen van de professoren is 8 maal hoger geworden. Dat bedraagt nu ongeveer 4000 BF per maand.

Wat ook zeer opvallend is, is dat het aantal musea is toegenomen met een onvoorstelbare grote hoeveelheid schatten van jaren geleden. In de tijd van Mao mochten deze niet tentoongesteld worden. Ik heb er met respect naar gekeken. Zo'n cultuur! Bovendien was nu alles in het Engels ondertiteld.

DE MENSEN

Alle actieve jonge mensen zijn duidelijk vrijer en meer open. Vroeger zag je nooit of toch zeer zelden jonge koppeltjes elkaar op de straat kussen. Nu is dat een zeer normaal verschijnsel geworden. Er wordt heel driftig Engels gestudeerd. In het park voor de universiteit is het 's morgens een heel gegons van jongeren die hardop hun Engelse cursus inoefenen.

Heel dit werveldende gedoe sloeg mij met stomheid. Dit leek een soort kapitalistisch tyfoon. Communistisch China, Mao, de rode vlag, wat dekt ze nog? Gaat al die luxe niet ten koste van de minder begoeden?

Enkele keren zag ik dat een politieagent een oud armoedig mens, bedelaar, van de straat wegjoeg. Bedelaars

zag men vijf jaar geleden niet. Wel oude mensen die nog op een of andere manier een eenvoudige job deden als aanvulling op hun pensioen. Nu mogen ze dat niet meer, want dit werd te duur voor de staat, zei onze gastheer. Hun situatie is zeer penibel, want met hun pensioen komen ze zeker niet toe. Ook al die handarbeiders zullen werkloos worden met misschien een kleine uitkering, meent ie nog. Veel wordt nu nog met de hand gedaan: de straten worden dagelijks geveegd, het onkruid gewied, de straten bewaakt, enz.,

enz. door een groot aantal mensen. Laat ons hopen dat zijn voorspelling niet juist is.

Ook als je 's avonds door de wat kleinere straten wandelt, is het toch wel heel wat minder rooskleurig.

Opeens moet ik aan die Aids-patiënten in de Chinese provincie Henan denken. Arme boeren die hun bloed verkochten om nog wat geld te verdienen, en dan door slordigheid en nalatigheid besmet werden met Aids (een verhaal apart). Dat gebeurde dan toch allemaal op het moment dat men overal al die luxe verwezenlijkte.

Wij zijn maar 5 dagen in China geweest. Dit is dus slechts een oppervlakkige impressie, maar wel een indruk die mij verwarde.

WIST JE DAT...

... dokter Jones Salk die in 1922 het eerste vaccin tegen poliomyelitis ontwikkelde op de vraag "wie bezit nu eigenlijk het brevet?" antwoordde "wel het volk, men kan toch de zon niet brevetteren"

... het Amerikaans Congres op 8 mei 2001 een wet goedkeurde waardoor alle Amerikaanse burgers beschermd zijn tegen alle vervolgingen die het Internationaal Hof van Den Haag tegen hen zou kunnen instellen

... 40 procent van de actieve Algerijnse bevolking werkloos is en de helft hiervan jongers dan 25 jaar

... het Amerikaans defensiebudget dat in 1994 reeds 280 miljard bedroeg, en tijdens de koude oorlog (1975-'89) steeg met 112 miljard dollar, nu reeds 320 miljard dollar heeft bereikt

... Nicky Hager, een Nieuw-Zeelands schrijver en journalist en auteur van een boek over het spionagesysteem "Echelon", de werking ervan kwam uitleggen voor een commissie van het Europees Parlement

... de vroegere president van Argentinië, Carlos Menem, beschuldigd wordt een illegale bende te hebben opgericht en van illegale wapensmokkel naar Kroatië en Ecuador

... de speciale VS-gezant voor handel, Robert, op 15 mei de Europese Unie verwittigde dat iedere maatregel tegen het dossier van Foreign Sales Corporation, - een maatregel die de multinationals het gebruik van belastingsparadijzen toelaat -, het effect zou hebben van een ontploffing van de atoombom op Hiroshima bij de bilaterale onderhandelingen tussen VS en EU?

LANDHERVORMING

| Jan Dreezen |

Begin augustus bezetten landloze zwarten een honderdtal boerderijen van blanken in het Chinhoyi district in Zimbabwe. Een twintigtal blanke boeren die met geweld een collega ter hulp snelden die zich bedreigd voelde werden door de politie gearresteerd en twee weken opgesloten. De bezetters werden ongemoeid gelaten door de politie. Dat lijkt eigenaardig maar is tekenend voor het huidige klimaat in Zimbabwe. De regering heeft begin vorig jaar beslist meer dan vierduizend boerderijen te onteigenen maar heeft geen concreet plan uitgewerkt hoe dat zal verlopen en ze heeft geen afspraken met de blanke boeren over onteigenings- en ontruimingsprocedures. Maar ze laat wel toe dat landlozen op eigen initiatief boerderijen bezetten en volgens sommige bronnen helpt ze hen ook daarbij met vervoer en voedsel. De blanke boeren weigeren zich nog altijd neer te leggen bij de beslissing van de regering om hun boerderijen te onteigenen. Ze hopen dat volgend jaar bij de presidentsverkiezingen een andere partij aan de macht zal komen die de beslissingen van de huidige regering ongedaan zal maken. Maar in de ogen van de bezetters zijn die boerderijen onteigend en accepteren ze niet dat blanke boeren zich verzetten als ze het land komen bezetten. Al bij al verloopt de noodzakelijke landhervorming dus heel ongestructureerd en chaotisch waardoor de gevolgen nog lang te voelen zullen zijn.

Uiteraard heeft die situatie ook zijn gevolgen voor de buurlanden Namibië en Zuid-Afrika waar ook het grootste deel van de vruchtbare gronden in handen is van blanke boeren. Van 16 tot 20 augustus woonde ik het congres bij van de Namibische bond van zwarte boeren (NNFU), een partnerorganisatie van Oxfam-Solidariteit. Op de opening van het congres waren zowel president Sam Nujoma als de voorzitter van de bond van blanke boeren, Jan De Wit, aanwezig. Pintile Davids, voorzitter van NNFU, trok fel van leer tegen het langzame ritme van de veranderingen in het land, en in het bijzonder op vlak van landhervorming. Zelfs de beperkte stappen die tot nu toe zijn ondernomen zijn niet erg succesvol wegens te hoge prijzen die de blanke boeren vragen voor grond die ze willen verkopen en wegens onvoldoende begeleiding en financiële ondersteuning van boeren die grond gekocht hebben. Tevens waarschuwde hij de blanke boeren dat als ze niet positiever meewerken aan landhervorming dit steeds meer frustratie zal oproepen bij zwarten waardoor een Zimbabwe scenario niet uitgesloten kan worden. President Nujoma voelde de wind komen en riep in zijn toespraak de blanke boeren op actief mee te werken aan de landhervorming door geen onredelijke prijs te vragen voor grond die ze verkopen. Tevens waarschuwde hij de boeren die

meerdere boerderijen hebben en buitenlanders die een boerderij bezitten maar er niet wonen dat ze bereid moeten zijn een bijdrage te leveren door grond af te staan. En door het heffen van taks op grond hoopt hij dat boeren stukken grond zullen afstaan die ze nu niet gebruiken. 's Avonds op radio en TV en 's anderendaags in de kranten was dit het hoofdpunt van het nieuws. Ondanks de toon van de toespraak van de president moeten we toch zien dat al die maatregelen tien jaar geleden bij de onafhankelijkheid ook al genoemd werden en nog steeds niet zijn doorgevoerd, ook al heeft zijn partij sinds die tijd de absolute meerderheid. De regering is eigenlijk bang dat verdere landhervorming de opbrengst van de landbouwsector zal aantasten en dus ook de inkomsten van het land. Neem daarbij nog de druk van de blanke boeren, van de westerse donoren en van de wereldbank tegen radicale hervormingsprogramma's en het is duidelijk waarom de veranderingen zo weinig ingrijpend zijn in Namibië. Zo vlug een regering meer radicaal te werk gaat draaien de donoren de geldkraan geheel of gedeeltelijk dicht en dat verlies van inkomen kan de regering van Namibië zich niet veroorloven. In Zuid-Afrika zien we hetzelfde gebeuren. Ook daar is na bijna acht jaar democratisch

bestel nog nauwelijks twee percent van de grond herverdeeld. Er vinden ook bezettingen van boerderijen plaats maar heel beperkt en het merendeel van de landloze zwarten en van de kleine boeren hopen nog steeds dat ze binnen niet al te lange tijd toch grond zullen krijgen. Maar het zijn niet enkel boeren die grond willen. Heel veel mensen die opeengepakt zitten in krottenwijken rond de steden willen een klein stukje grond waarop ze een huisje kunnen optrekken en waar de nodige voorzieningen aanwezig zijn om fatsoenlijk te kunnen leven. Met de situatie van Zimbabwe als voorbeeld vinden er sinds kort rond de grote steden regelmatig bezettingen plaats van overheidsgrond waar mensen snel zelfgetimmerde huisjes optrekken. De Zuid-Afrikaanse overheid is echter bang dat de vlam in de pan kan slaan als ze dit toelaat en treedt soms hard op tegen die bezettingen, tot en met vernieling van de huisjes van mensen die die plek niet willen verlaten als ze daartoe verplicht worden. De ontruiming van deze terreinen doet qua stijl denken aan de gedwongen verhuizingen van zwarten tijdens het apartheidsregime en dat lokt uiteraard afkeurende reacties uit.

22 augustus 2001

De auteur schreef dit artikel voor het 1° dossier van Oxfam-Solidariteit.

QUO VADIS ISRAËL

| Peter Strutyński |

Interview met Felicia Langer (Israëlische advocate uit Tübingen)

Felicia Langer werd in Tarnow (Polen) geboren. Samen met haar man heeft ze vijf jaar concentratiekamp overleefd. In 1950 ging ze naar Israël waar ze in Tel Aviv rechten studeerde. Nadat ze haar diploma had behaald zette ze zich in voor de sociaal zwakkere in de Israëlische samenleving. Na de juni-oorlog van 1967 verdedigde ze Palestijnse gevangenen om hen voor het grote onrecht van de Israëlische militaire rechtbanken te beschermen. In het derde jaar na de eerste intifada, sloot Felicia Langer haar advocatenpraktijk en vestigde zich in Duitsland. Hetzelfde jaar ontving ze de alternatieve Nobelprijs. Volgens de jury had deze bekende Israëlische advocate in haar strijd voor mensenrechten veel moed bewezen. Tijdens een conferentie in Kassel sprak Peter Strutyński van Friedenskorrespondenz, met Felicia Langer. We geven voor de lezers van "vrede" een samenvatting van dit gesprek. Het ganze gesprek kan men nalezen op de website van Friedensratschlag (www.friedenratschlag.de).

Wanneer we de Al-Aksa-intifada, die reeds meerdere maanden aan de gang is vergelijken met de eerste intifada, waar liggen de gelijkenissen en waar de verschillen?

Felicia Langer: De gemeenschappelijke punten liggen in het feit dat ze beide gericht zijn tegen de Israëlische bezetting, tegen de heerschappij, tegen de onderdrukking van de Palestijnen en de kolonisatie van het grondgebied.

Een verschil zie ik alleen maar in de deelname van de bevolking. Tijdens de eerste intifada was die veel groter. De eerste intifada was populairder dan deze die nu aan de gang is. Dat was zo bij het begin, maar het is best mogelijk dat dit na tijd verandert. Er zijn reeds meer en meer oproepen in deze zin merkbaar.

De huidige intifada onderscheidt zich ook van de eerste, omdat de Palestijnen over wapens beschikken. Men kan dus niet meer spreken van een intifada van stenen. Ook het Israëlische geweld tegen de Palestijnen is veranderd.

Reeds tijdens de eerste intifada heeft Israël heel wat geweld ingezet, werden er mensen en kinderen gedood, heeft men de mensen hun beenderen gebroken. Dat was het beleid van Rabin. Maar nu is het inzetten van geweld veel massiever. Naar mijn mening wil men het Palestijnse volk nog meer vernederen en in de wanhoop

brengen. Dat is nu veel sterker aanwezig dan toen.

De intifada heeft zijn oorzaak in een zeer diepe ontgoocheling en frustratie, in de verbittering over het gebrek aan resultaten over de onderhandelingen en de onwettige kolonisatie. In 1991 waren er 91.000 kolonisten, nu zijn er 200.000, zonder Oost-Jeruzalem waar er circa 180.000 kolonisten verblijven. De Palestijnen hebben moeten ondervinden dat ze bedrogen worden, dat de situatie zich niet verbeterd heeft, omgekeerd dat ze eerder verslechterd is

Waarom is de instemming nu kleiner dan tijdens de eerste intifada.

Felicia Langer: Ik heb niet gezegd dat de instemming bij de bevolking nu kleiner is, ze is massaal. Mij gaat het om de deelname. De actieve deelname aan de opstand is anders. De Israëlische defensie minister Ben Elizir heeft passend gezegd: "We zullen zien wie deze strijd het eerst moe wordt; wij zullen het niet zijn", waarop de Palestijnen hebben geantwoord, wij ook niet.

In december 2000 hebben 70 procent van de Palestijnen de intifada gesteund, in april 11. waren het reeds 80,2 procent. Verder is belangrijk, dat de Palestijnse overheid de opstand een andere structuur en een ander gezicht geeft. De eerste

intifada werd door het volk en de volkscomités gedragen. De opstand kwam vanonder en was democratischer dan de huidige. Ik heb de indruk dat de Al-Aksa-intifada een begrip is dat zich tot een volksopstand ontwikkelde.

De media bij ons geven de indruk dat de Palestijnen zelf een deel van de schuld hebben voor de huidige situatie. Zo wordt beweerd dat Arafat het zeer goede aanbod van Barak tijdens de top van Camp David van de hand heeft gewezen.

Felicia Langer: Dat Barak compromisbereid was en toegevingen deed is een zuivere legende. De voorstellen konden in geen geval de goedkeuring van de Palestijnen krijgen.

Ten eerste: deed Barak geen toegevingen in het probleem van de joodse nederzettingen. Tachtig procent van deze nederzettingen zouden blijven en door Israël definitief geannexeerd worden. De Jordaanvallei wilde men pachten. Ten tweede: de strategische wegen die de nederzettingen met elkaar en met Israël verbinden blijven onder Israëlische controle. Het is moeilijk dit in procenten uit te drukken. Barak sprak van 90 tot 95 procent van het land dat aan de Palestijnen zou overgedragen worden. Wanneer men alles samentelt dan komt men hooguit op 80 procent.

Ten derde: komt daar nog de verdeling in kleine lapjes land, waardoor Palestina in die omstandigheden geen leefbare staat vormt.

Om het nog eenmaal duidelijk te stellen, deze procenten hebben betrekking op maar een klein deel van het oorspronkelijke Palestina.

Felicia Langer: Jazeker. Het gebied waarover het nu gaat bedraagt maar 22 procent van het historische Palestina. Dat betekent dat de Palestijnen een toegeving hebben gedaan, ze hebben voor de 22 procent ja gezegd..

Maar ik was nog niet klaar met het onredelijk gedrag van Barak.

Ten vierde: tijdens de onderhandelingen in Camp David was het vluchtelingenprobleem geen gesprekstema. De soevereiniteit over Oost-Jeruzalem werd geweigerd. Eigen beheer ja, maar de hoogste soevereiniteit zou bij Israël blijven. Men sprak van een gedeelde soevereiniteit. Maar zoals steeds is het zo, wanneer men met Israël iets deelt dan is het Israël die het voor het zeggen heeft. Zo zijn nu eenmaal de reële krachtverhoudingen.

Al de voorstellen van Barak waren onaanvaardbaar voor de Palestijnen. De fout van Arafat was, dat hij de zogenaamde toegevingen van Barak niet duidelijker en openlijker heeft bekritiseerd. De wereldopinie en de Israëlische bevolking hebben de compromisbereidheid van Barak voor baar geld aanvaard. Barak is naar Camp David gereisd om de wereld te tonen dat hij de vredestichter is en dat Arafat de vrede weigert. Daarin is hij voor een groot deel geslaagd. De gevolgen zijn catastrofaal, Barak heeft met deze politiek de Israëlische bevolking anti-Palestijns ingesteld en de weg voor Sharon voorbereid. Later verklaarde Barak dat hij de Palestijnen geen millimeter grond heeft teruggegeven, dat was dan ook de waarheid. Dat is Barak, de ware Barak, de grote nederzettingbouwer.

Er wordt beweerd, dat door de gewelddadige acties sedert 28 september 1. de Palestijnen de hardliner Ariel Sharon aan

de macht hebben gebracht. Arafat was de stijfbeugel van het rechts conservatieve blok in Israël?

Felicia Langer: Men moet eerst duidelijkheid scheppen over wat geweld is. 34 jaar bezetting, kolonisering, landroof, vernielen van fruitbomen en aanplantingen, onrechtmatig ontzegging tot water, beperking van bewegingsvrijheid. Al dat is geweld. Wij Israël's heersen toch met geweld, ik heb het 40 jaar beleefd. Ik weet zeer goed wat geweld betekent.

Sharon heeft op 28 september op de tempelberg een geplande provocatie gedaan, met medeweten en steun van Barak. Dat was de vonk die het kruitvat deed ontploffen. Daarbij komt nog het onaangepast inzetten van geweld door Israël als reactie op de opstand. Een opstand die in het begin slechts met stenen wierp. Maar het Israëlische geweld was verwoestend. Meer dan 500 doden na slecht enkele maanden. De geweldspiraal

NIEUWE START VAN DE ISRAËLISCHE VREDESBEWEGING

op 5 augustus ging in Tel Aviv voor de eerste maal sinds acht maanden een grote vredesbetoging door, ingericht door een coalitie van vredeskrachten. Acht maanden lang was er de grootste verwarring geweest en slechts enkele kleinere groepen had het aangedurfd tegen de stroom in te varen.

De fakkeloptocht was eigenlijk in stilte voorbereid want ieder leefde in angst voor het resultaat. Tot ieders verbazing werd het een groot succes. Uit alle hoeken van Israël waren mensen komen opdagen.

Volgens de internationale pers - wat niet werd overgenomen in onze Vlaamse media - betoogden na een enthousiaste meeting 10.000 mensen gedurende drie kwartier door de straten van Tel Aviv achter de spandoek "Nee aan deze waanzinnige en nutteloze oorlog". Naar verluidt verweten sommige voorbijgangers de manifestanten van "gevaarlijke dwazen" of "onverantwoordelijken", maar bleken terzelfdertijd echter onder de indruk van het aantal vastberaden betogers. (ads)

escaleert langs beide kanten. Wanneer men een volk van zijn vrijheid berooft, dat is geweld. Wanneer men land en bodem roof, dat is geweld. Wanneer men bomen ontwortelt en huizen afbreekt, dat is geweld. Maar dit geweld wordt bij ons niet waargenomen. In de media leest of ziet men beelden van stenenwerpers, van aanslagen en hoe geschoten wordt. Dat is toch niet de ganse waarheid, dat is maar de halve waarheid. In vele gevallen is de halve waarheid gevaarlijker dan de leugen.

In Israël is er nog een vredesbeweging die een stem heeft en politiek nog actief is. Langs Palestijnse zijde zijn er weinig geweldvrije groeperingen. Hoe kan er überhaupt een cultuur van geweldloosheid en verzoening onder deze omstandigheden ontstaan?

Felicia Langer: Er zijn ook in Palestina bewegingen die zich voor geweldloosheid inzetten¹. Ik krijg dergelijke berichten via internet. Maar u moet verstaan hoe moeilijk de geweldloosheid is. In mijn boek dat in de herfst verschijnt, beschrijf ik bijvoorbeeld twee tot drie van deze geweldloze demonstraties. Maar wat komt uit Israël? Het verzaken tot geweld? Wat zijn deze rubberen kogels (hebben een metalen kern) anders dan geweld? Wat is het inzetten van grasgranaten met een gemengde samenstelling, die op demonstranten afgeschoten worden, is dat geen geweld? Dat wil zeggen: Israël geeft de geweldloosheid geen kans. Daarom stellen de Palestijnen zich op het standpunt: "of we gewelddadig of geweldloos zijn, gedood worden we sowieso". Omdat het zo is willen ze de vijand tenminste een beetje nerveus maken. Voor mij is dit een moeilijke zaak, daar ik zeer vreedzaam en harmonie gericht ben en steeds de voorkeur geef aan een geweldloze weg.

Bewerkt door AU

Bron: Friedenspolitische Korrespondenz nr 2/2001

¹ Vrede heeft rechtstreeks contact met de Palestinian Council for Justice and Peace zie ook kadertje over de Israëlische vredesbetoging van begin augustus in Tel Aviv.

LAND IN PLAATS VAN VREDE

| Jochen Hippler |

Bij een nader toekijken hoe Sharon zijn politiek in de praktijk brengt wordt steeds duidelijker dat hij de Palestijnen als een overtollig volk behandelt. Het valt iedere dag moeilijker om de strijd in het Midden-Oosten niet als een ware oorlog te zien. (red.)

De gewelddadige botsingen worden in toenemende mate door de Israëlisch militairen en de veiligheidstroepen gekenmerkt. Daarbij krijgen we raketbeschietingen, aanvallen met helikopters, granaatbeschietingen, kortom alle instrumenten voor een klassieke oorlogsvoering. Het resultaat van dit alles is dat het aantal slachtoffers steeds maar groter wordt. Men kan zich afvragen of het Israëlische leger de volgende fase van de escalatie in dit conflict tegen de autonome Palestijnse gebieden al niet heeft ingezet, met als einddoel de herbezetting van het gebied. Wat dan alleen een nieuwe verdrijving tot gevolg kan hebben of minstens het liquideren van de Palestijnse leiders.

STAATSTERRORISME

Het is niet uit te sluiten dat Sharon, wanneer hij zijn militaire plannen in de praktijk zet, een "preventieve aanval" op Syrië doorvoert. Voor sommigen kan deze redenering misschien ver gezocht zijn. Maar verschillende ministers van de huidige Israëlische regering verkondigen luidop dat, naar hun mening, het conflict alleen maar kan opgelost worden door een "humanitaire" transfer van de Palestijnen. In klare taal uitgedrukt: door de verdrijving van de Palestijnen, wat men op andere plaatsen als een etnische zuivering zou catalogeren.

Het is niet de tijd om zich losjesweg aan voorspellingen te wagen, maar wat er zich op het terrein afspeelt is in vele opzichten een begin van dergelijke transfer. Wanneer de Israëlische regering verdachte of gevaarlijk geachte personen een voor een door het leger laat vermoorden en zelfs haar dodenlijst

bekend maakt, dan is dit het in praktijk brengen van staatsterrorisme.

De kern van dit bloedig conflict blijft de onwettige bezetting sedert 1967 van de Westbank en de Gazastrook, 22 procent van het historische Palestina, en de landroof door de kolonisten. Iedere poging om een politieke

oplossing voor dit conflict te vinden, waarbij men de kern van de oorzaak buiten beschouwing laat, is een teken dat men bewust kiest voor een uitzichtloze uitgangsbasis. Zonder de teruggave van land in ruil voor vrede, zonder het beëindigen van de bezetting zal het conflict blijven aanzwellen. Hetgeen noch in het belang is van de Palestijnen noch van de Israëli's.

"LAND IN PLAATS VAN VREDE"

Het probleem werd als maar uitzichtlozer door de politiek van de Israëlische regeringen van Rabin tot Barak, om dan nog te zwijgen over Benjamin Netanyahu. Ze konden niet aan de verleiding weerstaan om "vrede" te bereiken op basis van de militaire en politieke macht van de joodse staat. Hun "vredesproces" streefde niet naar gelijkberechtiging van twee naast elkaar levende volkeren, maar

By: J. Hippler in Le Temps 7.

beoogt een Palestijns zelfbestuur dat afhankelijk is van Israël.

Sedert het aantreden van de regering Sharon is de beleidslijn "land in de plaats van vrede", wat betekent dat men op een open confrontatie aanstuurt. Het gaat Sharon om de controle van het land. De vraag naar vrede of samenleven met een voor hem overtollig volk, is voor de huidige premier overbodig. Zelf de vraag naar veiligheid voor het Israëlische volk is met deze politiek niet prioritair en wordt tot de collaterale schade herleid. De huidige vorm van geweld en het terrorisme waardoor de gewelddadige botsingen leiden tot een oorlog, zijn het rechtstreeks gevolg van de Sharon-politiek.

De Palestijnen bevinden zich in een "no-win" situatie. Ze beschikken over geen enkele politieke optie meer om hun doelstelling van het oprichten van een Palestijnse staat te bereiken. Voor iedere

Palestijn is het onderhandelingsproces dood. Israël heeft van haar kant überhaupt geen interesse om tot een politieke oplossing te komen, ze heeft alle in het verleden tot stand gekomen overeenkomsten links laten liggen of gebroken. Waarom zou men dan nog onderhandelen, om de internationale partner bij de gesprekken tevreden te stellen?

OORLOG

Trouwens iedereen in Palestina weet ook dat door geweld of terreuraanslagen Israël niet tot terugtrekking zal gedwongen worden. Daarvoor is het militair te sterk. In deze logica heeft het Palestijns geweld geen direct politiek nut om het beoogde doel te bereiken, maar wel psychologisch. Daar de Israël's de bezetting niet zullen opgeven noch door onderhandelingen, noch door het werpen van stenen. Aanslagen en zelfgebouwde springtuigen moeten dan het gevoel geven dat men niet machteloos toekijkt zonder in te grijpen.

Bij deze gang van zaken, die geen overeenkomst of veiligheid biedt, blijft alleen de vraag overeind waarheen deze politiek moet leiden. Want de repressie en de killercommando's van Sharon houden anderzijds wel een politieke optie in, ze

GEMEENSCHAPPELIJKE OPROEP VAN ISRAËLISCHE EN PALESTIJNSE PERSONALITEITEN

Een vijftigtal belangrijke intellectuelen en politieke leiders uit Israël en Palestina hebben op 25 juli 2001 een gemeenschappelijke oproep gepubliceerd met als thema: "Neen aan het bloedbad, neen aan de bezetting, ja aan de vrede". Zij wijzen erop dat er geen tijd te verliezen is om de vrede uit te bouwen, en vragen de toepassing van de VN-resoluties 242 en 338 en ruil van grond voor vrede. Ze spreken zich eveneens uit voor twee staten met als grens deze van juni 1967 met Jeruzalem als hoofdstad van beide staten. Tevens de directe toepassing van het akkoord van de Mitchell-commissie, de stopzetting van het geweld en gelijktijdig de bevestiging van de Joodse kolonies. Daarbij eist men de hervatting van de onderhandelingen onder controle van een derde partner.

Van de kant van de Palestijnen tekenden drie ministers, twee volksvertegenwoordigers, o.w. Hanan Ashrawi, meerdere universiteitsprofessoren, juristen en kunstenaars. Van de kant van Israël waren het vier gewezen ministers van de Arbeiderspartij, twee van de Meretz-partij, vertegenwoordigers van de vredesbeweging, talrijke intellectuelen, bekende schrijvers, kunstenaars en professoren. (ads)

moeten met name de Palestijnen demoraliseren en de Palestijnse leiders laten doorgaan als hulpeloze zwakkelingen. Dit vernederen van de Palestijnse leiders, dit ondergraven en liquideren van hun gezag, betekent ook op termijn dat men geen gesprekken of onderhandelingspartner beoogt. Dat betekent dus oorlog, waarbij transfer of

verdrijving van de Palestijnen als een ernstige optie overwogen wordt, om zo de resterende 22 procent van het historische Palestina bij Israël in te lijven.

Bron: Freitag - Freies Schussfeld - Jochen Hippler
www.Jochen-Hippler.de
Vertaling A.V.

SABRA & SHATILLA

| Tienieke Holvoet |

16 september, één van de bijna ontelbare 'zwarte dagen' in de geschiedenis van het Palestijnse volk. Bijna 20 jaar geleden werden op de meest brutale en lafhartige manier duizenden (!) mannen, vrouwen en kinderen afgeslacht in de Palestijnse vluchtelingenkampen Sabra en Shatilla. Sharon stond erbij en keek ernaar.

DE FEITEN

In 1982 vallen Israëlische troepen massaal Libanon binnen en bezetten de rest van het Zuiden tot en met Oost-Beiroet. Een internationale interventiemacht helpt bij de evacuatie van Palestijnse gewapende eenheden (Arafat en de PLO verhuizen

naar Tunesië) en trekt zich daarna terug. Het is 10 september. Amper 5 dagen later nemen de Israël's ook West-Beiroet in; achter de schermen reeds bondgenoten van de extreemrechtse christelijke militie (Falangisten) die in de Libanese burgeroorlog en na de moord op hun

leider, hun slagvanden nog wel eens wilden laten zien. Onder het motto 'de vijand van mijn vijand, is mijn vriend', wordt de slachting samen uitgekend: de Israël's zorgen voor de afgrenzing van de 2 kampen en voor licht (tijdens de donkerste uren), terwijl de Falangisten

met een 'license to kill' de kampen worden ingestuurd. Drie volle dagen (!!) heeft het geduurd. (Merk op dat de internationale troepenmacht nog niet ver weg kon zijn.) Meer dan 3000 weerloze vluchtelingen lieten er het leven bij (cijfer ICRC), een veelvoud daarvan gewond, verkracht, getraumatiseerd.

Nog datzelfde jaar catalogeerde de Algemene Vergadering van de UN deze massamoord als genocide, verder zonder gevolg.

Een parlementaire commissie in Israël achtte de toenmalige minister van defensie Ariël Sharon ('indirect') verantwoordelijk. Voldoende om hem tot aftreden te dwingen, maar daarmee leek de kous af. Sharon kreeg later een andere ministerpost en zette zijn carrière verder. Zonder enige vorm van verweer bleven de slachtoffers achter in de duistere kronieken van 'misdaden tegen de mensheid'...

DE AANKLACHT

... tot voorjaar 2001: eindelijk was er een groep die de mogelijkheid om in België 'eender waar gepleegde zware misdaden tegen de mensheid' te berechten, aangreep.

Het comité Sabra & Shatilla (CSS), een initiatief van de Arabisch-Europese Liga (AEL) en anderen, bereidde de zaak voor en bracht de getuigenissen van zo'n 23 slachtoffers samen in een dossier. Na afloop van de Rwanda-case, nu Sharon weer in de schijnwerpers liep en na de uitzending van de BBC-reportage 'The Accused' (over de ware toedracht en de verantwoordelijken van deze genocide), werd 18 juni de perfecte timing voor het indienen van de aanklacht. Een aanklacht die trouwens niet enkel tegen Sharon is gericht, maar ook de andere (o.a. Libanese) verantwoordelijken voor de rechter wil zien.

Soead Sroer, één van de slachtoffers-getuigen, kwam de aanklacht persoonlijk overhandigen en de persconferentie kracht bijzetten. Haar schrijnende verhaal is maar één van de vele. Zij verloor in die 3 gruwelijke dagen in 1982 (ze was toen 17), 5 gezinsleden, ze werd meermaals verkracht, meermaals beschoten (1 van de

kogels zit nog in haar rug en belet haar normaal te stappen).

Moedig en zeer geëmotioneerd herhaalde ze in de daaropvolgende dagen telkens weer haar getuigenis voor de verschillende binnenlandse en (vooral) buitenlandse pers. 'Moedig' is hier zeker op zijn plaats, in tegenstelling tot het toeschrijven van dit kenmerk aan Sharon (zoals vele Israëli en ook Marc Ooms –in 'groot gelijk' op radio 1- doen). Er is geen moed nodig om de wacht te houden terwijl anderen 'het vuile werk' voor je opknappen. Evenmin is deze kwaliteit een voorwaarde om als regionale militaire supermacht een weerloos volk te onderwerpen, treiteren, wurgen.

De oorlogsmisdaden die Sharon op zijn palmares heeft staan, zijn voldoende stof om jarenlang processen te voeren. De massamoord in Sabra en Shatilla kreeg de 'voorkeur', omdat de UN het reeds als genocide erkende én omdat de Kahan-commissie in Israël Sharons betrokkenheid toegaf, zo legde de voorzitter van het CSS, Dyab Abou Jahjah, uit. (Merk op dat de politici, die toch erg bekommerd zijn om het imago van Israël in de wereld, blijkbaar onmogelijk om de bewijzen heen konden.) Deze politieke uitspraak kan nu ook juridisch worden bevestigd en verder worden onderbouwd.

DE HOOP

In de kampen leeft de hoop op om ooit een straaltje gerechtigheid te zien. Maar de weg is nog lang en belooft allesbehalve makkelijk te worden! Want terwijl de rechter de zaak ontvankelijk verklaarde en een onderzoeksrechter aanstelde, struikelde het Belgische politieke establishment al over een diplomatieke hindernis. En Sharon kwam niet naar België. Minister Michel kon niet snel genoeg aankondigen dat de wet moet worden herzien met betrekking tot 'huidige' regeringsleiders. Dat die leiders tot rechtse, racistische partijen behoren, bovendien zware misdaden op hun geweten hebben en zich voor de rest verschuilen achter hun schijndemocratie, kon onze Don Quichote blijkbaar plots niet meer schelen. (Dat Hitler een militair was, die na het demagogisch inspelen op een

crisisituatie en het manipuleren van de media, via verkiezingen aan de macht is gekomen, blijkt ook uit het geheugen gewist.)

Dus: "staatschefs aller landen, doe gerust alles wat internationaal-rechterlijk en op humanitair vlak volstrekt onaanvaardbaar is, pas later kan je eventueel ter verantwoording worden geroepen voor ons menslievende en progressieve Belgische gerecht. (want het Internationaal strafhof laat nog wel even op zich wachten)"

Het hoeft niet gezegd dat het voor Westerse (inclusief Israëliëse en Australische, exclusief Balkan) hooggeplaatsten vrij makkelijk zal gemaakt worden om aan deze verantwoording te ontsnappen.

Toch is men in Israël geschrokken. Dat zij niet meer zo vanzelfsprekend onaantastbaar blijken, zelfs niet in Europa, is voor hen een nieuw gegeven. Dat het steeds weer gebruiken van het joodse imago van 'eeuwige slachtoffer' z'n efficiëntie verliest, is voor de staat Israël moeilijk te verteren. Bovendien beginnen Europeanen stilaan te beseffen welke misdaden en schendingen van alle mogelijke internationale rechten en resoluties Sharon en zijn collega's (rechts én links!) vóór, maar vooral tijdens deze Intifada, begaan. Een zware slag voor Israël in het internationale forum, maar terzelfdertijd een hoopvol teken voor de Palestijnen. Zij zijn tenslotte zowat het laatste volk dat onder bezetting en verkapt kolonisatie leeft en daarbij een trage, zeer berekende poging tot uitroeiing ondergaat. En dit zomaar een ander volk aandoen, is zelfs Israël niet gepermitteerd! (Merk op dat ik spreek over Israël, zijn staat en politiek, niet over 'de Joden'.)

Gelukkig bestaan er organisaties zoals de AEL, Human Right Watch en andere, die bewijzen blijven zoeken en aanvoeren, de zaak in de media houden en erop blijven wijzen dat zulke gebeurtenissen in deze tijd niet ongestraft kunnen blijven.

De hoop mag niet worden opgegeven, immers: hoop doet leven. Nu nog hopen dat gerechtigheid er ook beter van wordt. ■

MONDIALISERING

| André De Smet |

In deze rubriek krijgt u al geruime tijd informatie over de invloed van de zogenaamde mondialisering op het dagelijks reilen en zeilen van onze economie en andere aspecten van onze samenleving. Dat is nu niet anders. Wij willen o.m. het belang onderstrepen van openbare dienstverlening, tegenover geprivatiseerde verenigingen met winst oogmerk. We nemen u mee naar enkele (rijke) landen en geven nog enkele andere berichten.

NEDERLAND

ZIEKENHUIZEN

Op 28 juli bracht de actualiteitenrubriek Nova van de tv-zender Nederland 3, een reportage over de rampzalige toestanden in de Nederlandse ziekenhuizen. De ondervraagde artsen klaagden steen en been over de jarenlange gebrekkige overheidsbelangstelling voor de gezondheidszorg. Hierdoor zitten de ziekenhuizen met een gebrek aan ligbedden, verpleegsters, dokters en ander personeel. Voor heel wat operaties zijn er wachttijden van 8 of 10 tot zelfs 12 maanden, zodat de patiënt onnodig moet lijden, en zijn toestand er steeds erger op wordt.

Ter plaatse werd het geval getoond van een dame die een dijbreuk had opgelopen en waarvoor er geen middelen in dat ziekenhuis ter beschikking waren om de operatie uit te voeren en voor verdere goede verzorging in te staan. Pas na vijf uren lang naar alle mogelijke andere ziekenhuizen in de regio te hebben gebeld, kon een ziekenhuis gevonden worden waar de operatie dringend kon uitgevoerd worden.

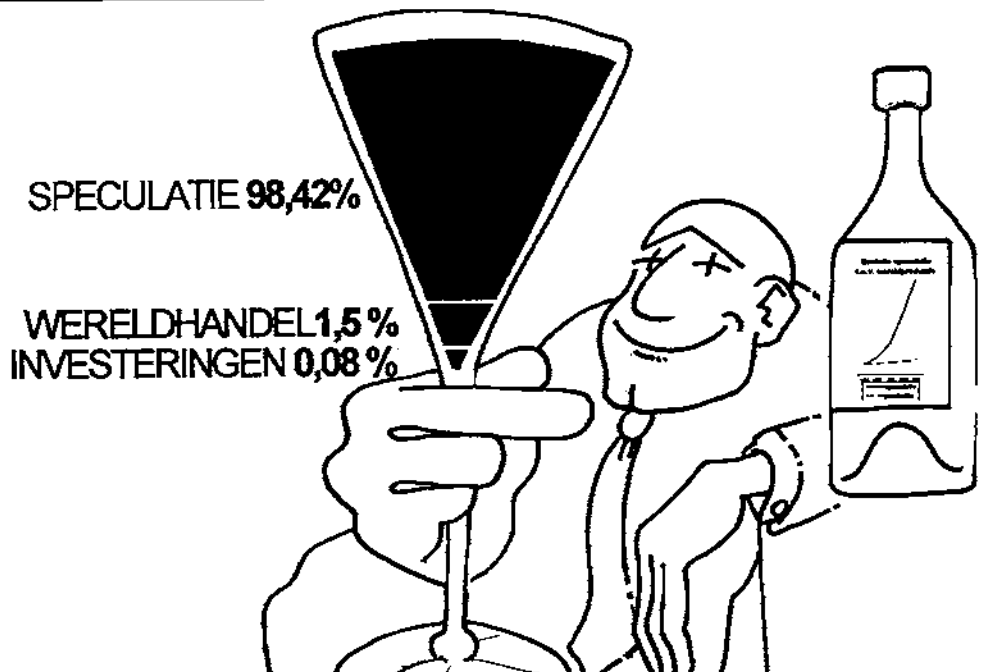
Enkele weken eerder werd reeds op de zender Nederland 1 een reportage getoond over knie- en dijoperaties die door Nederlandse chirurgen in Alicante en Benidorm (ziekenhuizen aan de Spaanse Costa) werden uitgevoerd omdat er in Nederland geen mogelijkheid toe was.

Op 8 augustus was het Netwerk (Nederland 1) dat een onderzoek bekend maakte over de ouderenzorg. Niet minder dan 3500 oudjes staan op de wachtlijst

om in aanmerking te komen voor thuisverzorging. De regering blijkt akkoord te gaan om een verzekering in te

ontwikkelingen beschikt. Dank zij de mondialisering en de veel geprezen concurrentiemogelijkheden zijn de

EEN ANDERE WERELD IS MOGELIJK !

schakelen. Deze zou 25 gulden per maand kosten met de zekerheid onmiddellijk in aanmerking te komen voor thuishulp. Een vertegenwoordiger van de ouderlingenbond wees erop dat het probleem er echter in bestaat dat er veel te weinig verpleegsters zijn, en een soort privatisering niet noodzakelijk de oplossing inhoudt.

Dit alles gebeurt in het jaar 2001, in een van de rijkste landen van de wereld dat over de meest moderne technische

patiënten gewoon consumenten en klanten geworden.

VERENIGDE STATEN

BEJAARDEN

Uit een uitzending op 31 juli in de actualiteitenrubriek Netwerk van het station Nederland 1 blijkt dat 750.000 bejaarde VS-burgers (tussen 60 en 80 jaar) met de caravan door de Verenigde Staten

trekken op zoek naar een bijkomende job, om de eindjes aan elkaar te kunnen knopen. In campings bleek 60 tot 70 procent van het personeel uit gepensioneerden te bestaan.

GROOT-BRITTANNIË

SPOORWEGEN

Tijdens een algemene vergadering van Railtrack, de geprivatiseerde infrastructuurdienst van de Britse spoorwegen, heeft de nieuwe directeur dhr Robinson zich verontschuldigd voor de ongelukken gedurende de reeds zeven jaar durende ongemakken bij de spoorwegen. Tevens vroeg hij nieuwe subsidies aan de regering.

Een groot deel van de Britse bevolking vraagt echter dat de spoorwegen opnieuw zouden genationaliseerd worden. Tony Blair wil hier echter niet van weten.

AZIË

TEWERKSTELLING

Uit een studie van economen die de Japanse krant Strait Times op 5 augustus publiceerde, zijn er in de regio tegen het einde van dit jaar 2,29 miljoen werkplaatsen bedreigd tengevolge van de minder gunstige conjunctuur.

Het onderzoek beperkte zich tot Maleisië, Thailand, de Filipijnen, Hong Kong, Taiwan, Singapore, Zuid-Korea en bijzonder Japan. In hoofdzaak zouden de vrouwelijke werknemers getroffen worden, meer specifiek in de elektronische industrie waar door de vermindering van de export en de vertraging van de wereldeconomie vele werkplaatsen wegvallen.

INVESTERINGEN

EEN RECORD AAN BUITENLANDSE INVESTERINGEN, MAAR NIET IN DE ONTWIKKELINGSLANDEN

In het jaar 2000 namen de buitenlandse investeringen met 18 procent toe. Dit maakt volgens UNCTAD, de VN-organisatie voor handel en ontwikkeling, een recordbedrag van 1.300 miljard dollar. Door de voortschrijdende mondialisering

stijgen deze cijfers al ieder jaar sinds 1991.

In de rijke landen nam dit bedrag toe met 21%, naar een totaal van 1000 miljard dollar. Hierbij namen de grensoverschrijdende fusies een belangrijke plaats in. In de ontwikkelingslanden noteerde men ten opzichte van vorig jaar een stijging met 8 procent. In Centraal- en Oost-Europa was dat 9 procent. In deze beide groepen samen, noteerde men tegenover de rijke landen een veel kleiner aandeel in het stijgingspercentage, aangezien de ontwikkelingslanden slechts 20% van het totaal aan buitenlandse investeringen uitmaken. In 1996-'97 bedroeg de stijging in de ontwikkelingslanden nog het dubbele, maar sinds de Aziatische financiële crisis is alles ineengestort. Ook in Latijns-Amerika was er een terugloop

met 22 procent tot 86 miljard dollar. Een buitengewoon rapport met alle gegevens zal half september door UNCTAD worden gepubliceerd.

ATTAC-INTERNATIONAAL

Bernard Cassen, voorzitter van Attac-internationaal en algemeen directeur van 'Le Monde Diplomatique', maakte in dit maandblad bekend dat naast de nationale comités in Argentinië, Brazilië, Bolivia, Chili en Uruguay die sinds geruime tijd actief zijn, nu ook in Paraguay een comité werd opgericht.

DE GROTE SOCIALE PLANNEN VAN DE MULTINATIONALS SINDS JANUARI 2001

Ondernemingen	Sector	Land van herkomst	Aantal afgeschafte werkplaatsen
LUCENT	Telecommunicatie	Verenigde Staten	49.000
DAIMLER-CHRYSLER	Auto's	Duitsland	35.000
UNILEVER	Voeding	Gr.-Brittannië - Nederland	33.000
MORTEL	Telecommunicatie	Canada	30.000
MOTOROLA	Elektr.-Telecom	Verenigde Staten	30.000
ERICSON	Telec.-auto's	Zweden	20.000
SELECTRON	Elektronica	Verenigde Staten	20.000
ALCATEL	Elektronica	Frankrijk	20.000
A.B.B.	Mekaniek	Zweden-Zwitserland	12.000
SIEMENS	Telecommunicatie	Duitsland	10.000
PHILIPS	Elektriciteit	Nederland	10.000
INVERSYS	Elektr.-mekaniek	Groot-Brittannië	6.000

In het geheel verdwenen tijdens de laatste maanden in de V.S. 350.000 arbeidsplaatsen. Opvallend in de laatste maanden was de toespraak van Serge Tchuruck de PDG van Alcatel tijdens een conferentie te Londen ingericht door Wallstreet. Hierbij kondigde hij aan dat Alcatel zinnens was 112 van zijn 132 bedrijven die het over de ganse wereld bezit af te stoten. Deze zouden overgelaten worden of verkocht aan plaatselijke belanghebbenden en Alcatel zou zich nog enkel inlaten met wetenschappelijk onderzoek. Kortom een multinational zonder eigen bedrijven. De PDG van Alcatel noemde dit de economische oplossing voor de toekomst. Voor het personeel dat, eventueel mee verkocht wordt, zal de toekomst er niet zo rooskleurig uitzien.

Ingaande op een wet die op 2 mei in Frankrijk werd goedgekeurd en meer doorzichtigheid eist over de inkomsten van de topmanagers vanaf volgend jaar werd bekend gemaakt dat Serge Tchuruck, de PDG van Alcatel, 9 miljoen per maand verdiend en bijkomstig 500.000 aandelen per jaar ontvangt.

Moet er nog zand zijn?

VELEN STELLEN DE GOEDE VRAGEN, MAAR DE ANTWOORDEN...

| Marcel Maes |

“De globalisatie van de wereldeconomie betekent dat de concurrentie wereldomvattend is geworden. We moeten ons nog wel degelijk het perspectief van een crisis zonder oplossing voorstellen. Eénmaal zover bieden er zich twee mogelijkheden aan: ofwel de dreiging van een of andere vorm van fascisme, ofwel de overgang naar een socialistische samenleving. Het komt er op aan tegen dan een beweging op gang te brengen die het tweede alternatief doet winnen.” (Leo Michielsens).

IMPASSES

17 september 2001 is het 4 jaar geleden dat Leo Michielsens, professor geschiedenis, stierf. Hij was al altijd erg begaan met het trachten politieke stappen te zetten naar de opbouw van een socialistische tegenbeweging.

Hij stelde dat er nog nergens een socialisme was geweest. Als het dus toekomst is dan kan het er maar komen nadat de zeer hoge kapitalistische accumulatie naar een reeks impasses heeft geleid. Hierbij verwijzen we naar de ecologische rampspoed, gewapende conflicten, derdewerldmiserie, marginalisatie, maatschappelijke verloederding als drugs, maffia, fraude; dit alles gecombineerd met de voortschrijdende mondialisering die de concurrentie aanwakkert en doet leiden tot

1. loondruk overal ter wereld
2. delocalisatie zodra ergens een hogere levensstandaard wordt bereikt
3. arbeidsbesparende investeringen overal.

Het socialisme kan er maar komen nadat heel ruime delen van de bevolking het kapitalisme als grondslag van die impasse erkent, en het systeem in z'n geheel in vraag stelt. Maar het socialisme is volgens Michielsens niet zomaar het natuurlijk project van de arbeidersbeweging. Nee, het socialisme is een intellectueel ontwerp. Om het te verwezenlijken is socialistisch bewustzijn een fundamentele vereiste. Heel veel (gerenommeerde) mensen hebben scherpe en enorme kritiek geuit omtrent het systeem waarin we leven. Toch ontbreekt er bij velen iets essentieels: “hun analyses zijn

interessant, hun oplossingen zijn dat niet”, aldus L. Michielsens.

Volgens hem is de enige oplossing een fundamentele, radicale en totaal ander maatschappelijk bestel op socialistische grondslag.

HOE

L. Michielsens opende al lang geleden de discussie of dat wel mogelijk is. “Ik heb het volgende voorstel gedaan: de oprichting van socialistische strijdgroepen. Ik zie (juni 1997) dat er geen respons komt. Eigenlijk is dat heel begrijpelijk: sinds Marx het ‘Communistisch Manifest’ schreef, hebben we geen enkel tijdsgewricht meer gekend met een zo totaal

die richting zou aftekenen. Maar omdat het kapitalisme zich definitief op de weg van een onoplosbare impasse bevindt. Het kan niet anders zijn of het bewustzijn daaromtrent moet groeien. Tegen die tijd moet er zich een beweging kunnen aanbieden die het socialisme als oplossing kan voorleggen. Ik weet niet of het ooit zover zal komen. Maar hoe de zaken vandaag dienen te worden aangepakt staat mij klaar voor de geest. Samengevat komt het opzet hierop neer: de verspreiding van socialistische inzichten wordt de taak van de socialistische strijdgroepen wier militanten zich richten tot de politiek geïnteresseerde minderheid, aanwezig in verschillende democratische

Socialisme kan er maar komen nadat de bevolking het kapitalisme als grondslag van de impasse erkent

ontbrekend socialistisch perspectief. Ik zie in de vakbonden, in verschillende partijen en in allerlei bewegingen nuttige inspanningen gebeuren die soms succes hebben. Ik betwist geenszins de positieve betekenis van de inzet. Ik sta daar achter. Maar geen enkel van die inspanningen is van aard een socialistisch bestel tot stand te brengen, vandaag niet, en binnen honderd jaar ook niet. Vandaag komt het er op aan het probleem van het socialisme in directe termen te stellen, niet omdat er momenteel zich enige tendens in

bewegingen, organisaties en partijen.” In zijn ‘in memoriam voor Leo Michielsens’ dat Louis Roth schreef in Vrede nr 328 (nov 1997) verwees hij naar de aanhaling in het begin van dit artikel: “ook Vrede vzw vertrekt van een gelijkaardige analyse, die ons nauw verbindt met de gedachtengang van onze vriend Leo”. Men zou zeggen, na Genua en straks bij ons (Brugge, Luik, Gent, Brussel), stof genoeg om ernstig over na te denken.

Twee gevangenen op "death row" spelen schaak (Louisiana)

DOSSIER

DE DOODSTRAF: EEN DODELIJK KANSSPEL

| Marie-Jeanne Vanmol |

Bevestigde executies internationaal in 1998

China	1067	Cuba	5
Democratische Republiek Kongo	100	Kyrgyztan	4
Verenigde Staten	68	Pakistan	4
Iran	66	Zimbabwe	2
Egypte	48	Palestijnse Autoriteit	2
Wit Rusland	33	Libanon	2
Taiwan	32	Bahamas	2
Saudi Arabië	29	Guatemala	1
Singapore	28	Ethiopië	1
Sierra Leone	24	Syrië	1
Ruanda	24	Verenigde Arabische Emiraten	1
Vietnam	18	Thailand	1
Jemen	17	Russische Federatie	1
Afghanistan	10	Soedan	1
Jordanië	9	Somalië	verschillende
Koeweit	6	Sint Christopher en Nevis	?
Japan	6	Irak	?
Nigeria	6	Oezbekistan	?
Oman	6		
		Totaal 1998	1625
		Totaal 1997	2375
		Totaal 1996	4272

DE DOODSTRAF: EEN DODELIJK KANSSPEL

| Marie-Jeanne Vanmol |

Het schokkende en aanstootgevende gehalte van de toepassing van de doodstraf is niet nieuw. De strijd van de abolitionisten voor de doodstraf is reeds tweehonderd jaar oud. Niet-gouvernementele organisaties, mensenrechtenorganisaties, families van slachtoffers, advocaten en de betrokkenen zelf, zoals Abu Jamal in de VS, hebben zich georganiseerd om het protest op gang te brengen en de publieke opinie te sensibiliseren. In 1999 stemt de commissie mensenrechten van de Verenigde Naties een resolutie voor een wereldwijd moratorium op de doodstraf. De Verenigde Staten zijn de vijfde in de wereldranglijst in het aantal executies. Welke belangen verdedigt de rechterlijke en politieke macht in een 'democratische staat' die in het wettelijk vermoorden van zijn onderdanen geen schending ziet van zijn grondwet? Meer en meer situeert zich in de VS het debat over de doodstraf rond het falende rechtssysteem. Meer en meer onderzoeken tonen aan dat een groot deel van de doodstrafprocessen in schending van de basisrechten werden gevoerd. De hardere aanpak van de criminaliteit onder Bush en Clinton verhogen het aantal gevangenen en gevangenisstraffen waar vooral de zwarte mannen terechtkomen. Hoe meer mensen op death-row hoe meer vergissingen. Dit gevangeniswezen weegt zwaar door op het Amerikaanse staatsbudget. Gespecialiseerde bedrijven zien brood in het beheer van de gevangenisstraffen. De gevangenen ondertussen leveren arbeid voor privé-ondernemingen zonder enige wettelijke bescherming: vrijhandelszones in hartje Amerika?

MISDAADCIJFERS

De meeste westerse landen hebben de laatste jaren meer mensen achter de tralies gezet maar in geen enkel land steeg het aantal zo snel als in de Verenigde Staten. De oorzaak voor dit fenomeen ligt niet bij hogere cijfers voor criminaliteit. De misdaadcijfers in de Verenigde Staten zijn ongeveer dezelfde als in West-Europa (behalve de cijfers voor moord welke 2 tot 8 maal hoger zijn, meestal te wijten aan de alom tegenwoordigheid en de beschikbaarheid van wapens).

De hoge misdaadcijfers zijn toe te schrijven aan een verandering in de publieke opinie ten aanzien van misdaad die ongeveer een dertig jaar geleden begon wanneer geweld en drugsgebruik escaleerden. De mensen wouden de criminelen kost wat kost van de straat. De politieke wereld speelde daar gretig op in. Reagan en Bush beloofden een hardere aanpak van de criminaliteit en een opvoering van de oorlog tegen drugs. Bill Clinton, tegen de traditie in van de Democraten, ondersteunde de doodstraf en tekende als president maatregelen voor het bouwen van nieuwe gevangenisstraffen en voor een uitbreiding van het aantal misdrijven waarvoor de doodstraf kan geëist worden. In de heft van de staten tekenden de gouverneurs de beruchte "three strikes and you are out"

wetgeving. Deze politiek betekent in de praktijk dat wie in hetzelfde misdrijf hervalt meteen een strengere en dus uiterst lange gevangenisstraf krijgt. Lokale ambtenaren die dagelijkse beslissingen nemen inzake aanhoudingen en vervolgingen zoals de politie, openbare aanklagers, rechters en ambtenaren die verantwoordelijk zijn voor probatie werden heel erg beïnvloed door deze 'law and order' retoriek van gouverneurs en presidenten. Meer en meer verkozen zij om wetovertreeders achter de tralies te zetten.

ONSCHULDIG IN DE DODENCCEL

San Francisco

De Amerikaan Charles Fain is donderdag 23 augustus 2001 na 18 jaar verblijf in een dodencel vrijgelaten. Uit DNA-testen is gebleken dat hij onschuldig is aan de verkrachting en moord waarvoor hij in 1982 ter dood is veroordeeld. Dat hebben de autoriteiten in de staat Idaho in het Noord-Westen van de Verenigde Staten bekendgemaakt. Fain werd veroordeeld voor de verkrachting en moord op een meisje van 9 jaar. Een belangrijke oorzaak voor deze veroordeling was de bijdrage die de federale recherche FBI leverde. Die beweerde immers dat haren, die op het meisje waren aangetroffen, van Fain afkomstig waren. Uit DNA-onderzoek is gebleken dat niet het geval was. De veroordeling was ook gebaseerd op valse informatie van twee politieinformanten in de gevangenis aan wie Fain alles in geuren en kleuren zou verteld hebben. Het onderzoek naar de echte dader zal eerstdaags worden gestart.

FALEND RECHTSSYSTEEM

De laatste debatten over de doodstraf in Amerika gaan minder over de morele principes dan over het falende rechtssysteem. In het najaar van 1999 werden in de staat Illinois 13 gevangenen op death-row vrijgelaten. De krant 'Chicago Tribune' had een serie artikels geplaatst waarin gestaafd werd waarom zoveel processen waarbij de doodstraf was uitgesproken op zijn minst verdacht waren. Na het napluizen van 285 processen kwam ze tot de conclusie dat de helft ervan één van de vier volgende schokkende elementen bevatte: procureurs-generaal die later uit hun ambt waren ontheven, incorrecte analyses van haartjes, valse getuigenissen van politieinformanten, zwarte beschuldigen die werden

veroordeeld door een blanke jury. Gouverneur Ryan van Illinois besloot hierop tot een moratorium op executies in zijn staat en stelde een commissie samen om legale procedures voor de behandeling van een proces waarop de doodstraf wordt geëist vast te leggen. In de naloop van de beslissing in Illinois hebben alleen de staten Nebraska, Maryland en New Hampshire hun doodsvonnissysteem herzien.

De meest uitgebreide studie over de doodstraf in de VS. werd door de rechtsfaculteit in Columbia gepubliceerd. Zij onderzochten elk proces dat had plaatsgevonden in de periode 1973-1995 waarbij de doodstraf was uitgesproken en uitgevoerd. Het werd geen studie over onschuld maar een studie over het proces dat geleid heeft tot 682 executies in 23 jaar en tot 3073 mensen op death-row. De studie vroeg zich af: "Hoe zorgvuldig werden de onderzoeken geleid en kunnen we vertrouwen hebben in de resultaten?". De auteur van het rapport, James Lieberman, trekt de conclusie dat een groot

deel van de processen werd gevoerd in schending van de basisregels van het recht en dat we weinig vertrouwen kunnen hebben dat het louter toevalligheden zouden zijn. In 68% van de gevallen vond een herzieningscommissie ernstige fouten bij de processen waar de doodstraf werd geëist.

De meeste staten hebben niet het geluk van Illinois. Zij hebben geen journalisten en onderzoekers die in detail oude processen op fouten napluisen. Als het doodsvonniss meer en meer routine zou worden en minder nieuwswaarde zou krijgen zal de weerstand tegen het heropenen van processen vergroten. En zelfs als nieuw ontlastend bewijsmateriaal voor de hand ligt weigeren vele staten om het als bewijsmateriaal te gebruiken.

In 1984 voorziet het Amerikaans Hooggerechtshof dat vergissingen begaan door de advocaten niet de aanleiding kunnen zijn om een proces en vonnis te herzien tenzij dat zulke vergissingen de uitkomst van het proces zouden beïnvloed hebben wat heel moeilijk te bewijzen valt. Het Gerechtshof

oordeelde dat de staat niet verantwoordelijk is voor de procureurs-generaal en dus ook niet voor hun vergissingen. Het probleem van de onbekwame vertegenwoordiging werd onlangs nog versterkt door twee federale besluiten. In 1995 stemde het Congres de afschaffing van een fonds (Post-Conviction Defender Organisation) dat was opgericht in 1988 om wettelijk advies en

hulp te geven aan de death-row gevangenen. In 1996 tekende Clinton de "Anti-Terrorism and Effective Death Penalty Act".

Deze wet vermindert drastisch de tijd tussen de veroordeling tot de doodstraf en de executie. De tijdslimiet voor de behandeling van beroep voor het federaal gerechtshof komt daarbij sterk in het gedrang. Het risico voor nog meer gevangenen die onschuldig worden veroordeeld zal daarmee stijgen.

ROL VAN HET SLACHTOFFER

Opsporingen, onderzoek, vervolging, berechting en uitspraak zijn, behalve wat betreft de niet onbelangrijke

mogelijkheid tot burgerlijke partijstelling, aangelegenheden die volledig in de handen liggen van de vertegenwoordigers van de staatsmacht (met rechters en openbare aanklagers). Zulk een strafrecht is ingebed in een systeem dat wraak wil vermijden, en het monopolie van wettig geweld bij de staat heeft gelegd. Het misdrijf wordt ervaren als een aanslag op de rechtsorde terwijl het slachtoffer naar de achtergrond van de penale scène wordt verschoven. Maar er zijn wel degelijk slachtoffers van vlees en bloed en steeds groter wordt de politieke betekenis van hun claims. Dat leidt tot ingrepen die de rol van de slachtoffers in het strafproces moeten vergroten.

In de Verenigde Staten steunt de openbare aanklager op het 'Victim Impact Evidence' om zijn vraag voor de doodstraf kracht bij te zetten; familieleden komen op het proces hun pijn en lijden vertellen. Deze emotionele uitlatingen geven dikwijls de doorslag voor een jury om de doodstraf te bearen.

Leonard Peltier zit reeds meer dan 20 jaar in de gevangenis in Leavenworth (Kansas). Hij is leider van de 'Indian American Movement'. Hij wordt beschuldigd van de moord op 2 gewapende FBI agenten die in juni 1975 volledig illegaal de Indiaanse Pine Ridge reservatie belegerden. Hij vluchtte naar Canada die hem terug uitleverde aan de VS. Hij werd veroordeeld voor tweemaal levenslang. Tijdens zijn proces was de jury niet op de hoogte van de fouten in het onderzoeksproces en van getuigen ter ontlasting die niet werden gehoord. President Clinton (onder druk van de FBI) wees een verzoek tot gratie af. www.freepeltier.org

De executie wordt bijgewoond door familieleden van de slachtoffers. Het is routine en wordt zelfs aangemoedigd. Zij worden door de pers geïnterviewd wat dikwijls uitmondt in brutale mededelingen naar het publiek toe. Politiekers zijn van mening dat de doodstraf de familie van de slachtoffers helpt in het verwerken van hun verdriet. Meer en meer verklaren de families van de slachtoffers echter dat executie geen vorm van gerechtigheid is en hen niet helpt om emotioneel tot rust te komen.

Het ras van de death-row gevangenen (cijfers van 1/4/1998: 3 387)		
Ras	Aantal	Percentage
Zwart*	1420	42%
Blank	1611	48%
Latijns Amerikaans	265	8%
Andere	91	3%
(*) (12% van de Amerikaanse bevolking)		
Het ras van de slachtoffers		
Ras	Aantal	Percentage
Blank		83%
Zwart		12%
Latijns Amerikaans		4%
Andere		1%

Frustratie, boosheid en angst zijn de natuurlijke respons op een gewelddadige misdaad. Maar het is de taak van justitie en politiekers dat de wetgeving onpartijdig is en in overeenstemming met de internationale normen. De rechten van de beklagden mogen niet geschonden worden door de zucht van het publiek en de politiekers naar wraak en vergelding.

DNA-ONDERZOEK

Sinds 1973 werden 97 gevangenen op death-row van hun misdaden vrijgepleit en in ere hersteld waarvan 11 door DNA-onderzoek. DNA-onderzoek heeft daarnaast 64 andere gevangenen die niet op death-row zaten van alle schuld vrijgepleit. Vandaag zijn DNA-testen een standaardprocedure. Wanneer iemand wordt aangehouden voor verkrachting of voor verkrachting met moord worden routinegewijs DNA-onderzoeken uitgevoerd. Van de 18 000 onderzoeken uitgevoerd door de FBI sloot de DNA-testing 26 % van de hoofdverdachten uit. Als dat procent van onschuld wordt toegepast op diegenen die reeds gearresteerd zijn wat dan voor diegenen die veroordeeld zijn?

Er is weinig wetgeving inzake behoud en archivering van bewijsmateriaal zelfs nu nieuwere technologieën de procedures vereenvoudigen om onderzoek uit te voeren op oud bewijsmateriaal. In de meeste gevallen raakt bewijsmateriaal van geweldpleging en verkrachting verloren. DNA-testing na de uitspraak is vrij ongewoon. Tot op de dag van vandaag hebben

De Doodstraf in cijfers in de VS - 2000

Aantal executies in 2000	85
Publieke ondersteuning voor een moratorium van de doodstraf	63%
Aantal mensen op death-row in de VS	3 703
Aantal gevangenen vrijgekomen uit death-row en vrijgepleit van alle schuld sinds 1973	90
De staten met de meeste executies	
Texas	40
Oklahoma	11
De staten met de meeste gevangenen op death-row	
Californië	582
Texas	448

enkel in de staat New York en Illinois de gevangenen het statutair recht om na de uitspraak via DNA-testing alsnog hun onschuld te bewijzen. De DNA-testing brengt een groot aantal oneerlijke processen aan het licht: in 20% van de gevallen worden bekentenissen afgedwongen en in 50% van de gevallen is er wangedrag van de politie. Laboratoriumtesten worden gemanipuleerd. Hoe meer mensen op death-row hoe groter het aantal vergissingen. Wanneer geen DNA als bewijsmateriaal voorhanden is of wanneer er geen betrouwbare getuigen zijn, als de misdaad zeer ernstig is en grote publieke aandacht krijgt en procureurs-generaal weinig middelen ter beschikking hebben om het onderzoek op een serene manier te voeren, staan politie en onderzoekers onder zware druk om moorden zo snel mogelijk op te lossen en een schuldige te vinden.

RACISME EN DE DOODSTRAF

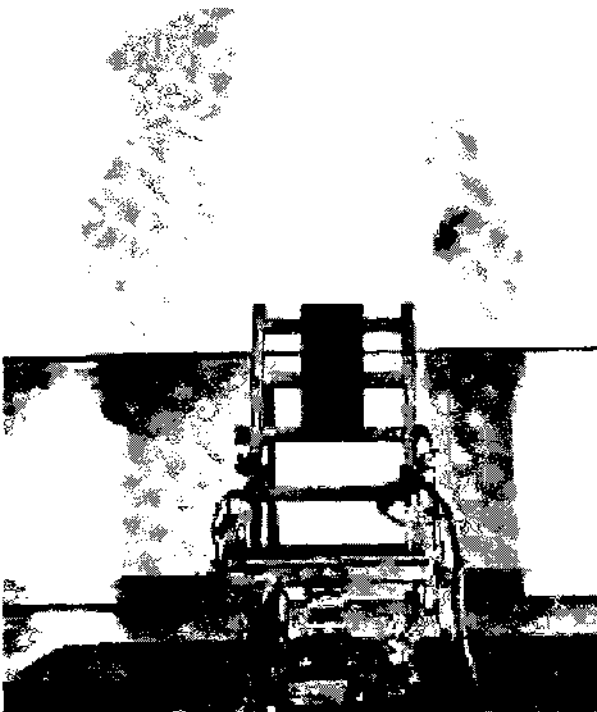
Schrikken harde straffen en doodstraf in het bijzonder de misdaad af? Concrete bewijzen ontbreken. Het duidelijkste resultaat van harde criminele aanpak is de ontworteling van de zwarte gemeenschap, vooral omdat ze jonge zwarte mannen treft. Een kleine minderheid van zwarte en blanke teenagers ontwikkelen gewelddadig gedrag. De meeste blanke jongeren boven de twintig jaar geven de criminaliteit op omdat ze de verantwoordelijkheid van een job en familie op zich nemen. Maar een overgroot deel van de zwarte jongeren hebben geen werk en zij zijn de grootste risicogroep voor misdaad en opsluiting in de gevangenis. Het systeem is vooringenomen tegen zwarten zoals bvb in veroordelingen voor drugmisdrijven: 13% van de druggebruikers zijn zwart maar zij maken 74% uit van alle veroordeelden voor drugmisdadaad. Een op zeven zwarte mannen hebben hun stemrecht verloren wegens veroordeling voor zware misdrijven. Over het algemeen is één derde van alle Amerikaanse zwarten tussen 20 en 29 jaar opgesloten of voorwaardelijk vrij. In steden als Baltimore of Washington gaat het zelfs om meer dan

de helft van alle jonge zwarten.

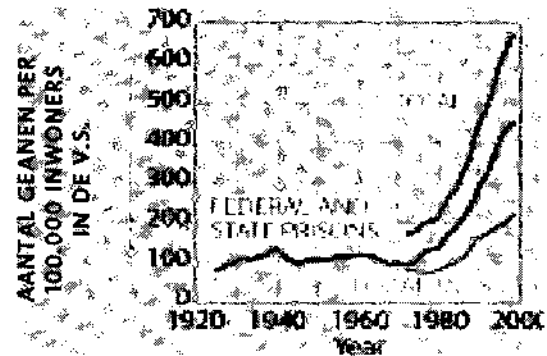
Uit onderzoek gedurende laatste 5 jaar naar de raciale en geografische verschillen in de toepassing van de federale doodstraf blijkt dat 80% van de daders tot raciale minderheden behoren waarvan de helft Afro-Afrikanen. 98% van de procureurs-generaal zijn blank en zijn veel meer geneigd de doodstraf te eisen voor een zwarte die beschuldigd wordt van moord op een blanke. De overgrote meerderheid van de procureurs-generaal en andere officiële ambtenaren die de beslissing nemen over het wel dan niet eisen van de doodstraf zijn blank. In 1998 waren over de ganse Amerikaanse staat 1 838 ambtenaren betrokken bij beslissingen over de doodstraf. Daarvan waren 22 zwart en 22 Latino.

Het ras van het slachtoffer blijkt één van de belangrijkste factoren te zijn in het bepalen van wie de doodstraf krijgt en wie niet. Zowel zwarten als blanken zijn in gelijke mate het slachtoffer van moord maar toch werden tussen 1977 en 1998 82% van de veroordeelden geëxecuteerd voor het vermoorden van een blanke. Uit studies blijkt steevast dat bezwarende omstandigheden zoals de gewelddadigheid van het misdrijf en de achtergrond van de veroordeelde de verschillen niet kunnen verklaren.

Ook het ras van de beschuldigde is belangrijk. Een studie uit 1998 toont aan dat de kans om de doodstraf te krijgen vier maal hoger ligt indien de beschuldigde tot het zwarte ras behoort.

*De elektrische stoel
De ter dood veroordeelden in de VS worden geëxecuteerd door middel van de elektrische stoel, dodelijk gas, dodelijke injectie, ophanging en execute.*

Zwarten zijn oververtegenwoordigd in de death-row. Zwarten maken 12% uit van de Amerikaanse bevolking maar maken 42% uit van de veroordeelde gevangenen. In het begin van 1998 waren enkel 5 van de 26 gevangenen van de federale death-row (militair en burgerlijk) blanken. Alle andere gevangenen waren zwart. In vele staten worden juryleden van het zwarte ras in een zaak waar de doodstraf wordt geëist door de procureurs-generaal gewraakt. Al deze cijfers en statistieken circuleren in rapporten die door het Amerikaans gerechtshof worden gelezen en becommentarieerd. De studies gebeuren in hun opdracht en ondanks flagrante schending van mensenrechten zal dit hoog gerechtshof in 1987 zeggen dat "deze ogenschijnlijke verschillen in uitspraak nu eenmaal onvermijdelijk zijn en deel uitmaken van het justitieel systeem. Elk systeem dat schuld of straf moet bepalen houdt haar eigen zwakheden en mogelijkheden tot misbruik in". Een nationaal 'Race Justice Act' waarbij een veroordeelde de mogelijkheid zou hebben zijn doodsvonnis in beroep aan te klagen door te bewijzen dat raciale discriminatie het proces zou vervalst hebben, werd in 1994 door het congres afgewezen.

STRAFINRICHTINGEN DE VS: BRON VAN PROFIJT VOOR DE PRIVÉ-INVESTEERDERS.

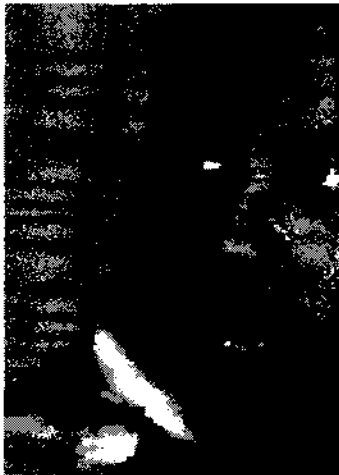
Wackenhut Corrections Corporations beheert 46 gevangenissen in Noord-Amerika, Engeland en Australië. Dit betekent 30 424 bedden en contracten afgesloten voor medische verzorging, transport en veiligheid van de gevangenen. Correction Corporation of America beheert 54.944 bedden in 68 instellingen in Verenigde Staten, Puerto Rico, Engeland en Australië. Deze private gevangenisonderneming opende onlangs een vrouwengevangenis even buiten Melbourne (Australië). Beide instellingen noteren vrij goed op de beurs. In 1996-1997 stegen de inkomsten met 58% (van 293 dollar naar 462 miljoen dollar dit is een nettowinst van 30,9 miljoen dollar naar 53,9 miljoen dollar).

De uitgebreide winsten zijn te danken aan de arbeid van de gevangenen. Gevangenisarbeid is even winstgevend als de arbeid van de derdewereldlanden: geen staking, geen vakbondsorganisatie, geen sociale bijdragen of compensatie bij ziekte of ongeval. Reusachtige bedrijven worden binnen de gevangenissen gebouwd. Gevangenen doen computerwerk voor Chevron, maken telefoonreservaties voor TWA, kweken varkens en schapen en verscheppen mesthopen, maken geïntegreerde

Sinds 20 jaar zit Mumia, journalist en zwart activist op death-row in Pensylvanië. 23 uur per dag zit hij in een kleine cel voor een moord die hij niet heeft begaan. Een andere man heeft de moord bekend. Op basis van dit belangrijk nieuw gegeven en andere getuigen ter ontlasting die tijdens het proces niet werden gehoord zal Mumia en zijn team de heropening van het proces vragen. Toch wou de federale rechter de geschreven verklaring van de man die de moord heeft bekend niet aanvaarden en zal hij de staat van Pensylvanië adviseren hetzelfde te doen. De federale rechter gaat ervan uit dat deze nieuwe bekentenis geen aanleiding kan zijn voor een herziening en dat tijdens het proces geen schendingen tegen de grondwet zijn gebeurd. De rechter van Pensylvanië zal zich uitspreken op 7 september eerstkomend. Het is de laatste kans voor Mumia. Dank zij wereldwijd protest en ondersteuning werd de executie van Mumia reeds éénmaal uitgesteld. De organisatie Free Mumia roept op tot protest en demonstratie. "Refuse and Resist".
www.freemumia.org

Geschiedenis van de doodstraf in de VS.

De jaren '30

In de jaren '30 namen het aantal executies toe: een gemiddelde van 167 per jaar het hoogste aantal ooit in de geschiedenis van de VS. Criminologen beweerden dat de doodstraf een noodzakelijke sociale maatregel was. Het was de periode van de drooglegging en de grote depressie

1930
1935

155 executies
199 executies

De jaren '40

1942

1289 executies
147 executies

De jaren '50

1953

715 executies
62 executies

Julius en Ethel Rosenberg sterven op de elektrische stoel. Zij worden beschuldigd de Amerikaanse atoombomgeheimen aan de Sovjetunie te hebben doorgegeven. Zij zijn de eerste burgers die voor spionage ter dood worden veroordeeld

1957

65 executies.

1960-1967

1966

191 executies

De criminaliteit vermindert, de economie stelt het goed. Slechts 42% van de publieke opinie is voor de doodstraf.

1968-1976

1972

Moratorium

In de zaak Furman tegen Georgia verklaart het Amerikaans Hooggerechtshof de wetgeving inzake de doodstraf ongeldig

1976

Het Hooggerechtshof beslist dat wetgeving inzake doodstraf ongrondwettelijk is – maar weigert om de doodstraf uit de wetgeving te schrappen.

1977

Na de uitvaardiging van een aantal regels die de wetgeving inzake de doodstraf moet in overeenstemming brengen met de grondwet zal de uitvoering van de doodstraf na een moratorium van 10 jaar hernomen worden.

In de staat Utah zal Gary Gilmore, veroordeeld wegens moord tot de doodstraf geëxecuteerd worden door een vuurpeloton.

1984

21 executies

1982

In Texas wordt Charles Brooks, veroordeeld wegens moord tijdens de diefstal van een auto geëxecuteerd door een dodelijke injectie.

1992

31 executies

1994

In Virginia wordt Timothy Spence veroordeeld wegens verkrachting en moord. Hij is de eerste man die geëxecuteerd wordt waarbij DNA onderzoek onmiskenbaar zijn schuld bewijst.

1995

56 executies

De staat New York herstelt de doodstraf nadat de republikein George Pataki verkozen is tot gouverneur.

1997

74 executies

1998

Ondanks protest van de publieke opinie die beweerde dat de religieuze bekering Carla Faye Tucker haar het recht op genade gaf werd zij de eerste vrouw die in Texas werd geëxecuteerd sinds de burgeroorlog.

1999

98 executies

De commissie voor mensenrechten van de VN stemmen een resolutie voor een wereldwijd moratorium op de doodstraf.

1/1/2001-1/7/2001

37 executies

1977-2001

720 executies

voorziet enkel de doodstraf voor heel ernstige misdrijven maar in periodes van "Hard toeslaan" worden drughandelaars, pooiers, plundersaars van erfgoed, belastingontduikers en corrupte ambtenaren, en niet te vergeten de "separatisten" van Tibet en het musulmaans Xinjiang speciaal aangepakt.

In het verloop van de tijd zijn er ook pieken en dalen waar te nemen. Het jaar 1999 was hier een goed voorbeeld van. De eerste piek viel samen met het Chinees Nieuwjaar, een periode van massieve interne migratie waarbij tientallen miljoenen Chinezen treinen en bussen bestormen om zich te verplaatsen naar hun familie. De tweede piek bevond zich voor 26 juni, Internationale dag tegen de drugs. De derde piek situeerde zich voor de festiviteiten die de 50ste verjaardag van de Republiek vierde.

De Chinezen komen in massa naar deze publieke executies kijken. China zit volop in de sociale gevolgen van het opengooien van zijn markten. De bevolking wil dat de regering de enorme stijging van de criminaliteit aanpakt. De strijd tegen de maffia krijgt dit jaar bijzondere aandacht. Hun effectieven bedragen ongeveer een miljoen leden. Ze infiltreren en corrumperen de lokale politieke macht en de partij maar er zijn sterke indicaties dat de verschillende maffia bendes onderlinge contacten onderhouden en aldus hun basis verbreden. Sommigen hebben een duidelijke politieke agenda tegen de gevestigde macht. In deze context zijn de tegenstanders van de doodstraf in China weinig talrijk. De enkelingen bevinden zich vooral in de juridische milieus die de inefficiëntie van deze campagnes inzien. Lu Jianping, professor aan de universiteit stigmatiseert de Chinese maatschappij waar vooral de grote sociale ongelijkheden en de nieuwe rijken de criminaliteit in de hand werken.

RUSLAND: DEBAT OVER DE HERINVOERING VAN DE DOODSTRAF

Vanaf augustus 1996 heeft Boris Jeltsin een moratorium ingesteld op de executies. In juni 1999 verleende hij gratie aan de laatste 713 ter dood veroordeelden. Het Hoog Gerechtshof verbiedt de uitspraak van doodstraf zolang er geen volksjury in alle delen van het land is ingesteld. Die zal er aankomen vanaf januari 2003. Betekent dat er dan opnieuw doodstraffen zullen uitgesproken worden? De minister van justitie heeft reeds laten horen dat de Tsjetsjeense terroristen een zeer zware straf verdienen. Niet alleen voor Tsjetsjeense terroristen, maar ook voor kinderverkrachters en drughandelaars moet de doodstraf toegepast worden menen de voorstanders van de doodstraf.

MIDDEN-OOSTEN: DE PRAKTIJK VAN EXECUTIE IS VRIJ ALGEMEEN

Op 20 juni ll. werden vier Iraniërs beschuldigd van moord en in de gevangenis van Teheran opgehangen. Twee dagen later werd in Afghanistan een man, beschuldigd van roof, verkrachting en ontvoering, in het publiek onthoofd.

Op 18 mei laatstleden werden 7 Saoediërs, beschuldigd van collectieve verkrachting, met de sabel onthoofd. Dat zijn er reeds 38 dit jaar in dit land. In Irak telde Amnesty International honderden executies waarvan een groot aantal zonder enige vorm van proces.

Vijf landen passen de doodstraf op minderjarigen toe. Hiertoe behoren Iran, Saoedi-Arabië, Jemen, de Verenigde Staten en Nigeria.

Bron: Amnesty International Report 1999

Abolition, Robert Badinter 2000

information Death Penalty Center: www.deathpenaltyinfo.org

Newsweek, De Morgen, Justice Policy Institute

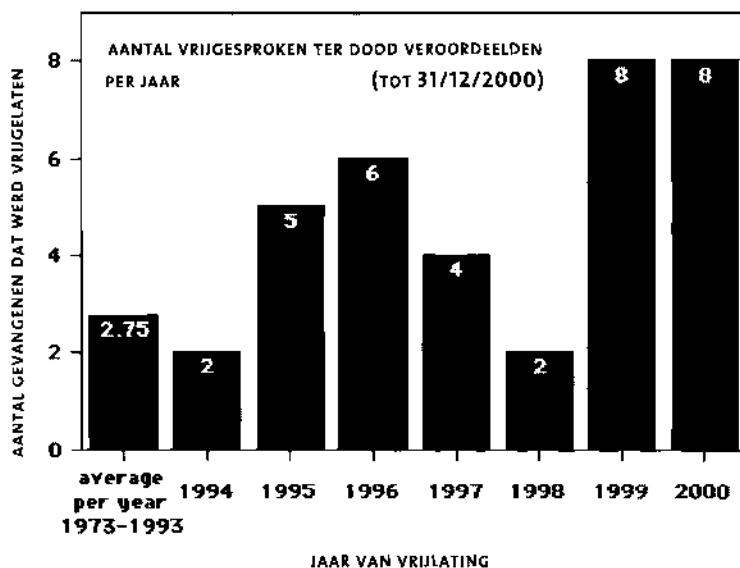
www.freemumia.org

www.freepeltier.org

www.hrw.org

www.ethics.acusd.edu/death-penalty.html

www.nead.org

EERLIJKHEIDSHALVE

EUROPEANEN ZEGEN NEEN AAN DE BUITENLANDSE POLITIEK VAN BUSH

De Noord-Amerikaanse president Bush heeft na zes maand presidentschap tijdens een persconferentie zijn tevredenheid uitgedrukt over zijn buitenlandse politiek. Uit een opiniepeiling in de grootste Europese landen, die op 16 augustus 2001 door de International Herald Tribune werd gepubliceerd, blijkt dat de openbare opinie in Europa er wel anders over denkt.

65 procent van de Duitsers, 59% van de Fransen, 49% van de Britten en 46% van de Italianen wijzen het geheel van Bush' buitenlandse politiek af. Op basis van dezelfde vragen blijken er 45% Amerikanen zijn politiek goed te keuren, 32% zijn tegen en 23% wenst nog geen stelling in te nemen.

De reacties rond concrete problemen zijn natuurlijk heel verschillend.

Wat het Amerikaans standpunt betreft over Kyoto zijn 87% van de Duitsers tegen, 85% van de Fransen. In de VS steunen slechts 29% van de Amerikanen Bush' standpunt, en 44% is tegen. Voor wat het rakettenschild betreft en de opheffing van het ABM-verdrag van 1972 zijn 83% van de Duitsers tegen, 75% van de Fransen, 60% van de Britten en 65% van de Italianen. Bij de VS-burgers is eveneens 42% tegen dit project, 39% voor en 19% heeft geen mening.

De New York Times van zijn kant wijst erop dat voor wat Kyoto betreft, het rakettenschild en de opzegging van het ABM-verdrag, de Europese leiders dichter bij de mening van hun burgers staan dan president Bush.

Het probleem van de uitvoering van de doodstraf in de States komt in de openbare opinie van zowel de USA als Europa pas op de derde plaats. Over de mening van de bevolking in de VS werd geen onderzoek gedaan, maar wat Europa betreft is 75% van de Italianen tegen, 68% van de Duitsers eveneens, 67% van de Fransen en 44% van de Britten.

Voor het behoud van de VS-troepen in Bosnië en Kosovo, en de steun aan de vrije handel staat een meerderheid van VS-

burgers achter Bush.

In totaal wijzen 3 Europeanen op 4 erop dat de buitenlandse politiek van Bush slechts ingegeven wordt door de Amerikaanse belangen, waarbij weinig zorgen worden gemaakt over Europa en de rest van de wereld.

De opiniepeiling werd georganiseerd door het Pex Research Center en het Council on Foreign Relations, tussen 3 en 9 augustus jl.

ARGENTINIË: AAN DE RAND VAN DE AFGROND

De meerderheid van de Argentijnse bevolking heeft het moeilijk. Er waren eerst de harde jaren van de militaire dictatuur, met de repressie, de moorden en verdwijningen. Toen volgde de oorlog om de Falklands die eveneens heel wat doden en opofferingen eiste. Dat verleden laat nog steeds zijn sporen na. Daarna was er de periode van de peronist Carlos Menem die uiteindelijk, na een nefast beleid en corruptieschandalen, van het toneel verdween.

Vooraf had hij Domingo Cavallo aangewezen als zijn minister van Economie. Toen had het land een schuld van 60 miljard dollar. Met privatiseringen zou hij alles oplossen. Dit bracht 40 miljard dollar op, maar de levensstandaard van de bevolking verbeterde er niet op. In 1999 kwamen er nieuwe presidentsverkiezingen waarbij Cavallo zich kandidaat stelde, en waarbij hij enkele luttele procenten behaalde. Fernando de la Rucca werd verkozen als kandidaat van de Radicals. Ondertussen ging het land verder bergafwaarts en kreeg de bevolking het steeds slechter. De president trachte de munt aan de dollar te koppelen, maar dit duurde niet lang. Vandaag is de schuld reeds opgelopen tot 170 miljard dollar. Kort geleden heeft de la Rucca de wonderboy Cavallo weer opgevoerd als minister van Economie. Een senator herinnerde er aan dat deze, in de vorige regering waarin hij minister was, ondanks de inkomsten uit de privatiseringen, de schuld had verdrievoudigd. Op 30 juli werd in akkoord met de president zijn nieuwe reddingsplan door de Senaat goedgekeurd,

het zevende reeds in de jaren waarin hij minister was.

De formule is doodeenvoudig. Het worden vanzelfsprekend onpopulaire maatregelen die in eerste instantie de zwakken zullen treffen. Naast de verhoging van de belastingen die de hele bevolking zal treffen, zullen de inkomsten van ambtenaren en gepensioneerden die meer dan 500 dollar bedragen met 13% worden verminderd. Deze maatregel treft rechtstreeks 850.000 mensen. Ook nieuwe privatiseringen staan op de dagorde. Met deze maatregel wil Cavallo de schuld tegen het einde van dit jaar met 1,5 miljard dollar verminderen. De sociale ongelijkheid die nu al enorm is, zal dus nog toenemen.

Werklozen en gepensioneerden betoogden reeds op de dag van de beslissing van de Senaat in Buenos Aires en talrijke andere steden voor de aanpassing van hun vergoedingen en de verhoging van hun koopkracht. Op 31 juli kwamen reeds honderdduizenden mensen in verschillende steden op straat, maar de regering hield het bij 5000. Het werd een nieuwe vorm van actievoeren. Tientallen ingangswegen van grote steden, ondermeer rond de hoofdstad, werden vreedzaam en zonder incidenten geblokkeerd. De actievoerders beloofden dat het slechts een begin was. In Cordoba, de tweede stad van het land, kwam het bij een staking van de arbeiders van de provinciale elektriciteitsmaatschappij tegen de privatisering van hun bedrijf, tot botsingen met de politie.

Zelfs vele leiders van kleine ondernemingen komen in verzet omdat ze vrezen dat de nieuwe maatregelen van Cavallo de koopkracht van de bevolking zal doen dalen, en de huidige recessie, die reeds drie jaar duurt, nog zal verergeren. Ondertussen heeft het Internationaal Monetair Fonds (IMF) zich akkoord verklaard met de in het "saneringsplan" voorgestelde maatregelen. En de Britse sociaaldemocraat Tony Blair, die begin augustus een dagje in Argentinië op bezoek was, heeft vanzelfsprekend eveneens zijn steun toegezegd. Zo grijpt de globalisering steeds verder om zich heen. (ads)

WIE ZIJN DE EIGENAARS VAN DE EUROPESE BEDRIJVEN?

| André De Smet |

De economische en financiële wereld zijn een complex kluwen. In het begin van vorige eeuw wisten de arbeiders nog wie hun bazen waren en konden ze er een gezicht op plakken. Sinds de globalisering is dit steeds minder het geval. De multinationale ondernemingen en hun topmannen kan men terzelfdertijd in de meest verschillende sectoren terugvinden, over de grenzen heen. Ze behouden graag een nationaal tintje, omdat het hen nationale steun en voordelen kan opleveren, maar dat is in de praktijk de minste van hun zorgen. Zelfs op regionaal vlak is dit het geval, gezien dit toelaat om mensen uit de streek (zie het geval Lernaut-Hauspie) op sleeptouw te nemen. Er was een tijd dat de toenmalige minister-president Luc Van den Brande het te pas en te onpas had over de noodzaak van een Vlaamse verankering bij privatiseringen. Dit was echter, zoals nu blijkt, praat voor de vaak. De krant "Le Monde", die samen met het Amerikaanse kabinet Georgeson-Shareholder een enquête uitvoerde bij 65 industriële mastodonten uit Euroland, toont aan dat hun aandelen, voor een waarde van 1.154,54 miljard euro in handen zijn van vreemde aandeelhouders. Het aandeel van de Amerikanen en Britten belooft 22,95 procent of een bedrag van 589,17 miljard euro. De twaalf belangrijkste Duitse bedrijven zijn voor 40,72 % in handen van niet-Duitse aandeelhouders, waarvan 20,16% in Brits-Amerikaanse handen. Bij de zes onderzochte Italiaanse ondernemingen zijn er 25,60% niet-Italiaanse aandeelhouders, waarvan 14,61 Brits-Amerikaanse. Vier Spaanse ondernemingen zijn voor 43,65% eigendom van vreemde aandeelhouders, waarvan 25,29% Britten

en Amerikanen.

In de kleine landen is de buitenlandse inbreng nog aanzienlijker. Het beroemde Finse Nokia heeft 90 procent niet-Finse aandeelhouders.

De acht bestudeerde Nederlandse ondernemingen behoren toe aan 58,97 niet-residerende aandeelhouders en voor 37,58% aan Britten en Amerikanen. Uit al deze gegevens blijkt hoe aanzienlijk de invloed is van de aandeelhouders op de werking van de ondernemingen. Hun enige zorg is een zo groot mogelijke winstmarge op de kortst mogelijke tijd. Door hun ontzaglijke impact op de

economie van een land, hebben ze een bijna onbeperkte invloed op de plaatselijke regeringen. En alhoewel ze aandeelhouder zijn en niet de rechtstreekse eigenaar van de ondernemingen, kunnen ze zich bovendien even snel terugtrekken als ze zijn binnengekomen.

De strijd voor de politieke controle op het economische leven wordt zodoende in de volgende jaren de cruciale inzet van de arbeidersbeweging en de progressieve krachten van onze samenleving. Het is het enige alternatief voor de toekomst. (ads) - Bron: "Le Monde" ■

HET TOENEMEND GEWICHT VAN DE AMERIKAANSE-BRITSE AANDEELHOUDERS

		Niet-residerende aandeelhouders	Noord-Amerika en Groot-Brittannië
Nokia (Finland)	Telecommunicatie	90 %	50 %
I.N.G. (Nederland)	Financiën	75 %	45 %
Dexia (Frankrijk)	Financiën	74 %	11,3 %
A.G.E. (Frankrijk)	Financiën	73,4 %	7,9 %
Philips (Nederland)	Elektronica	70 %	35 %
Totalfinaeif (Frankrijk)	Petroleum	65 %	20 %
Cap Geminië (Frankrijk)	Diensten-communicatie	64 %	35 %
Ahold (Nederland)	Distributie	64 %	31 %
Vivendi-Universal (Frankrijk)	Media-diensten	61,6 %	24,6 %
Alston (Frankrijk)	Machine	61,5 %	47 %
Avantis (Frankrijk)	Medicijnen	58 %	31,6 %
ETON	Diensten	57,9 %	25 %
BSCB (Spanje)	Financiën	55 %	29 %
Unilever (Nederland)	Gebruiksgoederen	55 %	36 %
Royal Dutch (Nederland)	Petroleum	54 %	42 %
AXA (Frankrijk)	Verzekeringen	52 %	28 %
Deutsche Bank (Duitsland)	Telecommunicatie	52 %	5,5 %
EADS (Frankrijk)	Luchtvaart	50,9 %	5,6 %
ABN-AMRO (Nederland)	Financiën	50 %	25 %
Alcatel (Frankrijk)	Elektronica	50 %	40 %
Siemens (Duitsland)	Elektronica	49 %	40 %
Lafarge (Frankrijk)	Materiaal	49 %	29 %
Michelin (Frankrijk)	Banden	48 %	24 %
Lagardere	Holding	48 %	27 %
AEGON (Nederland)	Financiën	47 %	28 %
Danone (Frankrijk)	Voeding	47 %	26 %
Bayer (Duitsland)	Chemie	44 %	21 %
Daimler-Chrysler	Auto's	43 %	17 %
K.P.N. (Nederland)	Telecommunicatie	42 %	19 %
ACCOR (Frankrijk)	Hotels	40,8 %	16,9 %
BNP-Paris Bas (Frankrijk)	Financiën	40 %	20 %
Saint-Gobain (Frankrijk)	Glas	40 %	22 %
Credit Lyonnais (Frankrijk)	Financiën	39 %	24 %
enz.			

GEVAARLIJK POKERSPEL IN MACEDONIË

| Antoine Uytterhaeghe |

In deze Macedonische crisis lijken een aantal mensen compleet blind te zijn of aan geheugenverlies te lijden. Macedonië werd door het militaire media complex van het westen twee jaar geleden beschreven als een oase van vrede en van preventieve diplomatie. Nu staat het land aan de rand van de oorlog en willen de media en bepaalde westerse politici ons vertellen dat sinds mensenheugnis etnische conflicten veroorzaakt worden door de lokale bewoners.

Spanningen tussen bevolkingsgroepen bestaan, maar ze uitvergroten tot hoofdoorzaak van conflicten klopt in de meeste gevallen niet met de werkelijkheid. Oorzaken zijn in vele gevallen te zoeken buiten de landsgrenzen die zich bedienen van bestaande spanningsvelden. Ze zijn dan het gevolg van een beleid opgelegd door buitenlandse regeringen of statenverbanden in het kader van hun geopolitieke en militaire strategie.

WESTERS STEUNPUNT

Macedonië werd gedwongen om het westen te steunen tegen Klein-Joegoslavië. Met het akkoord Milosevic - Holbrook (herfst 1998) werden OVSE-waarnemers naar Kosovo gestuurd. Gelijktijdig werd door de NAVO in Macedonië een "extraction force" opgesteld. Joegoslavië zag in deze stationering van NAVO-militairen een duidelijke schending en bedreiging van zijn soevereiniteit. Hierdoor werd Macedonië gedwongen een anti-Joegoslavische rol te vervullen.

Door de NAVO-luchtaanvallen op Servië en Kosovo veranderde Macedonië in een combinatie van militaire basis en vluchtelingenkamp met zeer zware gevolgen voor de stabiliteit van de jonge soevereine staat. Macedonië had last om de komst van enorme aantallen Kosovaarse vluchtelingen te verteren. Bovendien werd Macedonië nog op een andere manier slachtoffer van de westerse politiek. Tien jaar sancties en de NAVO-agressie tegen Joegoslavië hebben voor Macedonië alleen maar negatieve

gevolgen met zich meegebracht. Macedonië verloor zijn belangrijkste afzetmarkten naar Servië, Bosnië en Kroatië. Macedonië heeft meer dan 120 miljoen DM moeten vrijmaken om zijn munt te ondersteunen. De Macedonische zeepbel staat op springen.

De werkloosheid bedraagt meer dan 50%, het officiële cijfer spreekt van 40%. Vast staat dat er meer dan 370.000 geregistreerde werklozen zijn. In 1998 werkten 109.000 werknemers in onrendabele bedrijven, 138.000 werknemers waren in het jaar 2000 werkzaam in verlieslatende bedrijven, dat is 1/3 van de actieve bevolking, 60% van de werknemers staan op de lijst van ontslagen.

De meeste Albanese burgers in Macedonië leven op het platteland, 60% van hen zit zonder werk. Men kan zich voorstellen wat met dit leger werklozen gebeurt wanneer de ketting verder breekt. Dan is het zeer gemakkelijk deze sociale explosie af te leiden naar nationalistische en terroristische wegen. In dergelijk situatie heeft het land maar twee mogelijkheden. Ofwel sluit het zijn grenzen en leeft het de opgelegde boycot sancties tegen zijn buurstaat na, - wat het land naar het bankroet leidt -, of het kan aanmodderen door haar buitenlandse handel te laten criminaliseren. Dit waren en zijn hoogdagen voor de maffia. In de officiële westerse versie hield en houdt Macedonië zich aan de sancties, de internationale waarnemers wisten en weten echter wel beter, maar hun rapporten werden thuis voor "la bonne cause" herschreven.

Het is zonder meer schokkend wanneer men hoort welke prijs (25 miljard \$) de buurlanden van Joegoslavië hebben betaald voor het westerse avontuur tegen Belgrado.

WASHINGTON FINANCIERT ETNISCHE OORLOGEN IN DE BALKAN

Terwijl Washington zegt dat het Macedonië steunt, steunt het gelijktijdig en dirigeert het achter de schermen met geld en militair materiaal, het UCK/KLA dat betrokken is bij de grensoorlog met Macedonië.

Washington adviseert zowel het aanvallende UCK als het Macedonische leger via het Military Protection Resources Incorporation (MPRI), een Amerikaanse huurlingenorganisatie onder contract met het Pentagon in het kader van het Amerikaanse hulppakket. Het MPRI adviseert en bewapent de UCK dat verantwoordelijk is voor terroristische aanslagen in Macedonië. In dit conflict trekt de Amerikaanse inlichtingdiensten aan beide touwtjes. Men kan zich terecht de vraag stellen wat hun verborgen agenda is. Dat is minstens een sinister spel van de Amerikaanse adviseurs van deze huurlingenorganisatie. Het MPRI zorgt zeker ook voor het dumpen van afgedankte wapens aan het Macedonische leger waarvan het Amerikaanse leger af wil.

Voor het UCK zijn er diverse financieringsbronnen om het nodige wapentuig aan te kopen: drughandel, steun van islamitische organisaties, onrechtstreekse Amerikaanse financiële

hulp, bijdragen van de Albanese gemeenschap in Amerika, Zwitserland en elders. Deze geldstroom voor het groot-Albanese plan overstijgt de hulp die Macedonië van het buitenland krijgt.

Het MPRI wordt gecontroleerd door een handvol ex-generaals van het Amerikaanse leger. De MPRI-generaal uit dienst Rich Griffis is verantwoordelijk voor het programma in Macedonië. Hij heeft ook goede banden met Agim Ceku, die deel uitmaakte van het "oid boys network" dat in 1995 opereerde in Kroatië. Toen was deze gewezen Franse (vreemdelingen-)legionair van Albanese origine, commandant van de Kroatische artillerie die meedogenloos de Servische burgers in de provincie Krajina beschoot, waardoor hij zich schuldig maakte aan oorlogsmisdaden.

Volgens Carla Del Ponte, de hoofdaanklaagster van het Joegoslavië tribunaal, staat de reputatie, de integriteit van Agim Ceku in het Kosovaars conflict en zijn medeplichtig optreden in Macedonië niet ter discussie.

De UCK werd in september '99 gevormd tot het Kosovo Beschermingskorps (KPC). Dat zelfde KPC is betrokken bij terroristische aanslagen in en rond Tetovo. De terroristen opereren vanuit UCK-bases in Kosovo onder de bescherming van KFOR die niets ziet en weet. Volgens de uitlatingen van Carl Bildt (VN-coördinator voor de Balkan) zijn de Macedonische troepen geen partij voor de UCK. De rebellen hebben een competente organisatie en een kern van ervaren strijders. De westerse media geven de indruk dat het NLA/UCK zich van de ene dag op de andere in Macedonië ontwikkeld heeft en dat de NAVO met de rebellen geen contact heeft en moeten bijgevolg onderhandelen met de Albanese minderheid in Macedonië.

VN- "VREDESHANDHAVING" ?

De Britse krant "Sunday times" meldde dat de Amerikanen toegegeven hebben dat ze het UCK actief geholpen hebben met militaire training voor de NAVO-bombardementen op Servië en Kosovo begonnen. Documenten van de CIA laten duidelijk verstaan dat de steun nooit werd

stop gezet. Het is geen geheim dat de UCK contacten blijft onderhouden met CIA, en met criminele syndicaten die in de Balkan betrokken zijn bij de drug- en mensenhandel en op zich contacten hebben met paramilitaire organisaties.

Door het om te dopen tot Kosovo

aantal oud-strijders. Men schatte dat het UCK ongeveer 20.000 manschappen telde tijdens de NAVO oorlog, het Kosovo Protection Corps telt ongeveer 5.000 man. Er werd ons nooit verteld wat er met de rest van de gewapende UCK-strijders gebeurde.

Protection Corps kreeg de UCK een officieel statuut. Dit betekent dat het aanspraak kan maken op fondsen van de VN en andere bilaterale kanalen. Met andere woorden, de VN financiert op deze wijze het terrorisme en creëert een lelijk historisch precedent. De VN betalen de salarissen van een heleboel gangsters die betrokken zijn bij terroristische aanslagen in Macedonië. Het fiasco van KFOR/NAVO in Kosovo is één van de oorzaken, zoniet de belangrijkste, voor de diepe crisis in Macedonië.

Twee jaar geleden werd Kosovo door de NAVO in rambo-stijl opgedeeld in sectoren. De Amerikanen vestigden zich in een gebied dat grenst aan Zuid-Servië en Macedonië. Waarom?

De UCK en haar gelieerde politici waren wonderlijk zeer coöperatief en werden beloofd voor zoveel "medewerking", ze kregen verantwoordelijke posten in het Kosovo Protection Corps. Het KPC werd opgericht en bestaat hoofdzakelijk uit dezelfde UCK-commandanten. Er werd beweerd dat het om een burgerorganisatie gaat met een

Minder dan een jaar na deze complete demobilisatie passeren UCK-eenheden ongestoord de Amerikaanse sector en belanden in de gedemilitariseerde zone (grens met Zuid-Servië) en Macedonië, waar ze hun uitvalbasis inrichten en van waaruit ze hun acties tegen Servië en Macedonië ondernemen. Internationale waarnemers maken regelmatig melding van de grensoverschrijdingen door UCK-rebellen, die goed uitgerust zijn met stingerraketten en sam-7 raketten. De Amerikanen hebben niets gezien ofwel keken ze de andere kant uit.

VELE VRAGEN

Als Kosovo een internationaal protectoraat is dan zijn de activiteiten van de UCK tegen de buurlanden Servië en Macedonië, een daad van agressie volgens het internationaal geldend volkenrecht. Deze die verantwoordelijk zijn voor het protectoraat maken zich dan schuldig aan agressie.

Vrijwel niemand bij de westerse media stelt deze simpele vraag: hoe kon een ontwapend UCK aanvallen uitvoeren in

een gebied dat onder internationale controle staat? Hoe konden zij onder het oog van veertigduizend NAVO/KFOR-soldaten goed bewapend deze aanvallen uitvoeren? Waar hebben ze deze wapens gehaald, of hebben ze hun bewapening behouden? Het zou betekenen dat de NAVO gelogen heeft, of is het zo dat KFOR de ene UCK-krijger ontwapende om het wapen vervolgens aan een andere UCK-rebel terug uit te reiken, met de bedoeling om de Serviërs en andere etnische groepen uit Kosovo te verdrijven en om terroristische acties in Macedonië te ondernemen.

Men moet zich ook de vraag stellen wie de Albanese extremisten blijft bewapenen. De meeste onafhankelijke waarnemers verwijzen in hun analyse naar de BND (Duitse inlichtingendienst) en de CIA. Het is een publiek geheim, als dat al ooit een geheim is geweest, dat de

De NAVO-soldaten in Macedonië zijn niet echt welkom bij de Slavische Macedoniërs. Die vinden dat de alliantie de voorbije weken al te zeer de kant koos van de etnisch-Albanese rebellen van het Nationaal Bevrijdingsleger (UCK). "Het keerpunt lag op 25 juni", verklaarde de Belgische verbindingsofficier Harry Rumes. Onder Kfor-vlag escorteerden Amerikaanse soldaten toen eenzijdig rebellen uit Aracinovo, een strategisch gelegen dorpje vlakbij de nationale luchthaven dat het UCK had ingenomen. Precies op dat ogenblik dat ze omsingeld waren door het Macedonisch regeringsleger en als ratten in de val zaten, kregen de rebellen van het Amerikaans leger een vrijgeleid en konden ze vertrekken, met wapens en al. De actie verliep onder de vlag van Kfor. Voor de Slavische Macedoniërs betekende dit het bewijs van wat ze al lang vermoeden: de Navo heult samen met het UCK. "We hebben allemaal furieus gereageerd bij de Amerikanen", zei Rumes. "Ze brachten het leven van onze militairen in gevaar. We waren plots allemaal 'Amerikanski'."

Bart Breilant, De Standaard 28.08.01

CIA geïnfiltrerd was in de OVSE-waarnemerscommissie in Kosovo.

Er wordt ons voorgehouden dat "plotseling" de Macedoniërs en Albanese met elkaar aan het vechten zijn gegaan. De werkelijkheid is veel complexer. De reden dient eerder gezocht te worden in een decennium van westerse politiek, en het falen van de NAVO/KFOR en VN-missie in Kosovo. Uiteraard draagt ook Macedonië een deel van de verantwoordelijkheid voor de huidige situatie, maar deze is geringer in vergelijking met de ware oorzaak.

Het Macedonische drama produceert nu ook zijn vluchtelingen, de regering in Skopje vraagt om de dorpen te verlaten waar de strijd plaats grijpt. Niemand ziet daarin de vooruitzetting van een etnische zuivering. We kunnen hier uit afleiden dat dit conflict zich in niets onderscheidt van het Kosovo-conflict wat betreft de gang van zaken. Ook in 1998 heeft de NAVO zich door het UCK laten 'roepen'. Het jongste voornemen om militair actiever te worden onder de verpakking de Albanese rebellen te ontwapenen en militair sterker aanwezig te zijn in Macedonië dient de belangen van het UCK. Zijn dit geen voortekens, waarbij de grenzen van een Groot-Albanië zich beginnen af te tekenen?

Zelf wanneer het om een vreedzame actie van de NAVO zou gaan, dan moeten we wederom vaststellen dat ze nog eens doorgevoerd gaat worden zonder VN-mandaat. Wie kan en zou nu zo kleingeestig zijn om te eisen dat de "vredesactie" van de NAVO met de goedkeuring van de VN zou doorgevoerd worden, om dat dergelijke opdrachten tot de bevoegdheid van de VN behoren? Het gaat volgens Robertson en C° toch om een humanitaire actie.

HET STINKT HIER OOK NAAR PETROLEUM

Ook in het Macedonische conflict stinkt het naar de petroleumbelangen van Washington. De VS willen en zullen een sterke invloed in de regio behouden. De vraag is waarom? Omdat alles draait om de transportmogelijkheid van de enorme oliereserves uit de Kaspische Zee en

Centraal-Azië door het Balkangebied. Het handhaven van de Amerikaanse hegemonie in de betrokken gebieden staat bovenaan de agenda.

Hoewel officieel de NAVO Joegoslavië bombardeerde om de etnische zuivering te stoppen, waren de bombardementen eigenlijk een onderdeel van de strategie om de regio te beheersen. Gans de openstelling naar het westen van die petroleumbelangen wil men onder controle hebben. Men wil precies die regio veilig stellen voor de eventuele transbalkan oliepijplijn, waarbij de Kaspische olie via Macedonië, Kosovo en Albanië moet vervoerd worden. De medewerking van de Albanese voor de realisatie van deze pijplijn kon alleen maar verzekerd worden door de VS- en NAVO-interventie in Kosovo, om deze regio aan het gezag van een niet-westers gezind Joegoslavië te onttrekken.

De VS probeerde ook de steun van Macedonië te verkrijgen door beide kampen te helpen. Dat gebeurde o.m. door de diensten van het huurlingenbureau MPRI in te huren, dat zowel het Macedonische leger als het UCK traint. De NAVO-strategie is een bestanddeel van de Amerikaanse geopolitiek. Het is het militair tegengewicht tegen Rusland die zelf de olie van de Kaspische regio en Centraal-Azië over haar gebied zou willen vervoeren.

In een document van 1992 van de defensieplanning van het Pentagon, wordt de voortzetting van het VS-leiderschap in

Samenstelling Macedonische Parlement (120 mandaten)

Partij	Man-daten	Verkiezingen 1998 - %
Macedonische partijen		
Vmro & DA	59	28,1 – 10,7
SSM	29	25,1
LDP & DPM	4	7,0
SPM	3	4,7
Albanese partijen		
PPD	14	10,3
PDS	11	9,0

de NAVO vooropgezet en gepropageerd, door de andere industriestaten te ontmoedigen om dit leiderschap in vraag te stellen of om te streven voor een grotere rol op wereld of regionaal vlak. Door deze politiek, die door de nieuwe Amerikaanse regering met nog meer ijver nagestreefd wordt, bewandelt Bush een risicovolle weg. Hij probeert te voorkomen dat Europa machtiger zou worden dan de door Washington geleide NAVO. In dit perspectief moet men de geruchten dat de VS zijn rol in de Balkan wil afbouwen, met een korrel zout nemen. De VS heeft reeds te veel in de regio geïnvesteerd om zich nu terug te trekken. Na de bombardementen van de NAVO gaven de VS 6,6 miljoen \$ uit aan de bouw van hun militaire basis "Bondsteel" in de Amerikaanse sector van Kosovo. Het is één van de grootste militaire VS-basissen in het buitenland, gebouwd door Haliburton, 's wereld grootste oliecorporatie, waar Cheney aan het hoofd van stond tot hij gevraagd werd voor de functie van VS-vice-president.

Wanneer men de gebeurtenissen en de crisis nader analyseert geraakt men er meer en meer van overtuigd dat de NAVO het scenario van haar verborgen agenda in praktijk zet. Meteen moet men de uitlating van Carl Bildt bijtreden, waarin hij stelde dat men van ex-Joegoslavië een lappendeken van protectoraten wil maken, naar het model van Kosovo en Bosnië. Dit alles onder de verpakking van VN-vredeshandhaving, d.w.z. onder de militaire bezetting van de NAVO.

SPEELT SOLANA DE ROL VAN VREDESTICHTER OF VAN DUIVEL?

De man is nu verantwoordelijk voor het buitenlands beleid van de Europese Unie. Maar vergeten we toch ook niet dat hij in zijn vroegere functie Klein-Joegoslavië zeventig dagen liet bombarderen. Waardoor hij aangetoond heeft geen respect te hebben voor het internationaal geldend volkenrecht en de VN. Hij draait de Macedonische regering de duimschroeven aan om toe te geven aan de Albanese eisen. Niemand zal ontkennen dat men bepaalde regelingen voor een betere harmonische samenleving

van beide volkeren in het Macedonische staatsbestel en soevereiniteit moet bewerkstelligen. Maar wanneer men aandachtig de Albanese eisen analyseert, stelt men vast dat deze gericht zijn op een confederatie, als eerste stap naar de implosie van Macedonië en het vervolgens realiseren van een Groot-Albanië. Zo wordt het kruisvat in de Balkan nog gevaarlijker en brengt het zeker geen stabiliteit. Het risico is groot dat de Albanese minderheid in Montenegro, Zuid-Servië en

Griekenland bij deze gang van zaken dezelfde eisen met dezelfde middelen zullen proberen door te drukken.

10.08.01

Bron:

- freitag - Michael Jaeger - Milosdvic en Macedonië
- M.Chossudovsky - Washington financiert oorlogen in de Balkan
- Target juni - Balkandossier
- Marjorie Cohn - vrede voor een pijlpilj

MACEDONIË, HET UCK EN DE NAVO

De voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië is een van de eerste Balkanstaten die zich terugtrok uit de Federatie Joegoslavië. Nog voor het uitbreken van het conflict in Kosovo liet de regering aan de Verenigde Staten toe er troepen te stationeren. Later kwamen er andere NAVO-troepen bij en werd hun wapenbevoorrading die in de Griekse havens werd gelost over het grondgebied van Macedonië aangevoerd. Ten slotte zorgde het land voor de opvang van een aanzienlijk aantal Albanese vluchtelingen uit Kosovo. Hierbij hield de NAVO geen rekening met het bestaande moeilijke evenwicht tussen Slaven en Albanese, die zo'n 25% van de bevolking uitmaken.

Na het einde van de oorlog in Kosovo nam het UCK een belangrijke plaats in. Men zal zich herinneren dat er tijdens de onderhandelingen in Rambouillet geen enkele partij (noch de Serviërs, noch de Albanese Kosovaren) het akkoord wilden ondertekenen. De Amerikaanse Staatssecretaris voor Buitenlandse Zaken, Madeleine Albright, trok het UCK dan over de streep. Vanaf dat moment hadden de VS en de NAVO de handen vrij om hun bombardementen op Servië en in Kosovo aan te vatten. Hierdoor nam het aantal vluchtelingen enorm toe wat voor de VS-propagandamachines een belangrijk element was. Het UCK dat tot dan toe een beperkte inbreng had, kreeg dankzij de afspraak met Albright, moderne wapens, en verdubbelde haar aanvallen.

Na het akkoord voor de stopzetting van de bombardementen en de terugtrekking van de Servische troepen uit Kosovo kon het UCK, gezien de trage opmars van de NAVO, het vacuüm invullen en de belangrijkste regio's van Kosovo bezetten. Over hun ontwapening werd wel gepraat maar nooit consequent een doorgevoerd. Nadien was er de inval van UCKM-troepen, komende uit Kosovo, in Zuid-Servië, ondanks de aanwezigheid van NAVO-troepen aan de grens. Na een akkoord tussen de NAVO en het nieuwe regime in Belgrado, trokken ze zich wel terug. Sinds enkele maanden is Macedonië het doelwit van de UCK-troepen. Eens te meer hebben deze hun basis in Kosovo en laat de NAVO begaan. Het is duidelijk dat het hier niet om Macedonische Albanese gaat gezien deze in het parlement en in de regering zitten. In hoofdzaak worden deze groep rebellen gevormd door UCK-troepen uit Kosovo.

We weten vanzelfsprekend dat de Albanese bevolking van Kosovo door Servië gediscrimineerd werd, en dat de Albanese in Macedonië als een minderheid behandeld worden, alhoewel deze situatie reeds veel verbeterd werd. Maar het is ook bekend dat de grote droom van de Albanese uit de regio erin bestaan een groot-Albanië uit te bouwen waar Kosovo, stukken van Servië, Macedonië en Montenegro, en zelfs Griekenland, zouden van deel uitmaken.

Het optreden van de NAVO dat er in bestaat Macedonië steeds meer onder druk te zetten en het UCK de vrije hand te geven, doet veel vragen oproepen, en is niet vrij van gevaar. (ads)

DE GLOBALE MILITAIRE UITGAVEN IN DE LIFT

BEWAPENING - ONTWAPENING INTERNATIONAAL VEILIGHEIDSBELEID

I Antoine Uytterhaeghe I

Het jaar 2000 was voor onze planeet geen rustige periode: het is er niet vreedzamer op geworden. Er waren 25 grote conflicten, waarvan er 23 van interne aard waren met een sociale en economische achtergrond.

Afrika en Azië waren de werelddelen met het grootste aantal conflicten. De meeste van deze gewelddadige conflicten duren reeds langer dan 7 jaar. Deze die men heeft kunnen beëindigen is dankzij onderhandelingen en niet door een militaire overwinning. Om deze brandhaarden te beëindigen heeft men 55 vredesoperaties ingezet tijdens het jaar 2000.

MILITAIRE UITGAVEN EN BEWAPENING

In de jaren tachtig tot de eerste helft van de jaren negentig daalden de wapenexporten met de helft, vooral omdat de wapenuitvoer van de toenmalige Sovjet-Unie en de erfgenaamstaten drastisch daalde. Naargelang de bronnen die men raadpleegt bedroeg de globale wapenexport in de tweede helft van de jaren negentig 40 (Sipri) tot 80 miljard DM (VS-regering).

Sedert 1998 stijgen de militaire uitgaven terug. Deze waren het laagst in 1998, sedertdien zijn ze terug in reële cijfers met 5% gestegen. Deze stijging is kenmerkend voor alle werelddelen. Voor het jaar 2000 bedroegen de militaire uitgaven 798 miljard \$- dat is 130\$ per hoofd van de wereldbevolking. De grootste volumestijging was in Rusland en de VS. Maar de grootste reële stijging was in Afrika, in reële termen + 37% en Zuid-Azië + 23%.

De VS is de koploper van de globale stijging van militaire uitgaven met 37% voor het jaar 2000. Voor de twee jaar van 1998 tot 2000 zijn de militaire uitgaven met 2,3% (6 miljard \$) naar omhoog gegaan op basis van de prijzen van 1998. Rusland kende ook een buitengewone stijging van zijn militaire uitgaven, met name ± 44% in reële termen, hetgeen neerkomt op een stijging van + 13 miljard \$ (constante prijzen van 1998). Rusland is goed voor 6% van de globale militaire

uitgaven, 10% meer dan Frankrijk en 35% lager dan deze van de VS.

Het productieniveau van het Russische militaire wapencomplex is praktisch verdubbeld voor de periode van 1998 naar 2000, hetgeen overeenstemt met 18,7% van de militaire output van de Sovjet Unie in 1990. De militaire uitgaven van Rusland voor het jaar 1999 bedroegen 2,6% van het BNP, voor het jaar 2000 bedroegen ze ± 2,75% van het BNP en voor 2001 zitten ze nog verder in de lift. De productie van Russische militaire uitrusting steeg in 1998 met meer dan 75% in reële termen

belangrijkste wapenimporteurs voor de periode 1996 tot 2000, o.a. India, Pakistan en Turkije waren allen betrokken bij conflicten.

De zes EU-lidstaten: Frankrijk, Duitsland, Italië, Spanje, Zweden en het Verenigd Koninkrijk zijn bezig een gemeenschappelijke wapenmarkt en militaire technologie uit te bouwen.

De globale militaire uitgaven stijgen, de wapenproducenten worden groter en invloedrijker. Bijgevolg oefenen de wapenproducenten meer druk uit om nieuwe orders binnen te halen.

Uit de gegevens blijkt dat de permanente leden van de Veiligheidsraad de grootste wapenhandelaars zijn

(stijging van wapenexport en interne bestelling). De Russische wapenproductie is desondanks nog maar 1/5 van het niveau van 1991 en 1/3 van het jaar 1992.

INTERNATIONALISATIE

Voor de periode van 1999 daalde de globale wapentransfer, maar voor de periode van 1995 tot 2000 was ze relatief stabiel. De VS is goed voor bijna 50 procent van het totaal van de wapenverkoop, gevolgd door Rusland, Frankrijk, Verenigd Koninkrijk en Duitsland. De 15

Belangrijke wapenproducenten in Europa, willen een meer geïntegreerde Europese wapenindustrie realiseren.

VERKOOP EN EXPORT VAN CONVENTIONELE WAPENS

Zoals gezegd bleef de globale wapenexport van conventionele wapens relatief stabiel voor de periode 1995 tot 1999. Volgens een studie van het "Conventional Arms transfert to Developing Nations", gepubliceerd door de onderzoeksdienst van de bibliotheek

van het Amerikaanse congres, blijkt dat de internationale wapenverkoop met 8 procent gestegen zijn in het jaar 2000, goed voor een bedrag van 36,9 miljard \$. Er zijn vier belangrijke exportlanden

1. De grootste is de VS, goed voor 47% van de globale wapenuitvoer
2. Rusland is goed voor 10% van de internationale wapenmarkt
3. Frankrijk eveneens 10%
4. Verenigd Koninkrijk en Duitsland nemen 5 tot 10% voor hun rekening.

Voor de periode van 1996 tot 2000 was de VS de koploper, het is wapenleverancier van de 10 belangrijkste wapenkopers en heeft de langste klantenlijst. De Amerikaanse wapenproducenten tekenden verkoopcontracten voor iets minder dan 18,6 miljard \$, goed voor de helft van de wapenverkoop in de wereld. Het prijskaartje van de wapenhandel naar de ontwikkelingslanden bedroeg voor het afgelopen jaar 25,4 miljard \$, 68% van de Amerikaanse wapenverkoop gaat naar de ontwikkelingslanden.

Ze leveren wapens onder de verpakking van hulp (Colombia - Egypte - Israël - enz.). Rusland verhoogde zijn wapenuitvoer in 2000 met 15%, vooral naar China. Hierdoor is China de grootste aankoper van wapens van de wereld in het jaar 2000. De belangrijkste invoerders van conventionele wapens voor de periode van 1996 tot 2000 waren Taiwan, Saoedi Arabië, Turkije, Zuid-Korea en China. De EU transfer van wapens naar niet EU-lidstaten bezorgde haar de 2de plaats op

En de winnaar is .....

De top van de wapenuitvoerders

	1999	2000
Verenigde Staten	11,8 \$	18,6 \$
Rusland	4,8 \$	7,7 \$
Duitsland	4,0 \$	3,1 \$
Frankrijk	0,9 \$	4,1 \$
Verenigd koninkrijk	0,8 \$	0,6 \$
Italië	0,6 \$	0,1 \$
China		0,4 \$
Andere Europese Landen	4,6 \$	
Andere landen	0,9 \$	

Bedragen in miljarden \$ - wisselpariteit 1999

De top van de wapenimporteurs voor de ontwikkelingslanden - jaar 1999

Zuid-Afrika	3,3 \$
Egypte	2,6 \$
Israël	2,3 \$
China	1,8 \$
Saoudi - Arabië	1,6 \$
India	1,6 \$
Pakistan	1,0 \$
Singapore	0,7 \$
Taiwan	0,5 \$
Verenigde Arabische Emiraten	0,5 \$

Bedragen in miljarden \$ - wisselpariteit 1999

Bron: Congressional research service - Conventional Arms

transfers to Developing Nations" - International Herald

Tribune 21.08.01

wapenmarkt d.w.z. 24% van de globale wapenverkoop.

Rekenen we daarbij haar verkoop op de EU-markt dan realiseren ze een totaal van 28% van de globale wapenmarkt.

De NAVO-lidstaten zijn in de globale wapenhandel goed voor 80%.

Uit deze gegevens blijkt eens te meer dat de permanente leden van de VN-Veiligheidraad die steeds de mond vol hebben over vrede en conflictpreventie, de grootste wapenhandelaars zijn.

MILITAIRE UITGAVEN

Mondiale militaire uitgaven van 1996 tot 1999

Bedragen in miljarden \$ op basis van constante prijzen van het jaar 1995

REGIO	1996	1997	1998	1999
AFRIKA	8,9	9,3	9,5	10,6
Noord	3,2	3,5	3,7	-
Sub-Sahara	5,8	5,8	5,8	6,6
AMERIKA	294,0	294,0	287	294
Noord	274,0	272,0	266	269
Centraal	0,5	0,4	.....	.....
Zuid	19,5	22,1	.....	.....
AZIE/OCEANIE	34,0	137,0	137	39
Centr.Azië	1,0	1,2	...	.....
Oost-Azië	111,0	114,0	113	114
Zuid-Azië	3,0	13,4	13,6	14,5
Oceanië	8,4	8,6	8,9	9,3
Midden-Oosten	45,5	50,3	49,5	49,4
Europa	226,0	227,0	221	226
EU	34,3	36,1	29,2	33,0
CIS	25,6	27,3	20,4	24,6
West-Europa	192,0	191,0	192	194
WERELD	708,0	718	704	719
Wijziging %		±1,4%	±1,9%	+2,1%

Bron: Sipri jaarboek 2000

Sommige landen komen in de tabel niet voor bij gebrek aan concrete gegevens.

Voor Afrika heeft men geen rekening gehouden met volgende landen Angola, Kongolese republiek (Brazaville), de Democratische Republiek Kongo (Kinshasa), Libië en Somalië.

Voor Azië heeft men geen rekening gehouden met Afghanistan, voor het Midden-Oosten zijn niet opgenomen Irak en Qatar. Bijgevolg zijn in het totaal bedrag voor de wereld de uitgaven van deze landen niet inbegrepen. Aangezien een reeks van Afrikaanse landen verwickeld zijn in oorlogen en interne conflicten, mag men ervan uitgaan dat de uitgaven voor de landen van de regio sub-Sahara het dubbele is als deze vermeld in de tabel.

“ONS RECHT OM TE LEVEN IS BELANGRIJKER DAN WELKE ECONOMISCHE OVERWEGING OOK!”

| Hilde Herssens |

Waarnemer VN Conferentie voor het Vlaams Netwerk Lichte Wapens

“Vastbesloten om het menselijke lijden, dat veroorzaakt wordt door de illegale handel in en er het op volgend misbruik van lichte wapens - gebruikt om honderduizenden onschuldige mensen elk jaar te terroriseren, te doden, te verminken - te verminderen, alsook om het respect voor het leven en de waardigheid van de menselijke persoon te bevorderen door een cultuur van vrede te promoten.”

Dit citaat komt uit de inleiding van het Actieplan (Artikel 2ter), het resultaat van de VN Conferentie over Illegale Handel in Lichte Wapens in al zijn Aspecten, die in New York plaatsvond de laatste 2 weken. Maar hoe ernstig zijn de voornemens van de internationale gemeenschap en van de verschillende regeringen omtrent dit thema ?

De Wereld Gezondheidsorganisatie stelt dat elk jaar ongeveer 500 000 mensen sterven door lichte wapens, waarvan het merendeel kinderen, vrouwen en onschuldige burgers. Zes miljoen kinderen zijn gehandicapt door lichte wapens en miljoenen mensen zijn verdreven van hun thuis. Sedert 1990 braken er over de hele wereld een 100 tal conflicten uit, de meeste hiervan werden gevochten met lichte wapens. Momenteel zouden er ongeveer 550 000 lichte wapens circuleren in de wereld, genoeg om elke 10 de persoon (!) op aarde te bewapenen en dit terwijl er geen globale wetten zijn om deze stroom van wapens naar criminelen, drugshandelaars, terroristen, conflictzones en gedestabiliseerde regio's te controleren.

Het rapport van de Gouvernementele experts van 1997 riep deze conferentie samen, om een Actieplan op te stellen ter Preventie, Bestrijding en Eliminering van de Illegale Handel in Lichte Wapens in al zijn Aspecten. De doelstellingen van deze

conferentie, die mede onder druk van de Niet Gouvernementele Organisaties, journalisten, en vele anderen nu doorgegaan is, waren de volgende :

- Normen versterken en ontwikkelen op nationaal, regionaal en globaal niveau om de strijd tegen de illegale handel in lichte

wapens in al zijn aspecten te steunen;

- Internationale maatregelen nemen om de illegale trafieken en de productie van lichte wapens te voorkomen en te bestrijden, om de extreme en destabiliserende accumulaties en transfers van zulke wapens te verminderen;
- Politieke wil mobiliseren in de internationale gemeenschap omtrent dit thema en bewustmaking creëren over de ernstige gevolgen van de lichte wapens;
- Verantwoordelijkheid creëren bij de Staten over de export, import, transit en heruitvoer van lichte wapens .

Na deze 2 weken van onderhandelen blijkt echter dat van de originele bedoelingen niet veel kan gerealiseerd worden.

Verplichte markering en tracering van lichte wapens lijkt geen

hoofdbekommernis meer te zijn, meer

openheid over de trafieken van wapens is niet haalbaar en een sterkere regelgeving op het exportbeleid, zodanig dat daar geen anomalieën meer optreden, is helemaal ondenkbaar.

Bekommernis om de mensenrechten wordt niet vermeld in het Actieplan, terwijl er jaarlijks duizenden mensenrechtenschendingen gebeuren met dit soort wapens. Respect voor het Internationaal Humanitair Recht, waar alle landen aan moeten voldoen, wordt daarentegen herhaald. De

intentie om brokering aan banden te leggen, lijkt binnen handbereik en de rol van de NGO's op het vlak van bewustmaking, hulpverlening en bestrijding van lichte wapens werd wel erkend.

In het algemeen kan men zeggen dat van de oorspronkelijke tekst veel afgezwakt is. Elk land of elke regio heeft immers zijn gevoeligheden. De Arabische wereld vindt dat er geen sprake is van een "extreme en destabiliserende accumulatie" van lichte wapens, de Arabische Liga en China zijn tegen meer transparantie op het vlak van

lichte wapens, de laatste verzet zich ook fel tegen het verplicht maken van welke regel dan ook. Een ander pijnpunt in de onderhandelingen blijkt het gevoel van de bedreiging van de nationale veiligheid en het zelfbeschikkingsrecht. Artikel 51 van het VN Charter van San Francisco, waarin het recht op zelfverdediging bevestigd wordt, wordt hier veel op tafel geworpen als tegenargument voor voorgestelde actiepunten. Vooral de Niet Gebonden Landen, waaronder veel ontwikkelingslanden, benadrukken dit punt sterk.

Maar de hevigste tegenstander van een sterk Actieplan is de Verenigde Staten. In hun beginverklaring stelden ze al dat het dragen van een wapen in de VS behoorde tot een basisrecht, vastgelegd in hun grondwet. Een beperking of controle op legaal bezit en transfer van wapens is ondenkbaar voor hen, terwijl het al meermaals bewezen is dat het grootste deel van de wapens op de zwarte markt legaal aangekocht werden, maar daarna, onder andere door diefstal en corruptie, in handen van minder goedbedoelende mensen beland zijn. De National Rifle Association en andere organisaties van de wapenindustrie en fervente wapenliefhebbers hebben dus alvast een sterke voorstander voor hun zaak gewonnen. De NRA zit ook in de officiële delegatie van de USA.

Andere Amerikaanse senatoren zoals de Californische Democraat Diana Feinstein benadrukken echter dat de USA zelf sterk transparante wetten heeft inzake de verkoop en de transfer van lichte wapens. *"Zouden we niet beter streven naar een aanvaarding van sterke wetten in de internationale gemeenschap ook? De VS regering zou moeten onderhandelen over een tracering van de trafieken in lichte wapens, een versterking van internationale transfer regelingen, een regeling omtrent brokers en die initiatieven steunen, en streven naar een einde aan al de geheimhouding, dat toelaat dat duizenden wapens de criminaliteit en de oorlogen stimuleert, zonder dat iemand kennis heeft van hun oorsprong!"* Of zoals Mary Leigh

Blek van de NGO Million Mom March van de USA, die zelf haar zoon verloor door lichte wapens, het uitdrukte in haar speech voor de Algemene Vergadering, *"De officiële VS rapportering aan deze Vergadering representeert niet de gedachtegang van het Amerikaanse publiek. Het is een minderheidspositie van een minderheidsregering!"* De zaal van alle delegaties gaf haar een warm applaus ter ondersteuning.

België, dat hier in naam van de EU en van de Centraal en Oost-Europese landen met een associatie – overeenkomst met de EU en andere gelijkdenkende landen spreekt, stelt duidelijk dat er een nood is aan maatregelen, die tegelijkertijd gericht zijn op de preventie van wapenhandel en op de vermindering van het aantal in omloop gebrachte wapens. Minister van Buitenlandse Zaken Louis Michel zei hier op 9 juli dat het *"essentieel is om tot concrete resultaten te komen op het gebied van controles op de export en de exportregels, een internationaal instrument voor het markeren en het opsporen van wapens, een internationaal instrument voor courtage (brokering), een beheer van de wapenstocks, het beheer en de vernietiging van overschotten van lichte wapens, de ontwapening, de demobilisatie en de reïntegratie van oud-strijders, de hulp bij de tenuitvoerlegging van de aangenomen maatregelen en een grondige follow-up van de huidige conferentie"*.

Hierbij neemt hij het sterke standpunt over dat de vorige voorzitter van de EU, Zweden, innam bij de voorbereidende vergaderingen. Staatssecretaris van Ontwikkelingssamenwerking Eddy Boutmans, die zijn spijt liet uitdrukken dat hij niet zelf de conferentie kon bijwonen, stelt voor België een verruimde aanpak voor, die gericht is op de lichte wapens alsook op de oorzaken van de instabiliteit en onveiligheid voor de mens. *"Als men structureel de vraag van lichte wapens wil verminderen, werken we immers aan een rechtvaardigere verdeling van de rijkdommen op deze wereld."* De Europese landen worden in hun eisen krachtig bijgestaan door Canada en Zwitserland.

Helaas heeft de VS regering veel politieke middelen ter beschikking om hun standpunt door te drukken. Door een toevoeging van diplomatieke taal als *"op vrijwillige basis", "waar nodig", "overwegen om", "volgens hun eigen nationale wetten of systemen"* zijn de oorspronkelijke actieplannen veelal afgezwakt. Toch blijken de meeste landen niet ongevoelig voor dit thema. De aanwezigheid van meer dan 170 NGO's van over heel de wereld heeft hier misschien een rol in gespeeld. Deze hebben hier schokkende getuigenissen afgelegd, projecten uitgelegd en de delegaties gewezen op de desastreuze effecten van de massale verspreiding van lichte wapens op de mensheid over heel de wereld. In de USA sterven sinds 1972 elk jaar meer dan 30 000 mensen door lichte wapens, een tol die veel hoger is dan de hoge tol betaald in de Vietnam oorlog. Brazilië heeft deze eeuw geen ernstige conflicten gekend en toch telt het Ministerie van Gezondheid dit decennium alleen bijna 300 000 doden door vuurwapens. In Afrika, een continent geteisterd door conflicten, kost een AK47, beter gekend als een Kalashnikov, in Kenia evenveel als 2 geiten; in Somalië heb je er al één voor de prijs van een kip. UNDP rekende uit dat het probleem van lichte wapens in handen van burgers in Albanië, een schade van 1,6 miljard US \$ (78,4 miljard BEF) toebracht aan de Albanese economie. In Karachi, Pakistan, stierven tussen 1992 en 1998 alleen 18 à 20 000 mensen als gevolg van wapengeweld, terwijl vele 10 oonden stierven in ongeregelde heden in India en Sri Lanka.

De illegale handel in lichte wapens kan niet met één pennenstreep weggeveegd worden, de vele rampzalige, complexe gevolgen van het misbruik van deze wapens zijn nog moeilijker op te lossen. Toch lijkt met dit politieke Actieplan van de Verenigde Naties de eerste stap gezet van een moeilijk en langdurig proces. Nu lijkt de tijd gekomen om de woorden met beloftes te versterken en die beloftes ook waar te maken. Want, zoals de Afrikaanse NGO's duidelijk stelden, ons recht om te leven is duidelijk belangrijker dan welke economische overweging ook. ■

DEFENSIE EN HET BELGISCH VOorzITTERSCHAP VAN EU

I Georges Spriet I

Begin juli werden een aantal Franstalige en Nederlandstalige vredesorganisaties op het kabinet van defensie uitgenodigd voor een informatie over de plannen van defensie-minister Flahaut voor het EU-voorzitterschap.

Dit kadert in de wil van de Belgische regering om transparantie na te streven, en de publieke opinie open te informeren.

Hieronder vindt u wat ik noteerde bij enkele belangrijke onderwerpen die kolonel Coelmont en de kabinetsmedewerkers Metten en Rigeaux aansneden.

INTERVENTIEMACHT

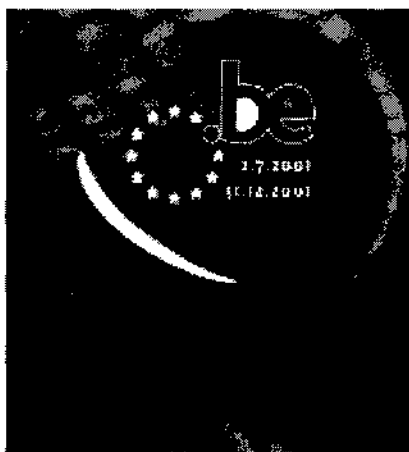
België wil verder aan de weg timmeren om de Europese interventiemacht operationeel te krijgen tegen 2003, zoals eind '99 op de top van Helsinki was beslist. Vooral de institutionele uitbouw zal de volle aandacht krijgen. Alle taken van het WEU militair bondgenootschap (West-Europese Unie) zijn inmiddels door de Europese Unie als dusdanig overgenomen, behalve de zogenaamde artikel 5-opdrachten, die handelen over de collectieve verdediging van het grondgebied.

Minister Flahaut heeft de ambitie om alle procedures voor crisisbeheer definitief afgerond te hebben tegen het einde van het jaar 2001. Dat betreft het diplomatieke niveau, het gezamenlijk Militair Comité, en de afzonderlijke generale staven. Er zal dan ook gewerkt worden aan een soort "green paper" voor het Europees militair beleid, met een beschrijving van de toestand, met een presentatie van wat reeds gemeenschappelijk is beslist, en waar we meer coherentie kunnen verwezenlijken. Het wordt geen "white paper" met nieuwe kwalitatieve stappen, omdat niet iedereen zoals België voor een echt euroleger is gewonnen.

Er wordt goed samengewerkt met de NAVO, maar geschreven overeenkomsten tussen EU en NAVO worden door de Turkse regering geblokkeerd, omdat ze dit als een onderdeel ziet van haar eigen onderhandelingspakket voor toetreding tot de EU.

SAMENWERKING

De militaire operationaliteit van een interventiemacht betreft zowel de inzet van troepen en direct materieel; dus ook vliegtuigen en schepen, als strategie en bevelstructuren (command and control)

als de instrumenten voor logistiek (o.m. aanvoer en bevoorrading). Dit alles in overeenstemming met elke nationale capaciteit om dit te verwezenlijken. Ieder land moet per geval zelf beslissen welke medewerking het kan en wil verlenen. Volgens België ligt het antwoord niet in meer geld maar in meer synergie, efficiëntie en samenwerking. De gezamenlijke nationale defensiebudgetten van de EU-lidstaten bedragen grosso modo 60% van die van de Verenigde Staten. Dus moet de doelstelling zijn ook 60% van de output van de VS te kunnen realiseren, meent men op het kabinet Flahaut. België moet haar eigen voorstellen doen binnen het

afgesproken stabiel budget dat geïndexeerd wordt en dat een extra-enveloppe heeft van 1 miljard voor buitenlandse opdrachten. Elke wijziging daarin zal op een duidelijke politieke wil moeten gebaseerd zijn.

PREVENTIE

België meent dat Europa goed is geplaatst om een degelijk preventiebeleid te voeren. De eerste afspraken zijn er maar moeten nu nog verder ontwikkeld worden. De militaire tussenkomst kan maar pas na de mislukking van de preventie worden aangevat. Alhoewel hier toch moet gesteld worden, aldus kolonel Coelmont, dat het best is om toch snel, vrij in het begin van een crisis, op te treden om ze vooralsnog stil te kunnen leggen. Maar het bepalen van het moment van militair ingrijpen is volgens hem een politieke beslissing. Zowel voor het preventiebeleid als voor de militaire interventie is het vergaren van informatie essentieel. Goed ingelicht zijn is echt nodig om een crisis te kunnen beheren. Daarom is men voorstander van een eigen Europees inlichtingsstelsel, dat bijvoorbeeld gedragen wordt door het satellietprogramma Helios II.

SNELLE INTERVENTIE

Voor de snelle-interventiemacht kan men moeilijk een begrensde actiegebied vaststellen. Veiligheid heeft geen grenzen, heet het, en wordt dus niet door afstand bepaald. We hebben in het verleden al veiligheidsopdrachten uitgevoerd in Haïti,

in Indonesië, in Zuid-Afrika. Niet is uit te sluiten. Maar eigenlijk doet dit ook niet terzake. Er moet daar vooraf geen absolute eensgezindheid over bestaan. Concreet willen we geval per geval vooruitgaan, er is geen automatisme. Het interventierecht buiten het EU-grondgebied staat in het Verdrag van Amsterdam beschreven als de Petersbergtaken. België gaat er van uit dat een duidelijk mandaat van de Verenigde Naties ideaal is voor een interventie-opdracht. Maar de VN is een instelling van onmiddellijk na de tweede wereldoorlog met z'n eigenheden als het vetorecht bijvoorbeeld. Daarom kunnen we akkoord gaan met operaties die in de geest van het VN-Handvest worden uitgevoerd. België kiest dus voor de realpolitiek als het niet anders kan. De politieke beslissing tot interventie moet een unanimitie vormen onder alle lidstaten, maar wie zich onthoudt is niet 'tegen'. Als een lidstaat 'tegen' is, gaat het zaakje niet door. Bovendien is er geen automatische of verplichte deelname aan een interventie-operatie, het blijft de vrijwillige keuze van elke lidstaat.

Een interventie moet ten dienste staan van een objectief, met name dat het eindresultaat de heropbouw van de economie moet zijn, waarbij het land haar lot zelf in handen kan nemen. Uit Joegoslavië zouden we kunnen de les trekken dat als we 10 jaar na het begin van de crisis nog militair tussen moeten komen dat we daar een slecht preventiebeleid hebben gevoerd.

OVERZICHT BELGISCHE WAPENEXPORTEN (IN DUIZEND BELGISCHE FRANK)

LAND	1996	1997	1998 ¹	1999	2000
TOTAAL:	8.180.177	7.459.934	12.537.036	9.536.312	7.778.057
EUROPA					
Duitsland	118.658	120.121		47.964	525.064
Frankrijk	389.244	368.729	312.271	160.553	117.793
Griekenland	33.811	3.799	26.019	25.697	2.138
Groot-Britt	265.095	833.624	3.866.009	579.094	154.139
Italië	103.243	194.641	366.891	268.341	305.171
Nederland	72.928	55.063	135.421	140.020	380.970
Noorwegen	4.544	67.729		121	5.365
Oostenrijk	3.743	11.389	152.243	119.850	79.228
Polen	306	64		8.108	605
Portugal	96.048	31.822		69.546	41.066
Spanje	16.799	30.156		6.656	35.176
Tsjechië	1.090	2.755		17.346	4.921
Zweden	10.280	26.123		161	78.582
Zwitserland	18.055	44.425		29.367	8.996
AFRIKA					
Eritrea	78.004	34.918		-	-
Kenia	254			202	10.609
Marokko	150.000	114.541	41.832	153.130	-
Zuid-Afrika				15.127	2.057
NOORD-AMERIKA					
Canada	212.668	218.808	196.496	79.833	226.670
USA	352.761	577.353	1.588.303	236.876	280.161
ZUID-AMERIKA					
Brazilië	66.212	227.895	217.876	491.058	600.782
Chili	743	0	53.410	60.172	1.331
Mexico	271.977	26.157	16.378	68.479	110.168
Venezuela	0	4.152	7.100	480.932	294.118
MIDDEN-OOSTEN					
Israël	45.739	30.595	80.478	11.699	19.000
Koeweit	6.711	109.957		4.034	1.755
Saoudi-Arabië	4.739.516	3.413.298	3.833.702	3.410.618	3.072.327
Turkije	152.835	22.897	68.659	37.193	59.743
V.A.R.	16.909	137.973		18.153	407.312
AZIE					
Filipijnen	30.472	32.008			4.155
Indonesië	84.153	53.086	72.450	2.730	-
Maleisië	89.463	96.558			91.491
Thailand	244.845	131.125		40	8.592
OCANIË					
Australië	282.859	111.496		2.582	57.041

(1) Slechts de grootste bedragen worden vermeld in deze tabel.

DEMOCRATISCHE LEGITIMITEIT VAN EEN INTERVENTIELEGER

I Georges Spriet I

Onze politieke leiders verwijzen in de verantwoording van hun beleid graag naar de steun van de publieke opinie. De verdere ontwikkeling van het gemeenschappelijk buitenlands- en veiligheidsbeleid van de EU-lidstaten ontsnapt daar niet aan. Zowel Louis Michel als Guy Verhofstadt verwijzen daarbij naar een enquête over de houding van de EU-burger ten opzichte van dit beleidsdomein. Maar is alles wel zo eenduidig?

ENQUÊTE

Laat ons de studie waarop onze regeringsleiders zich baseren even ter hand nemen. Het gaat om "L'opinion des européens sur la politique de sécurité et de défense commune" (de opinie van de Europeanen over het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid) van Philippe Manigart van de afdeling sociale wetenschappen van de Koninklijke Militaire School.

Daaruit blijkt inderdaad dat gemiddeld 73% van de EU-burgers gewonnen zijn voor een gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid. Daarbij komt dat zo'n 23% van de ondervraagden menen dat het oprichten van een interventieleger van 60.000 troepensterkte een 'zeer goede' zaak is en 50% een 'tamelijk goede' zaak.

Maar als we even verder lezen dan komen tot de volgende contradictorische bevinding.

Op de vraag: "De EU heeft beslist om een gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid op te zetten. Waartoe moet dat beleid dienen, te kiezen uit een reeks objectieven", krijgen we onderstaand antwoordoverzicht.

Bescherming van het grondgebied	71%
Vrede in de EU beschermen	63%
Interveniëren bij catastrofes in Europa	58%
Verdediging van de mensenrechten	51%
Humanitaire missies	48%
Interventies bij conflicten aan de grenzen	44%
Repatriëren van Europeanen uit conflictzones	41%

Deelname VN-vredesmissies	34%
Deelname niet-VN-vredesmissies	15%
Er moet geen Europees leger zijn (spontaan)	4%

De onderzoeker schrijft hierover zelf: "De Petersbergtaken, met name humanitaire opdrachten, evacuatie, behoud of herstel van de vrede, staan ver van een enthousiaste steun vanwege de Europese burgers. Inderdaad, minder dan 1 Europeaan op 2 vernoemt ze als functie van het Europees leger. Anders gesteld, de EU-regeringen moeten nog een lange weg afleggen om hun burgers van het belang van deze nieuwe opdrachten te overtuigen, en aldus hun legitimiteit te verhogen." En verder: "De ondervraagden maken ook een duidelijk onderscheid tussen enerzijds de deelname aan vredesmissies buiten het EU-grondgebied zonder het akkoord van de Verenigde Naties (vb: Kosovo) (15%) en missies beslist door de Verenigde Naties (blauwhelmen) anderzijds (34%)."

Wat wil dat nu zeggen? De publieke opinie, 73%, lijkt gewonnen voor een gemeenschappelijk defensiebeleid en voor een 60.000 man/vrouw sterke interventiemacht. Alleen vindt de meerderheid dat die niet moet dienen voor vredesoperaties buiten de Europese Unie (slechts 48% vindt dat een functie van het Europees leger). De mensen zijn volgens deze enquête van mening dat een leger moet dienen voor het verdedigen van het grondgebied (71%) en de vrede te verzekeren binnen de EU (68%).

Een voor de hand liggende uitleg voor

de tegenstelling "interventieleger" versus "grondgebied verdedigen" is dat er bij de mensen behoorlijk wat verwarring heerst. De ondervraagden lijken niet op de hoogte te zijn van het kader waarin de 60.000 man/vrouw sterke interventiemacht werd beslist. De Petersbergtaken zijn met name in de allereerste plaats bedoeld om op te treden buiten het grondgebied van de lidstaten: "humanitaire en reddingsacties, 'peacekeeping' opdrachten, en opdrachten voor gevechtstroepen in crisismanagement, met inbegrip van 'peacemaking'".

DEMOCRATISCH BELEID

Het is minstens intellectueel oneerlijk (zou ik durven van manipulatie spreken?) van onze bewindslui om de detailleringsvraag over de functies van een Europees leger niet mee te rekenen. Wat niet in het kraam past wordt 'vergeten'? Onze regeringen lijken een redenering te volgen van "we hebben het toch gevraagd?". De vraag over de 60.000 is gesteld en het antwoord is duidelijk (meer dan 70% pro). Dat men niet weet waar die 60.000 voor bedoeld zijn, wordt onder tafel geveegd.

Het is bovendien minstens politiek oneerlijk enerzijds in woorden het belang van de democratie in de Europese Unie te belijden, maar tegelijkertijd op flagrante wijze een beleid uit te stippelen dat minstens door de helft van de bevolking niet wordt gesteund. De onderzoeker van de Koninklijke Militaire School meent uitdrukkelijk dat er zich een probleem van legitimiteit stelt rond de Petersbergtaken,

en toch zwaait men met een discours over democratie om die politiek verder te zetten.

In een ander artikel elders in dit blad verneemt u dat men op het kabinet van het ministerie van defensie van mening is dat een VN-mandaat voor interventie als ideaal wordt beschouwd maar dat België en de andere EU-lidstaten - gezien de UNO een oude organisatie is met specifieke eigenheden zoals het vetorecht - het toch voldoende vinden als een operatie volgens de principes van het VN-charter wordt beslist. De publieke opinie is in elk geval een andere mening toegedaan: slechts 15% van de ondervraagden is voor dergelijke redenering gewonnen.

Toegegeven; het is niet omdat een idee de meerderheid achter zich kan scharen dat het een goed of rechtvaardig idee zal zijn. Maar wie de democratie omschrijft als meerderheidssteun moet weten dat hij/zij vervreemd van de burgers als hij/zij met de meerderheid geen rekening houdt.

DEFENSIE GRONDGEBIED

Voor een grote meerderheid van de publieke opinie, zegt de enquête, moet een leger het grondgebied verdedigen. De vzw Vrede heeft voor zich al langer de rol van een leger beperkt tot wat 'defensieve defensie' wordt genoemd. In een open brief aan de Belgische parlementsleden in 1997 schreven we daarover het volgende. "Wereldvrede is veel meer dan

afwezigheid van oorlog. Veiligheid is een geheel van maatschappelijke toestanden waarbij iedereen toegang krijgt tot het bevredigen van de basisbehoeften, in een leefbare omgeving, met een zo laag mogelijke bewapening. Veiligheid stoelt op een samenleving waar de mensen democratisch kunnen participeren aan het beleid, ook het economische. Ecologie, sociale rechtvaardigheid, duurzame ontwikkeling, ontwapening zijn met elkaar verbonden en beïnvloeden mekaar onderling.

De rol die wij voor een leger in dergelijke algemene context nog zien is welbepaald. Een leger dient om het grondgebied te verdedigen. Andere taken zijn er in onze ogen niet voor het militaire. De militaire doctrine is in deze optiek die van de defensieve defensie. Dat wil zeggen dat de bewapening van die aard is dat geen aanval op ander grondgebied kan worden uitgevoerd, of dat men niet kan overgaan tot (dreigen met) bezetting van een ander land. Dit houdt een drastisch terugschroeven van de wapenhandel in. Hoe dit alles vertaald wordt in wapensoorten, omvang van bewapening, in oefenschema's laten wij aan meer gespecialiseerde instellingen over, al zijn we er ruimschoots van overtuigd dat er niet veel plaats meer zal overblijven voor zovele soorten jachtvliegtuigen, bommenwerpers, vliegdekschepen, tanks, raketsystemen, nucleaire wapens... Wij menen dat de maatschappelijke krachten in een samenleving over de grote strategie van het defensiebeleid moeten

discussiëren: wij komen op om de doctrine van snelle-interventie of snellereactie fundamenteel ongedaan te maken en ze te vervangen door die van defensieve defensie.

Militaire interventiecapaciteit opbouwen is een dure operatie, die meteen ook inhoudt dat er mogelijkheden worden ontnomen aan vredesopbouwende programma's (lokale economische ontwikkeling, gezondheidszorg, onderwijs...). De keuze voor de interventiedocctrine houdt in dat men de oorzaken van geweld niet weg zal nemen, maar dat men 'oplossingen' zal opdringen met de macht van de militaire dominantie.

Nochtans zegt zelfs het NAVO-hoofdkwartier dat er geen aanwijsbare vijand meer is, en dat er zeker geen definieerbare militaire dreiging meer aanwezig is voor Europa en Noord-Amerika. Aangezien er geen aanvalsdreiging bestaat kan het niveau van de defensieve defensie behoorlijk laag liggen, menen wij.

Hierdoor komen wereldwijd grote sommen geld vrij die dan moeten geïnvesteerd worden in het wegnemen van oorzaken van conflicten: miserie, achteruitstelling, gebrek aan ontplooiingsmogelijkheden, uitgeputte of vervuilde natuur, uitbuiting... (...)"

¹ Western European Union, Ministerraad, Bonn 19 juni 1992 (Petersberg ligt naast Bonn)

HET EUROPEES LEGER KOMT ER AAN WAAROM?

**EUROPESE
SAMENKOMST
VAN DE
VREDESBEWEGING**

thema:
Een gezamenlijk antwoord
op de Europese veiligheids-
en defensiepolitiek

van 15.00 tot 20.00

11 OKTOBER 2001 **12**
BRUSSEL
tegelijktijd met de top van
de Europese ministers van defensie

UITNODIGINGEN
EN
INLICHTINGEN
00.32.(0)2.640.52.62
cnapd.dg@skynet.be

**MOBILISERING
ACTIE
OM EEN ANDERE STEM
DAN DIE VAN DE MILITARISTISCHE
EUROPA
TE LATEN HOREN
"ONTWAPENEN
OM TOEWIKKELEN"**

vertrekkant Schuman rond punt 11u 00

WAT ZIT ACHTER DE AMERIKAANSE VRIJHANDELSZONE?¹

I Michel Chossudowski² I

De Amerikaanse top in Quebec over de vorming van de Amerikaanse vrijhandelszone vond plaats in een bunker, versterkt met beton en gegalvaniseerd staal. De drie meter hoge "Muur van Quebec" omcirkelt delen van het historische centrum met het parlamentsgebouw, hotels en winkelgebieden. Voertuigen werden streng gecontroleerd bij het passeren van de checkpoints.

De toegangspasjes zijn verstrekt aan officiële delegaties, aan de directeuren van belangrijke ondernemingen en banken en goedgekeurde media alsook geselecteerde genodigden.

Buiten de bunker werden meer dan zesduizend politiemensen achter de hand gehouden. Niet alleen uitgerust met peperspray, maar ook met rubber kogels. Die zijn, aldus een woordvoerder, om ribben te breken en veel pijn te veroorzaken.

Normaal worden tactische units ingezet om deze niet dodelijke wapens te testen.

Maar het hoofd van de Toronto politie, de heer Leigton, zei dat het in dit geval te gevaarlijk was.

Er was personeel van de Canadese strijdkrachten gedetacheerd, afkomstig van basissen in Nova Scotia, en daarmee was het veiligheidsapparaat beter georganiseerd dan tijdens de WTO-top in Seattle van 1999.

Het was zonder twijfel de grootste politieoperatie in de Noord-Amerikaanse geschiedenis gericht tegen de gewone burgers. In plaats van een cordon te leggen rond de conferentie hebben de Canadese autoriteiten gekozen voor het afsluiten van grote delen binnen de stad en beperken daarmee niet alleen het recht van burgers om te protesteren, maar ook de bewegingsvrijheid van de bewoners.

Diegenen die over de Muur van Quebec klommen, werden overgebracht naar de gevangenis van Orsainville die speciaal voor de conferentie was ontruimd om plaats te kunnen bieden aan de gevaarlijke "herrieschoppers".

ONGRONDWETTELIJK

Nauwelijks een week voor de top zijn de landelijke en provinciale regeringen, de gemeente Quebec en de politie door een advocaat uit Montreal en de Canadian Liberty Committee (CLC) voor de rechter gedaagd. In een verklaring stelde de vertegenwoordiger van de Canadese regering dat de democratie geen gevaar loopt omdat: "de vrijheid van

meningsuiting is gegarandeerd. Het ministerie van Buitenlandse Zaken en Internationale Handel heeft uitnodigingen gestuurd naar ongeveer zestig belangengroepen. Alternatieve protestplaatsen zijn toegewezen - aan de andere kant van de Muur - zodat ieder de gelegenheid heeft het zijne te zeggen".

De "Volks-top", georganiseerd door NGO's en vakbonden, ontving financiële steun voor het houden van seminars,

ritueel als tijdens de WTO-top in Seattle. Een aantal maanden voor de conferentie riepen de WTO en Westerse regeringen op tot een dialoog met de leiders van een beperkt aantal organisaties. Er werd een uiterst voorzichtig geformuleerde petitie opgesteld, waarin werd opgeroepen tot "handels- en investeringsregels die de rechten van de werkenden beschermt". In Seattle was de slogan: "Laat de geglobaliseerde economie werken voor de

De techniek is om selectief te zijn met het kiezen van de leiders van de "civiele maatschappij"

colloquia en openbare bijeenkomsten. De federale regering heeft 287.000 Canadese dollars ter beschikking gesteld, een grote som geld, maar niets in vergelijking met de 46 miljoen voor het oprichten van de muur.

WIE HOORT ERBIJ, WIE NIET

De officiële lijst van uitgenodigde organisaties maakt duidelijk wat er speelt. De genodigden zijn leiders van belangrijke vakbonden en diverse directeuren van toonaangevende NGO's. Het is hetzelfde

werkende families".

Op dezelfde wijze werd afgelopen januari tijdens de top van Davos gewerkt. Daar waren de leiders van 59 "civil society" organisaties aanwezig, waaronder Greenpeace, Oxfam International, Amnesty international en Save the Children Alliance.

De techniek is om selectief te zijn met het kiezen van de leiders "die te vertrouwen zijn" en die kunnen integreren in de "dialoog", ze af te snijden van hun achterban en het gevoel te geven

“wereldburger” te zijn. Ze moeten het gevoel houden op te treden namens hun achterban maar in werkelijkheid gebruikt worden voor de belangen van het zakelijke establishment. De deelname van de NGO's aan de jaarlijkse bijeenkomst in Davos past precies in de formulering die werd gegeven: “dat (we) het wenselijk achten een breed spectrum van de maatschappij te betrekken bij het definiëren van de globale agenda.

...We geloven dat het (Davos) World Economic Forum de zakelijke gemeenschap voorziet van een ideaal raamwerk ter samenwerking met andere krachten (NGO's) binnen de globaliserende economie en om de toestand van de wereld te verbeteren, hetgeen de doelstelling van het forum is”.

Vakbondsleiders John Sweeney en Ken Georgetti, samen met Bill Jordan van de International Confederation of Free Trade Unions (ICFTU), waren in Davos, in gezelschap van speculant George Soros, Microsoft president Bill Gates en de president van de Wereldbank John Wolfensohn.

RITUELEN MET DE OPPOSITIE

In de nieuwe Wereld Orde is het gebruikelijk geworden om de leiders van de “civil society” uit te nodigen bij gesprekken van de machtigen en daarvoor zijn verschillende redenen aan te geven. Ten eerste, het maakt duidelijk aan de wereld van de critici van de globalisering dat men “concessies moet doen” om het recht te verwerven mee te praten. Ten tweede, het stimuleert de gedachte dat de elite in een “democratie” moet worden blootgesteld aan kritiek, maar dat men desalniettemin legitiem regeert. En ten derde dat er “geen alternatief is voor globalisering”: fundamentele veranderingen zijn onmogelijk en het beste kunnen we hopen op een “geven en nemen” van zij die de dienst uitmaken.

Terwijl de “globaliseerders” een aantal progressieve slogans kunnen aannemen en zodoende hun goede bedoelingen kunnen tonen, komen hun fundamentele doelstellingen niet in gevaar. De zogenaamde inspraak van bepaalde elementen van de “civil society” heeft als effect dat de greep van het zakelijk

establishment op de wereld versterkt en de protestbeweging wordt gesplitst.

Goed begrip van dit proces van selectieve uitnodigingen is belangrijk, omdat tienduizenden principiële jonge mensen in Seattle, Praag en Quebec betrokken zijn bij de protesten tegen globalisering omdat zij de gedachte afwijzen dat geld alles is, omdat zij de verarming van miljoenen afwijzen evenals de vernietiging van de kwetsbare aarde voor de rijkdom van een kleine groep.

Deze jongeren en een aantal van hun leiders verdienen onze bewondering en

voor internationale overnames. Als een regering onderwijs en gezondheidszorg financiert, dan moeten deze diensten worden opengesteld voor internationale investeerders. Wie zijn deze lieden?

De grote bedrijven zullen de zaak overnemen. Alle faciliteiten van overheden zullen worden veranderd in winstgevende bedrijven: scholen, sportclubs, opvangcentra, alles. Sterker nog, de FTAA zal het mogelijk maken om hele gemeentes te privatiseren. Water, riolering, wegen en gemeentelijke diensten kunnen in het bezit komen van private ondernemingen op een

In het algemeen zal deze vrijhandelszone lokale economieën vernietigen, de lonen doen dalen en miljoenen mensen arm maken

steun. Maar we moeten een stap verder gaan. We moeten het recht van de “globaliseerders” om te regeren ter discussie stellen. Dat vereist een ander denken en een nieuwe strategie voor protest. Kunnen we het verzet op een hoger plan brengen door deze massabeweging in eigen land op te richten en aan de massa uit te leggen wat globalisering voor consequenties heeft voor de gewone mensen? Want zij vormen de kracht die dient te worden gemobiliseerd tegen hen die de planeet plunderen.

PRIVATISERING

De FTAA is heel wat meer dan een handelsovereenkomst voor het Amerikaanse continent. In beide Amerika's zal het grote invloed hebben op de maatschappij en de soevereiniteit van landen. Fundamentele economische, sociale en institutionele relaties zullen worden vastgelegd in bindende voorwaarden. Alle openbare diensten die ook maar gedeeltelijk door de overheid worden gesubsidieerd moeten worden opengesteld

soortgelijke manier als de elitewijken in de Verenigde Staten.

In het algemeen zal de FTAA lokale economieën vernietigen, de lonen doen dalen en miljoenen mensen arm maken. De overeenkomst, conform internationaal recht, zal de nationale wetten ongeldig maken.

De FTAA geeft ook ruimte voor privatisering van water, snelwegen en complete woongebieden. Het zal leiden tot een zwakkere nationale, regionale en plaatselijke overheid.

IMF-MEDICIJN

Daarnaast zal de FTAA het noodzakelijk maken om het dodelijke “economische medicijn” van het IMF te slikken dat heeft gezorgd voor de vernietiging van, de nationale economieën en de verarming van ontwikkelingslanden. Het IMF zal niet langer afhankelijk zijn van beperkte kredietovereenkomsten die voor de overheden als voordeel hadden dat het geen “legaal bindende” documenten zijn.

Onder de regels van de FTAA zullen de regeringen van Latijns Amerika geen enkele

politieke zeggingschap hebben. Zij zullen het recht verliezen met hun schuldeisers te onderhandelen: het "economisch medicijn" zal een permanent karakter krijgen in het internationaal recht. Landen zullen niet langer "gebonden" zijn aan buitenlandse schuld, zij zullen "slaven" van hun crediteuren worden.

Deel van de FTAA vormt het "Handvest van rechten" voor bedrijven. Het staat boven nationale wetten en geeft privé-ondernemingen ook de gelegenheid nationale overheden voor de rechter te dagen, nationale wetten ongeldig te laten verklaren en potentiële verliezen vanwege overheidsregels te verhalen.

Een aantal van deze bredere thema's werden bediscussieerd tijdens de "Volks-top", maar stonden niet op de lijst van eisen van vakbondsleiders uit de Verenigde Staten, Canada en Latijns Amerika. De vakbonden zijn onder de paraplu van het ICFTU geplaatst, de vakbonden hebben de gebruikelijke eisen gesteld op gebied van elementaire arbeidsomstandigheden, ecologie en mensenrechten.

AMERIKAANS IMPERIUM

Dit is geen handelsovereenkomst, dit is het Amerikaanse imperium. Achter de FTAA zit de macht van Wall Street en het militair industrieel complex. Ironisch genoeg zullen onder de FTAA de lokale economieën en overheidsdiensten worden gedereguleerd, maar de productie van massavernietigingswapens door de belangrijkste Amerikaanse producenten zal zwaar gesubsidieerd blijven.

Hoewel het geen officieel agendapunt was, is de militarisering van Zuid-Amerika onder het "Plan Colombia" en de ondertekening van een parallel militair samenwerkingsverdrag door 27 landen (de zogenaamde verklaring van Manaus) integraal onderdeel van de integratie van het continent. Op het spel staan strategische belangen van de Verenigde Staten.

Het afdwingen van vrije handel door Washington is een instrument voor economische verovering, in het voordeel van zakelijke belangen in de Verenigde Staten en het militair inlichtingenapparaat. Onderhandelaar Richard Zoellnick, die een

sleutelrol speelde in Quebec, werkt voor president Bush "National Security Team" in nauwe samenwerking met de adviseur van Nationale Veiligheid, Condoleeza Rice, en minister van Buitenlandse zaken, Colin Powell.

DOLLARISERING

De deregulering van nationale banken vormde een ander keerpunt van de agenda. Met steun van de regering Bush wil Wall Street haar controle over het hele continent uitbreiden, met als uiteindelijke doel de overname van de bestaande nationale financiële instellingen.

Met de hulp van het IMF oefent Washington druk uit op landen in Latijns Amerika om de dollar te accepteren als nationale munt. De munt is reeds opgelegd aan vijf landen: Ecuador, Argentinië, Panama, El Salvador en Guatemala.

De economische en sociale consequenties van de "dollarisering" zijn verwoestend. In deze landen controleert het systeem van Wall Street en de centrale bank van de Verenigde Staten direct de monetaire politiek. De gehele structuur van openbare uitgaven wordt gecontroleerd door de crediteuren uit de Verenigde Staten. Reële lonen zijn ingestort, sociale programma's vernietigd, grote delen van de bevolking zijn in diepe armoede gestort.

De acceptatie van de dollar was geen officieel agendapunt van de FTAA, maar werd wel achter gesloten deuren besproken. Militarisering en "dollarisering" zijn essentiële ingrediënten voor het Amerikaanse imperium.

NIEUWE WERELDORDE

Met het toenemend verzet van alle geledingen van de maatschappij tegen de FTAA, is het voor de officiële top buitengewoon belangrijk deelnemers te hebben die afkomstig zijn uit de "civil society" om een waas van "democratie" te creëren. De top probeert instemming van deze organisaties te krijgen in ruil voor een beperkt aantal aanpassingen van het akkoord die verder geen diepgaande gevolgen hebben voor de vrijhandelszone. De verborgen agenda is het verzwakken en verdelen van de protestbeweging en het verzet af te leiden naar gebieden die geen

directe consequenties hebben voor de zakelijke belangen van het establishment en, belangrijker nog, te voorkomen dat de politieke hegemonie van Washington op het Amerikaanse halfbroed ter discussie komt te staan.

Ondertussen bereidt onderhandelaar Robert Zoellnick een versnelde wetgevingsprocedure voor om de FTAA (zonder amendement) door het Congres te jagen. Met andere woorden het versterken van het Amerikaanse imperium is niet onderhevig aan de onzekerheden van parlementaire instemming. De machtige Business Roundtable (BR) en het Noodcomité voor Amerikaanse Handel (ECAT) proberen in samenwerking met AFLO/CIO de vakbondsleiders in toom te houden die van de regering Bush eisen dat de arbeidsvoorwaarden en ecologische criteria onderdeel worden van toekomstige gesprekken.

Terwijl veel demonstranten in Quebec de overeenkomst compleet verwerpen, wil een aantal leiders uit de gevestigde "civil society" iets bereiken op gebied van mensenrechten, democratie, arbeidsvoorwaarden en ecologie. Als het hen lukt een aantal amendementen te realiseren in de bestaande teksten zullen zij victorie kraaien. Maar daarmee gaan zij in tegen hun achterban en legitimeren daarnaast zonder alle implicaties volledig te overzien, het proces van de vernietiging van instituten en verpaupering van miljoenen mensen.

Het Amerikaanse imperium kan niet worden geamendeerd, het moet worden afgewezen, bestreden en verslagen. De FTAA mag geen doorgang vinden. ■

¹ Met dank overgenomen uit Targets

Maandblad - nr. mei 2001

² Hoogleraar economie aan de Universiteit van Ottawa

AGENDA

Hieronder een overzicht van een reeks initiatieven waarbij onze vredesbeweging op een of andere wijze betrokken is.

20 SEPTEMBER 2001

20u Internationaal Huis, Hoogstraat
Brussel
"Op weg naar een Europese defensie"
gesprek met Rik Coolsaet (U.G.), Luc
Reychler (K.U.L.) en Wim de Haar (V.U.B.)
vragensteller: Georges Spriet (Vrede vzw)
organisatie: Masereelfonds en Vrede

3 OKTOBER 2001

13u vredesweekactie in het centrum van
Gent
20u KUC Kortrijksepoortstraat 256 Gent
"Europa, har(d)t voor de vrede"
Een info en discussie-avond in het kader
van de Vlaamse Vredesweek

6 OKTOBER 2001

Vredesbus in Ninove toert door heen de
deelgemeenten.

10 OKTOBER 2001

20u Den Anklap Leffingestraat Oostende
dialoogavond
"vijf voor twaalf in het Midden-Oosten"
inleiding door advocaat Paul Bekaert, die
voor de Liga voor Mensenrechten deel uit
maakte van een onderzoekscommissie die
voor een paar maand Palestina en Israël
bezocht
organisatie: Vredesbeweging Regio
Oostende

16 OKTOBER 2001

20u Vrede Galgenberg 29 9000 Gent
dialoogavond
"is de monarchie nog verantwoord?"
inleiding door Eric Gryp (ex-senator
Agalev)
organisatie: Masereelfonds Vrede Regio
Gent

19 OKTOBER 2001

straatacties rond de top van EU-
staatshofoden in Gent
"Veiligheid, geen kwestie van militairen"

27 OKTOBER 2001

KATE KOLLWITZ-VREDESLOOP
11u debat met vredesbewegingen,
vakbonden en jongeren: Vrede voor
Europa?
14u start vredesloop: diverse categorieën
en vredeswandeling
18u slot: Yperiet WO1 - verarmd uranium in
de Golf en de Balkan
met Ray Bristow: Brits oorlogsveteraan
en slachtoffer Golfoorlog
met Dr De Sutter: over de medische
gevolgen van de oorlog in Irak
Noordervleugel Lakenhallen

6 NOVEMBER 2001

20u Elker Ik Gent
"Palestina"
inleiding door Ludo De Brabander
organisatie: Elker Ik

9 NOVEMBER 2001

20u De Anklap Leffingestraat 85 Oostende
"Afrika, het miskende continent"
Met Guido Van Hecken, kabinetchef van
staatssecretaris E. Boutmans van
ontwikkelingssamenwerking, die zelf
jaren gewerkt heeft in zuidelijk Afrika.

15 NOVEMBER 2001

20u Internationaal Huis Hoogstraat
Brussel
"Kyoto-Bonn, daalt de CO2-uitstoot?"
Eric Paredis (dienst Duurzame
Ontwikkeling UG) in gesprek met het
kabinet van Staatssecretaris Deleuze
Organisatie: Masereelfonds en Vrede

VREDESWEEK: EUROPA, HAR(D)T VOOR DE VREDE?

29.09.01	14u
01.10.01	15u
02.10.01	10u
	20u
03.10.01	12u
	20u
04.10.01	10u
05.10.01	10u
	14u
06.10.01	15u
07.10.01	08u
09.10.01	20u

Brugge't Zand
Groenplaats Antwerpen
Grote Markt Hasselt
Leopoldsborg
Veldstraat Gent
Kuc Gent: debat
Hoogstraten
Ladeuzeplein Leuven
Brussel
Diksmuide / Ninove
vredesontbijt Heule
debat Antwerpen

HET ANDERE BOEK

Zaterdag 29 september van 11 tot 19u
Zondag 30 september van 10 tot 18u
Plantijn Hogeschool
Meistraat 5, 2000 Antwerpen
(verlengde Wolvenbergstraat,
zijstraat Meir)
boekenstands, auteursfestival,
kinderprogramma

TWEEDEHANDSKLERENBEURS VREDE

zaterdag 6 oktober 10-17u
maandag 8 tot donderdag 11 14u-17u
zaterdag 13 oktober 10-17u
galgenberg 29
9000 gent

INTERNATIONALE VREDESBEWEGING ROUWT

JORGE ARMADO

Op 6 augustus 2001 overleed in het Braziliaanse Salvador Bahia de wereldbekende schrijver Jorge Armado, drie dagen voor zijn negentigste verjaardag. De Franse krant 'Le Monde' titelde over een ganse bladzijde terecht "Jorge Armado, de bevrijder met de pen van het Braziliaanse volk". Want eigen aan Armado was dat zijn boeken en zijn leven ten dienste stonden van het volk, en van zijn levenslange strijd voor sociale rechtvaardigheid. Niet minder dan 30 miljoen boeken van hem werden over de wereld verspreid. Armado werd lid van de communistische partij in 1930 en zou hiervoor, zoals voor zijn sociaal geëngageerde boeken, zes maal in de gevangenis vliegen. Zijn boeken werden door de militairen openlijk verbrand.

Hij moest uitwijken naar Argentinië, Tsjecho-Slowakije en Frankrijk als politiek vluchteling. In dit laatste land werd hem tot 1965 de toegang ontzegd, tot André Malraux hier persoonlijk een einde aan stelde. In 1956 verliet hij de KP omdat zijn partij zich niet wilde distantiëren van het stalinisme. Maar hij bleef zijn ideologische overtuiging trouw. In 1949 was hij een van de medestichters van de Wereldvrede Raad waarin hij door zijn uitstraling in de wereld een belangrijke rol speelde. Vandaag brengen vooraanstaande politici, ook zijn vroegere tegenstrevers, hulde aan deze man die zijn volk leerde lezen, die zijn volk confronteerde met de echte wereld waarin het leeft. Het is steeds opgevallen – en zijn engagement zal daar wel voor iets tussen zitten – dat hem nooit de Nobelprijs voor literatuur werd toegekend. De beste wijze om hem hulde te

brenge, ook voor de jongeren, bestaat er zeker in een van zijn vele sociale romans, waarvan er vele in het Nederlands vertaald zijn, ter hand te nemen. (ads)

VELDMAARSKALK COSTA GOMEZ

In Lissabon overleed vorige maand de gewezen-president van Portugal, veldmaarschalk Costa Gomez. Costa Gomez lag mede aan de basis van de anjerrevolutie van 24 april 1974 die een einde stelde aan het jarenlange fascistisch regime ingesteld door Salazar.

Het nieuwe regime waarin de jonge officieren samenwerkten met de arbeidersbeweging beantwoorde aan de verwachtingen van de bevolking, maar viel niet in de smaak van de westerse machten en de NAVO die stokken in de wielen staken.

Na de beëindigen van zijn ambtstermijn als president, sloot Costa Gomez zich aan bij de Portugese vredesbeweging waarvan hij het voorzitterschap waarnam.

Hij trad eveneens toe tot de wereldvrede Raad die hij tijdelijk vertegenwoordigde in de algemene vergadering van de V.N.

Als lid van de werkgroep "Generaals voor de Vrede" nam hij de leiding van een delegatie bestaande uit generaals uit Portugal, Frankrijk, Duitsland, Nederland, Griekenland en enkele vredesmilitanten. Ze gingen in de NAVO, de toenmalige secretaris-generaal Jozef Luns opzoeken om hem op het waanzinnige van de plaatsing van kernraketten in Europa te wijzen. De bewapeningswedloop zou er alleen door worden aangewakkerd. Later zouden de feiten de juistheid van dit standpunt bevestigen. Aan deze, ondanks zijn verantwoordelijkheid, bescheiden en lieve man zullen de vredesmilitanten de beste herinnering bewaren.

Te Oostende overleed Maria Janssens, weduwe van Emiel Monteyne. Ze was lid van de weerstand tijdens de nazibezetting en stond haar ganse leven actief in de arbeiders-, vrouwen- en vredesbeweging. Onze innige deelneming aan haar kinderen en familie.

* * *

Daniel Verleye, SP-schepen van Oostende, 52 jaar, overleed op 5 juli aan de gevolgen van een langdurige ziekte. Hij was een trouw lezer van Vrede. Daniel stond vele jaren met zijn beide voeten in de arbeidersbeweging. Hij was dank zij zijn oprecht links engagement zeer populair in de arbeiders- en visserswijk Opex. Het was op zijn initiatief dat een paar jaar geleden (tijdens de bombardementen op Joegoslavië) een manifestatie werd georganiseerd tegen de tentoonstelling van de juwelen van de Amerikaanse minister Madeleine Albright.

Aan zijn echtgenote, dochter en familie bieden we onze oprechte deelname aan in het zwaar verlies dat hen treft.

* * *

Op 19 augustus overleed Maria, de echtgenote van onze goede vriend Louis Roth, na een slepende ziekte. Ze werd 76. Onze innige deelneming

Proficiat Jan

Tijdens het avondfeest van elf juli op het Wapenplein in Oostende werd aan Jan Olsen de orde van de Gulden Sporen uitgereikt. Jan stond en staat sinds jaren bekend als een progressief Vlaming. In de jaren vijftig stichtte hij het vooruitstrevende Vlaamse tijdschrift "Het Pennoen", waarvan hij vele jaren hoofdredacteur was. Jan is medewerker van Vrede, voorzitter van de Vredesbeweging Oostende, lid van het Stedelijk Comité voor Ontwikkelingssamenwerking en lid van ATTAC. Als voorzitter van de Motor Club Oostende organiseert hij regelmatig met zijn vrienden uitstappen met gehandicapte jongeren. Kortom een mens met een groot hart.

“RETRO”-KRUISWOORDRAADSEL NUMMER 12

GEBASEERD OP DE INHOUD VAN NUMMER 350 (JULI-AUGUSTUS 2001).

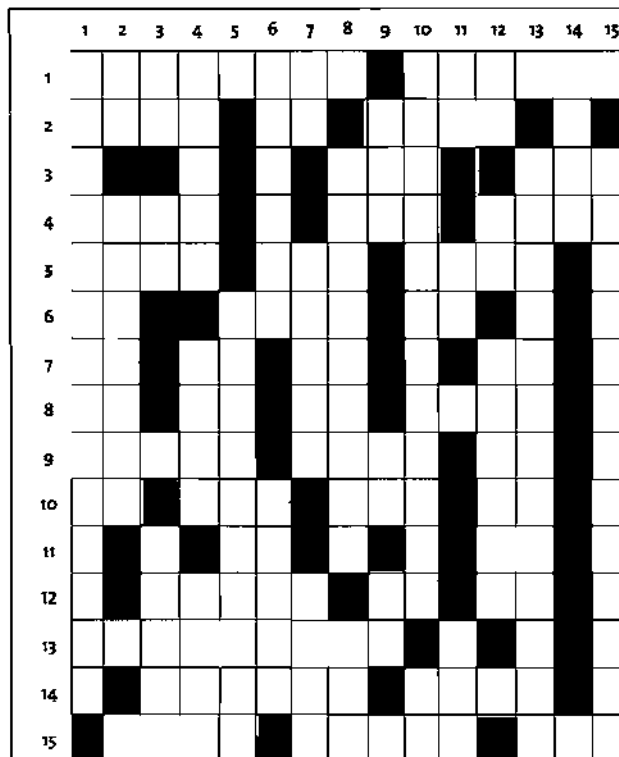
HORIZONTAAL

1) In die stad hielden de Europese leiders hun traditionele halfjaarlijkse formele bijeenkomst – Soort van zwemkgras. 2) Vulkaan op Sicilië – Muzieknoot – Aardhoogte. 3) Bepaalde soort schuurpoeder – Door de spin vervaardigd weefsel. 4) Tweegevecht – Ik (Latijn) – Honingbij. 5) Meer op de grens Verenigde Staten van Amerika/Canada – Naaldboom – Zijrivier van de Loire. 6) Dwarshout – Overwinning – Frans eiland. 7) Voegwoord – En omstreken (afkorting) – Persoonlijk voornaamwoord (omgekeerd) – Milliliter (afkorting. 8) Nikkel (scheikundig symbool) – Decimeter (afkorting) – Lutetium (Chemsch symbool) – Vervoegingsvorm van het werkwoord “treden”. 9) Troep bijeenhorende dieren – Half (Latijn) – “Rap” (klinkerloos). 10) Lumen (symbool) – Vlaktemaat – Ingezet stuk – Achter. 11) Slede – Ingenieur (titel). 12) Waterkant – Uiting van verrassing – Twee verschillende medeklinkers. 13) Sprong – Europeaan. 14) Duisternis – Regelmaat. 15) Zwemvogel – Zijrivier van de Seine-Hert.

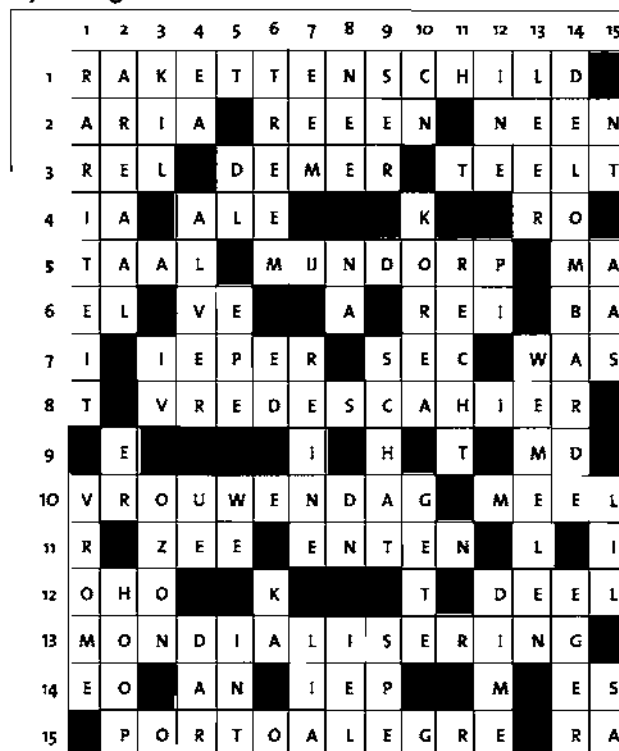
VERTICAAL

1) Een boekbespreking van vrouw Marie-Jeanne Vanmol (3 woorden). 2) Bijbeldeel – Scheikundig element. 3) Tennaam (afkorting) – Zuivelproduct – Gemeente in de Nederlandse provincie Drente. 4) Vreemde munt – Oudnoord prozawerk – Engelse stad. 5) Het gedicht van Jozef Vandromme (titel). 6) Bergnimf – Roeme. 7) Muzieknoot – insectenetende zoogdieren – Lange smalle strook reep. 8) Land in Latijns-Amerika – Tijdperk. 9) Jong van een varken – Moeder – Slee. 10) De titel van het editoriaal (... protest) – Voorvoegsel. 11) Dubbele medeklinker – Uitroep om de aandacht te trekken – Scandinavische munt. 12) Zilver (chemisch symbool) – Hij – Gentse boekhandel. 13) Europa = “Wereldmacht of ...?”. 14) Hetzelfde. 15) De ... kwestie in Algerije.

Opgesteld door MICHEL BILLIAU.

Oplossing nr. 11

STEUNFONDS 000-0956015-80

STEUNFONDS JUNI- JULI -AUGUSTUS

L.V. Gent 3000, F.D'H. Zedelgem 300, D. Assebroek 750, V.R. Ranst 300, V.C. St.-Niklaas 300, R.G. Kortich 600, D.Veldegem 300, T. Antwerpen 900, L.N. Drongen 1500, J.D.L.Aalst 300, N.T.D. De Pinte 600, C. Turnhout 300, D.S.P.Aalst 300, D.A. Oostende 150, D.G. Oostende 300, B.L. Wilrijk 300, J.E. Mechelen 300, D.R.W.s' Gravenbrakel 750, L.E. Oostende 300, S.V. Leuven 600, B.L. St.-Eloois-Vijve 600, N.E. Gent 300, W.W. Kortrijk 300, D.S.Ch. Gent 300, V.H.N. Gent 300, E.J. Gent. 900, T.N. Zwalm 1500, De Bl. St.-Michiels 300, Cl. A. Nieuwerkerke 600, LV. Antwerpen 600, G.Y. Hoevenen 300, B.P. Oostende 600, V.VI. F. Gent, 300, L.K. Gentbrugge 300, Cl. J. Antwerpen 300, V.Z. Frans Bornem 300, B.N. Berchem 1500, N.R. Oostende 450, V. Maria Pollare 600, D.S. H. Assebroek 450, V.H. Oostende 300, C.N. Bredene 300, J.D.Sch. Luik 400, A.D.S. Oostende 300, T.S. Genk 400, P.T. Kessel-Lo 400, A.E. Schilde 500, N.H. Tongeren 200, J.S.L. La Veuve 600, D. Cl. I. Deurne 5000, Isabelle Bonne Oostende 1000. Totaal: 32.350
Hartelijk dank!

De Lingerie

van de Kerkstraat DE MUNCK

L O K E R E N

LINGERIE CORSETTERIE BADMODE

KERKSTRAAT 47 ■ 9160 LOKEREN ■ 09/348 58 23

*Wat gevoelig ligt,
wordt goed opgevangen.*

[Linde Vanneste]

*NOG STEEDS DE BOEKHANDEL DIE HEEFT
WAT U ELDERS NIET VINDT !*

BOEKHANDEL MARNIX

NEDERKOUTER 109

9000 GENT

TEL. (09) 225 10 92

FAX (09) 223 55 56

Elke dag van 9 tot 18 uur.

's Zaterdags van 10 tot 12.30 uur
en van 13.30 tot 18 uur.

De Lombarde

Camping en vakantiehuisjes op 500 meter van de zee!

De Lombarde omvat een groene, kindvriendelijke camping met modern sanitair.

Voor de kleinsten is er een speeltuin en

tijdens de schoolvakanties is er een ruim animatie-aanbod voor groot & klein.

Je kunt hier ook terecht voor een partijtje air-hockey, tafelvoetbal, biljart, tafeltennis, petanque, basket, tennis ...

Vissers worden verwacht langs de uitgestrekte visvijver.

Het restaurant en het cafétaria hebben een goede naam.

Door een ruim aanbod, lage prijzen en heerlijk verse broodjes, zorgt de winkel ervoor dat je van een deel van de dagelijkse beslomeringen verlost wordt.

Voor de fietser en/of wandelaar staan er 5 trekkershutten ter beschikking.

De routes kunnen ter plaatse uitgestippeld worden, er is een ruime keuze.

Kom gerust eens langs of vraag vrijblijvend een folder aan met prijslijst.

De Lombarde, Elisabethlaan 4, 8434 Lombardsijde - Tel. (058) 23 68 39

Een initiatief van vzw Volkstoerisme.

GEWELD BIJ HET VERZET TEGEN GLOBALISERING

| Jef De Loof - Michel Vanderborght e.a. |

De voorzitters van de Vlaamse vredesbewegingen protesteren met kracht tegen de perfide wijze waarop de globalisering wereldwijd wordt doorgevoerd.

Onder het mom van een streven naar een algemene verbetering van de economie met verhoging van de welstand van iedereen, worden in internationale bijeenkomsten van regeringshoofden, ministers van financiën, economen en bedrijfsleiders, op een totaal ondemocratische manier maatregelen voorbereid en opgedrongen die de hele wereld aan een bepaald economisch systeem willen onderwerpen.

Als gevolg hiervan zien we de jongste jaren, meer dan ooit, de rijke landen rijker worden en de arme landen armer en binnen die landen die het systeem al aanvaardden, de rijken rijker en de armen armer.

Dat kan zo niet verder. Dit is niet alleen onrechtvaardig, het leidt onvermijdelijk naar meer gewelddadige conflicten en oorlogen. Duurzame vrede is onmogelijk zolang uitbuiting blijft bestaan, zolang niet elk land, elk individu gelijke kansen krijgt binnen een systeem waarin een ruime solidariteit de voorrang heeft.

We sluiten ons dan ook aan bij de protestvoerders die van Seattle tot Genua hiertegen hebben gereageerd en dit ook in ons land zullen doen ter gelegenheid van de informele vergadering van de Europese ministers van financiën te Luik op 22 september, de informele Europese top in Gent op 19 oktober en de officiële Europese top te Laken in december.

Anderzijds stellen we vast dat het vreedzame protest van vele duizenden verloren ging in het geweld van een paar honderden medemanifestanten. Deze waren al dan niet uitgedaagd door politie of misleid door beleidsmaatregelen, de speelbal van hen, die om het geweld zelf of, erger nog, als ultrarechtse destabilisatieorganisatoren, de lont aan het vuur staken.

Als vredesbewegingen zijn we vanzelfsprekend tegen geweld. Niet alleen principieel, maar in de eerste plaats omdat we weten dat geweld tegengeweld oproept. In de spiraal van geweld verdwijnt onze boodschap volledig. Je zag het bij de vorige betogingen. In de media, die tuk zijn op sensatie, kreeg je enkel beelden van brandende auto's of geplunderde winkels en bleef in de verslagen weinig of geen plaats over voor uitleg over de grond van de zaak. In de plaats van sympathie op te roepen werden we afgewezen door de bevolking die angstig is en bevreesd voor alles wat haar gevoel van onveiligheid versterkt.

Bovendien zijn we er van overtuigd dat vreedzaam verzet, als we maar volharden, veel meer effect heeft dan geweld. De

geschiedenis van de jongste halve eeuw geeft ons hiervan voldoende voorbeelden.

Daarom vragen we aan de organisatoren de deelnemers aan de betogingen duidelijke standpunten in te nemen, krachtdadig

“Geweld is het wapen van de heersers”

maar geweldloos op te treden en er voor te zorgen dat ze niet vereenzelvigd worden met eventueel provocerend geweld.

Misschien kan het dragen van een kenteken van geweldloosheid hiertoe bijdragen. Dit vragen we omwille van de zaak waarvoor we ons inzetten. Geweld steunt alleen hen die pleiten voor meer repressie, minder inspraak en meer macht voor de machtigen.

Getekend o.a. door Jef De Loof (Artsen voor Vrede) en Michel Vanderborght (Vrede vzw)

TOP...PUNT INDONESIË

In een onlangs gepubliceerde Amerikaanse studie over de staatsgreep die generaal Suharto in 1965 pleegde tegen de eerste president Sukarno, komt een zonderlinge bekentenis voor. Men zal zich herinneren dat als alibi voor de putsch, de samenzweerders en de westerse wereld hadden beweerd dat de communisten (de grootste Indonesische partij die Sukarno steunde) het inzicht hadden een machtsgreep uit te voeren. De putsch moest dit beletten. In opdracht van Suharto werden toen meer dan 500.000 Indonesische communisten uitgemeord, en vele anderen voor levenslang opgesloten.

In het Amerikaanse document wordt nu erkend dat de CIA de namen en adressen van alle communistische verantwoordelijken aan Suharto en de legerleiding had overgemaakt. De Amerikaanse ambassade in Jakarta heeft bij het verschijnen van het boek onmiddellijk gereageerd met de verklaring dat laatst genoemde informatie niet voor publicatie bestemd was. De feiten werden als dusdanig echter niet ontkend.

Dit was niet de eerste of de laatste Amerikaanse directe interventie in een vreemd land, in naam van het anti-communisme. Denken we maar aan Korea, Guatemala, Dominicaanse Republiek, Grenada, Nicaragua, El Salvador, Chili en zovele andere. (ads)

OKTOBER

de wind loert op dit
bruingekleurd verdriet
ongekend zijn de wegen
van voetsporen
in gezwollen straten
bladeren groeien aan de
bomen en niet in
lanen van steen
is er nog hoop, nu het
leven de aarde bedekt
in een smeltkroes
van stervend natte voren

Jozef Vandromme